

NEODLOČENO O RUDNIKU

BLANCA — V ponedeljek je bil zbor upnikov rudnika Blanca v ustanavljanju. Kot je znano, je njegova usoda na nitki. V teku je samoupravno dogovarjanje o stečaju. Tudi na tem sestanku se še vedno nihče od upnikov ni odločil, da bi prevzel »bolnika«. Predsednik sanacijskega odbora Alojz Motore je po sestanku dejal, da Beograjska banka Krško pristaja na razgovor o obveznostih z morebitnim sanatorjem. To bi bilo verjetno pokritje izgube po lanskem zaključnem računu in letošnje izgube v skupnem znesku okrog 47 milijonov din. Sanator bi pod takimi pogoji verjetno z rudnikom normalno posloval. Nov sestanek upnikov bo 5. decembra, kar bo bržkone zadnja možnost pred grožnjo likvidacije.

ALLI SHUKRIJA V KRŠKEM

KRŠKO — Predsednik predsedstva CK ZKJ Ali Shukrija se bo jutri, 9. novembra, mudil na obisku v Krškem. Pogovarjal se bo z občinskim vodstvom in z delavci Tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj. Tovarš Shukrija bo slavnostni govornik na osrednji proslavi ob 45-letnici tega kolektiva, ki bo jutri ob 18. uri v delavskem domu Edvard Kardelj v Krškem.

V ČRNOMLJU RAČUNALNIŠKI DNEVI

ČRNOMELJ — Srednja šola družboslovne in kovinarske usmeritve Edvard Kardelj bo priredila 9. in 10. novembra računalniške dneve. Prvi dan bo ob 15. uri otvoritev razstave računalnikov in računalniške opreme, ob 18. uri bo najprej okrogla miza o računalništvu in uporabi računalnika v šoli, ob 19. pa razgovor o ustanovitvi računalniškega kluba. V soboto bo razstava odprta od 8. do 12. ure.

J. Ž.

VREME

Ob koncu tedna se bo nadaljevalo spremenljivo oblačno in razmeroma toplo vreme z občasnimi padavinami.

SE BO MARTIN ZADRŽAL KISLO? — Dolenjci štejejo Martinovo med pomembnejša praznovanja. Koledarski Martin sicer ne ve za letošnje pozno trgatve, vendar bo z goško in drugimi dobrotami vseeno prišel natanko 11. novembra, letos prav na nedeljo. Mošt res še ne bo pravo vino, kljub temu pa bo dovolj močan, da bo upognil slehernega, ki mu bo to oporekal. »Letošnja letina bo bolj kisla. Kislina v vinu se bo tja do novega leta še popravila. Takega letnika, kot je bil lanski, pa zagotovo ne bo«, je ob pokušanju letošnjega pridelka zatrdil Silvo Vidrih, ki je sicer s prvo trgovijo v svojem mladem vinogradu v Rupah za Trško goro zelo zadovoljen. Kaj menijo Dolenjci o praznovanju letošnjega Martinovega, pa si preberite v naši anketi na drugi strani Dolenjskega lista. (Foto: J. Pavlin)

Brez »pretresljivih« novosti

Pogovori s predstavniki Renaulta niso prinesli bistvenih novosti

NOVO MESTO — Najnovejša novost v zvezi z IMV je: ustanovljena je še ena komisija pri republiških sindikatih, ki naj bi usklajevala vse akcije v zvezi z reševanjem dolenjskega izgubarja. Tako je bilo sklenjeno ob obisku predsednika republiškega sveta Zveze sindikatov Marjana Orožna, podpredsednice Frančke Herga in Jožeta Sintiča v IMV.

Tako kot že večkrat doslej so bile spet ponovljene informacije o tem, kaj vse so v IMV dosegli. Z manj delavci so povečali proizvodnjo, privarčevali so veliko materiala, počasi se menda približujejo tudi Renaultovim normam pri izdelavi avtomobilov. Toda vse to ni dovolj, saj z 800 prihranjenimi karoserijami za R-4 ni mogoče pokriti leta in leta kopičenih izgub, neustreznih odločitev itd.

Predsednik KPO IMV Janez Roškar je podal podatke o letošnjem desetmesečnem poslovanju. IMV je pridelala 19 milijard prihodka in 2,5 milijarde izgube. V kakšni silni stiski se je znašla IMV zaradi pomanjkanja obratnih sredstev, govori fudi podatek, da so za obresti odšteli dve milijardi in pol dinarjev, medtem ko so za osebn

dohodke vseh zaposlenih dali manj kot polovico te vsote. Kot rečeno je proizvodnja kljub temu nemoteno potekala, dosegli so tudi zmanjšanje zalog prikolice. Prav tako imajo zagotovljeno prodajo vozil do konca leta.

Čeprav razgovori s predstavniki Renaulta (razgovori so potekali v Ljubljani pod okriljem republiškega izvršnega sveta) niso prinesli novih in nepričakovanih rezultatov, so bili po svoje vendarle plodni. Francozi so ponudili večji odkup avtomobilov R-4, tako naj bi naslednje leto namesto 23 tisoč katre odkupili že 30 tisoč vozil, leta 1987 pa 46 tisoč vozil. Pogodbo o protidobavah naj bi podaljšali do konca naslednjega leta. Vse ostalo, kar ponujajo Francozi, je več ali manj

zanemarljivo. Glede na to, da imajo sami velike težave z izgubami (v milijardah frankov, preveč delovne sile, da jim upada delež prodaje v Evropi), ne kanijo vlagati denarja v IMV. Prav zato v razmerju med obema partnerjema ostaja še marsikaj nedorečenega. Zlasti pomembno za IMV bi bilo razčistiti vprašanje o razmerju med nakupom in prodajo, o naložbah za povečanje zmogljivosti, vsekakor pa bo potrebno ponovno proučiti pogodbo (podpisana je bila še med Litostrojem in Renaultom), ki za IMV ni niti najmanj ugodna. Kljub vsem tem pomislekom in slabostim pa Renault ostaja še naprej prvi partner IMV. Vsekakor pa bi morali od Francozov izvedeti za njihovo končno odločitev, saj je očitno, da so si po zaslugi IMV povečali plasma na jugoslovanskem trgu od nekdanjih 5 odst. na 15.

• Predstavniki IMV so v okviru pogovora o drugih možnih rešitvah omenjali tudi, da dogovori z Zastavo tečejo že od leta 1982. Vodstvo IMV se boji, da ne bi ostalo na cedilu, kar se je pred leti že zgodilo z zagrebško tovarno fiata 132. Priznavajo tudi, da ne bi smeli ostati ob strani pri poslih z veliko ameriško firmo Occidental Petroleum, ki bo na ameriški trg posredovala avtomobile Jugo.

Vendar pa je sestanek ob koncu izvenel v smeri, da delavci v IMV ne bi smeli iskati rešitve samo v okviru avtomobilske proizvodnje. Če ne bo šlo drugače, bodo potrebni radikalnejši posegi, saj si izgub, deviznega primanjkljaja in drugih cokel ne bi smeli več privoščiti.

JOŽE SIMČIČ

Naj se ve, kdo zavira

MS ZKS Posavje o odgovornosti za neizpeljane naloge v preteklosti, ki zadevajo vso regijo

BREŽICE — Nadaljevanje v Krškem začete razprave o trinajsti seji CK ZKJ je medobčinski svet ZKS Posavja usmeril od splošnega h konkretnemu, k neuresničnim nalogam, za katere so odgovorni komunisti v Posavju. Te obsegajo več področij od zdravstva, šolstva, kmetijstva in urbanizma do komunale.

V zdravstvu bo morala strokovna komisija pri MS Zveze sindikatov pospešiti delo ter predvidene možne rešitve obrazložiti izvajalcem in uporabnikom. Le tako bo zagotovljena demokratična razprava za sprejem ustrežnejše organiziranosti posavskega zdravstva. Teh problemov pa nikakor ne bi smeli reševati mimo predhodnih razgovorov s Celjem in Novim mestom, je opozoril Stanko Zlobko. Glede šolstva je isti razpravljalec menil, da prav tako ni zadovoljive povezave med regijami, razen tega pa se večina aktivnosti začne in konča pred vpisom v šole.

Franca Filipčiča in nekatere druge udeležence je zanimala usoda študije o gospodarskem in socialnem razvoju Posavja. Bila je vendarle dokument, ki bi ga pri načrtovanju lahko uporabljali vsaj kot orientacijski pripomoček, a se je zdaj brez sledu izgubil. Najbrž ga je škoda za staro šaro.

Mirko Kambič je opozoril na spodletelo financiranje krajevnih

skupnosti. »V regiji je bil dogovor o tem že tik pred podpisom, potem se je vse skupaj ustavilo. Poiščimo krivca v izvršilnih organih, razčistimo, kdo to zavira in kdo se samo hlina, da je za tako sodelovanje,« je zahteval.

(Nadaljevanje na 2. strani)

AKCIJA DOLENJSKEGA LISTA je skušala ugotoviti, kako vestni so Dolenjci in Posavci pri plačevanju računov za stanarino, elektriko, ogrevanje, vodo in smeti. Dolžniki so povsod, vendar stanje vendarle ni takšno, da bi morali (kot ponekod drugod v državi) biti plat zvona. Naporanim računom največkrat botrujejo malomarnost in pozabljenost, ne pa socialna ogroženost.

V NOVO MESTU se že sedmo leto zelo aktivno ukvarjajo z vključevanjem Romov v življenje in delo. Kljub odporu z vseh strani, tudi romske, je že vidnih nekaj uspehov, predvsem so ali bodo izboljšali stanovanjske razmere, v katerih živi ta manjšina.

NI NUJNO, da so nosilci razvoja drobne gospodarstva samo zasebniki. V svetu poznajo tako imenovane kooperative, majhne delovne enote, last več posameznikov ali združenj. Slovenski mladinci ponujajo kooperative kot recept za zmanjšanje nezaposlenosti in prožnejše prilagajanje tehnološkemu napredku.

Pri izvozu se precej zatika

V štirih dolenjskih občinah so do konca septembra letos izvoz povečali samo za 2,4 odst., rekordni rezultati pa so bili doseženi le maja

NOVO MESTO — Izvozniki dolenjske regije so do konca septembra letos prodali na tujem za 157 milijonov dinarjev blaga. Še vedno delež dolenjske regije v slovenskem izvozu upada, stopnja pokritosti izvoza z uvozom pa znaša 109,75 in je boljša od lanske in tudi višja od slovenskega povprečja.

Dolenjski izvoz ne dosega načrtovanega, za kar je več vzrokov, vendar v vsaki delovni organizaciji najbolje vedo, zakaj se zatika. Vse je skupna pomanjkljiva oskrba z reprovizivnim materialom. Doseženi rezultati so po občinah kaj različni. Metličani so letos za 12,2 odst. manj izvozili kot v devetih mesecih lani, v Trebnjem pa izvoz zaostaja kar za 36,2 odst., v občini Črnomelj so izvozili za 4,9 odst. več, Novomeščani pa so dosegli v izvozu največ s povečanjem za 6,1 odst. Kljub temu je tudi v novomeški občini izvoz precej pod načrtovanim.

V državi s trdno valuto so dolenski izvozniki do konca septembra prodali za dobrih 122 milijonov dinarjev blaga, na ključni trg pa za 34

milijonov. Uvoz je v istem obdobju za 1,3 odst. manjši od lanskega v tem času, skupno pa znaša 143 milijonov dinarjev, od tega s konvertibilnega območja 134 milijonov dinarjev.

Pri uvozu je šlo malo manj kot 98 odst. vseh sredstev za nabavo reprovizivnega materiala, ostalo za opremo, samo 0,03 odst. pa v uvozu odpade na blago široke potrošnje. Mesec maj je

• Še vedno največji prihodek na tujem trgu ima IMV, sledijo pa tovarna Krka, Novoles in drugi. Najbolj se je letos pri izvozu zatanknilo v trebanjskem Trimu, kjer so prodali na tujem komaj za četrtno blaga iz lanskoletnega devetmesečnega obračuna.

Praznik Sevnice

Poudarek je na kulturnih prireditvah

LOKA PRI ZIDANEM MOSTU — V spomin na 12. november 1941, ko je Dušan Kveder — Tomaž s tovariši z ukano rešil iz sevniških sodniških zaporov politične zapornike, slavi sevniška občina svoj praznik.

Po nepisanim pravilu se zadnja leta osrednje slovesnosti selijo iz ene krajevnosti v drugo. Letos je na vrsti Loka pri Zidanem mostu. Praznovanje, primerno stabilizacijskim časom, ni povezano z otvoritvijo pomembnejših gospodarskih objektov.

Kulturne in športne prireditve v počastitev praznika so se pričele v ponedeljek. V torek je bila v sevniškem gasilskem domu proslava ob 40-letnici Rdečega križa. Nocoj ob 19.30 bo v isti dvorani solistična izvedba opere »Gorenjski slavček«. V soboto dopoldne bo seja vseh treh zborov občinske skupščine in vodstev družbenopolitičnih organizacij v prenovljeni kulturni dvorani v Loki, zvečer pa bodo tam nastopili člani okteta Boštanjani fantje.

Med kulturnimi dogodki omenimo še premiero novega slovenskega filma »Nobeno sonce« z udeležbo glavnih ustvarjalcev v ponedeljek, 12. novembra, v sevniškem gasilskem domu in sicer ob 19. uri, ko bodo letošnje prireditve ob občinskem prazniku tudi zaključene. Sevniška občina ima ob ponedeljku dalje tudi pomembno zbirko: na gradu so odprli prvi razdelek muzejske zbirke »Sevniška skozi čas« Razstavljeno je gradivo iz obdobja NOB.

A. Ž.

40. OBLETNICA SMRTI KOMANDANTA STANETA

LOKVE — Včeraj je minilo 40 let od tragične smrti komandanta glavnega štaba NOV in PO Slovenije Franca Rozmana — Staneta. Ob tej obletnici je občinski odbor ZZZB NOV Črnomelj pripravil večer pri spomeniku na Lokvah spominsko svečanost.

STAR PAPIR ZA DEBELI RTIČ

NOVO MESTO — Po sklepu koordinacijskega odbora za varčevanje pri RK SZDL in odbora za razvijanje socialistične solidarnosti pri OK SZDL Novo mesto je november 1984 mesec izredne akcije zbiranja odpadnega papirja v delovnih organizacijah, katere izkupiček bo Rdeči križ namenil izboljšanju pogojev bivanja otrok v Mladinskem zdravilišču in okrevališču Debeli rtič, kjer med 8.000 otroki iz vse Slovenije letuje ali se zdravi letno tudi okrog 450 otrok iz novomeške občine. Izjave o odstopu izkupička bo sprejel Dinos.

NALOŽBE V ZMOGLJIVOSTI

TREBNJE — V občini Trebnje bodo v tem srednjeročnem obdobju dokončali za 420 milijonov dinarjev gospodarskih naložb. Večina denarja bo porabljenega za širjenje proizvodnih zmogljivosti v Dani, Tovarni akrilnih proizvodov, Tesnilih. Naložbe v kmetijstvo bodo znašale 96 milijonov dinarjev. S tem denarjem so že ali pa še bodo gradili hleve za živino, izvajali agromelioracije ipd. Na naložbe pa se pripravljajo tudi v industrijskih obratih v Mokronogu, v Induplatju in v Zmagi.

AKADEMIJA ODMIRA

NOVO MESTO — Dislocirana enota ljubljanske pedagoške akademije v Novem mestu letos ni vpisala prvega letnika študentov. V tem šolskem letu poteka redni študij le za drugi letnik te šole, kjer se izobražujejo bodoči učitelji razrednega pouka. Kaže, da se meseci za tovrsten študij v Novem mestu iztekajo in da bodo morali poslej vsi študentje v Ljubljano, kjer je matična šola. Odločitev o dokončni usodi novomeške dislocirane enote še ni, zato je pričakovati, da bodo pristojni storili vse, da te enote vendarle ne bi ukinitili.

TUDI ITALIJANI TEŽKO PRODAJO KERAMIKO

Gospodarska kriza prizadeva tudi italijansko industrijo keramičnih ploščic, ki je bržkone najbolj znana na svetu. V tej državi namreč izdelajo kar 305 milijonov kvadratnih metrov keramičnih ploščic. Od tega polovico porabijo doma, ostalo pa izvozijo. Vendar pa se zaradi padca prodaje vrsta manjših podjetij zašla v krizo, tovarnam pa se kopicijo tudi velikanske količine neprodanih ploščic. Prav zato si italijanska keramična industrija prizadeva, da bi čimveč keramike izvozila na zunanje trge. Vendar pa se tudi Italijani srečujejo z vse hujšo konkurenco in zaslužek je zategadelj slabši, kot je bil sicer. V zadnjih letih pa se je povečal izvoz v ZDA, ki se jim zaradi ugodnega razmerja med liro in dolarjem splača kupovati ploščice v Italiji. (Po Gospodarstvu, Trst)

R. BAČER

Našli pogrešan helikopter

V razbitinah našli trupla generalpolkovnika Radislava Klanjščka, poveljnika TO Slovenije, polkovnika Ivana Roma in pilota Gordana Pekiča

RIBNICA — Več kot tri tedne trajajoča in dobro organizirana akcija iskanja pogrešanega helikopterja, v kateri je sodelovalo blizu 40 tisoč ljudi, je bila preteklo nedeljo uspešno zaključena. Pogrešani helikopter JLA je na območju Velike gore pri Ribnici našel Tone Mihelič. Tako kot že večkrat doslej se je tudi to pot pokazala samozahvalna osveščenost naših ljudi. O podrobnejših si lahko več preberete na zadnji strani.

Več reda pri posegih v prostor

Sprejet prostorski del družbenega plana metliške občine — Največ trajno zaščitene kmetijske zemlje je v nižinskem predelu in na vinogradniškem področju

METLIKA — Pred nedavnim so sprejeli prostorski del družbenega plana metliške občine za to srednjeročno obdobje, nekateri elementi tega plana pa določajo razvoj občine do konca tisočletja, zlasti velja to za nadaljnjo stanovanjsko gradnjo, tako družbeno kot zasebno. Vsekakor bo prav na tem področju prostorski del družbenega plana prinesel red, hkrati pa je sedaj točno določeno, katera zemljišča so trajno zaščitena in namenjena samo za kmetijstvo.

Pri stelnih se niso mogli takoj odločiti, kako jih obravnavati, končno pa je le prevladalo mišljenje, da ostanejo kmetijska in gozdna kategorija, in to zaradi možnih melioracij. Plan je seveda usklajen med kmetijci, gozdarji in urbanisti, sedaj se točno ve, da je parcelna meja tista usklajevalna enota, ki loči interese kmetijcev, urbanistov in gozdarjev, zato se tudi

natančno ve, kje se bo trajno kmetovalo, kje se lahko gradi in kje bo moč ob soglasju kmetijske zemljiške skupnosti spremeniti namembnost zemljišča.

Glede na veliko zanimanje za zidanje zidanic-vikendov bodo morali sprejeti še predpis, kje in s kakšnimi pogoji bodo izdajali dovoljenja za gradnjo le-teh, saj sedaj to še ni urejeno in je prepuščeno presoji lokacijske komisije.

Največ trajno zaščitene kmetijske zemljišča je v nižinskem predelu občine (tudi vse že izvedene in načrtovane komasacije) in na vinogradniškem področju. Družbeno stanovanjska gradnja bo potekala v Metliki v okviru že sprejetih odlokov, se pravi na zemljišču med cestama za Črnomelj in Karlovac, medtem ko so za bodočo zasebno gradnjo določili slabša kmetijska zemljišča na območju Bočke in Strmca. Industrija se bo po tem prostorskem planu razvijala v Mestnem logu ob železnici Metlika-Karlovac in v Rosalnicah ob sedanji industrijski ceni do potoka Obrh. Obrtna cona bo nastajala po že sprejetem zazidalnem načrtu na zemljišču za novo bencinsko črpalko, nova načrtovana toplarna za celo Metliko pa naj bi bila tudi ob železnici Metlika-Karlovac. Prostor za gradnjo vikendov-zidanic je predviden na Otoku, v Podzemlju in na Hrastu.

POENOSTAVITI ZA KRAJEVNE SKUPNOSTI

NOVO MESTO — V pripravah planskih aktov za novo petletko od 1986 do 1990 se tokrat krajevnim skupnostim na območju novomeške občine ne bo potrebno toliko ubadati s pisarji, kar je vsem odveč. Marsikje za taka dela sploh nimajo kadrov. Zavod za družbeno planiranje pripravljajo poenostavljeno metodologijo za pripravo srednjeročnega plana krajevnih skupnosti, te dni pa bo s pripravljenci teh aktov iz posameznih krajevnih skupnosti še posvet. Pri usklajitvi planov krajevnih skupnosti s ostalimi nosilci planiranja pa bosta pomagala komite za družbeni razvoj in zavod za družbeno planiranje.

J. P.

Skrb za gradove ostaja

V novomeški občini je 22 gradov ali njihovih ostankov razen nekaterih izjem pa vsi objekti propadajo

NOVO MESTO — Nedavno so pri občinskem komiteju za urbanizem popisali gradove na območju občine in ugotavljali njihovo lastništvo ter uporabnike. Začudi podatek, da je novomeška KZ Krka tako rekoč »velegraščak«, saj ima v lasti kar sedem gradov: Graben, Vrhovo, Struge, Prežek, Draškovec, Klevčev in Ruperč vrh. V večini teh objektov ima združba nekaj svojih dejavnosti, razen na Strugi, ki je v najemu sester De Notre Dame. Takoimenuvani zadržni gradovi pa so vsi v slabem stanju.

Zares vzdrževan je grad Otočec v lasti gostinstva novomeške tovarne Krka. Delno obnovljen in zaščiteno pa

SPODBUDA NAJBOLJŠIM

NOVO MESTO — Jožetu Peplu, Antonu Grubarju, Karlu Kajiču in Francu Malenšku, ki so na letošnjem proizvodnem tekmovanju gradbincev Jugoslavije osvojili prvo mesto, je domača delovna organizacija SGP Pionir podelila vsakemu 15.000 din denarne nagrade in pet dni plačanega dopusta ter ogled sejma v Gradcu. Delavski svet delovne organizacije je na ta način dal priznanje najboljšim delavcem, hkrati pa pomeni spodbudo še za ostale, da bi skušali postati najboljši.

Skratka: prostorski del družbenega plana bo vsekakor vnesel na to občutljivo in pomembno področje več reda, ker bo vsak lahko takoj videl, ali je parcela, kjer se je namenil zidati, zazidljiva ali ne, ne bo več neljubih dogodkov, kajti za vsako naselje v občini je v tem delu plana natančno videti, kakšen nadaljnji razvoj je predviden.

A. BARTELJ

Zastareli stroji

Povprečna starost šivalnih strojev v Betinem tozdu v Črnomlju je 10 let

ČRNO MELJ — V Betinem tozdu Konfekcija v Črnomlju presegajo plan proizvodnje, produktivnost je v primerjavi z lansko sezono porasla za 9 odst., vse izdelke — trenirke, telovadne drese, kopalke, vetrovke izvozijo v glavnem na Zahod. Vendar mora imeti 224 delavov ob strojih veliko potrpljenja in vložitvi v delo veliko naporov, da kljub zastarelim tehnologiji dosežejo kvaliteto, ki jo zahteva tuji kupec.

Stroji v črnomaljskem tozdu so stari poprečno po 10 let. Da bi bila proizvodnja tekoča vsaj v tistih fazah, ki so najbolj zahtevne, bi morali v letošnjem letu kupiti 20 novih, dobili pa so le 3, prav toliko pa jih še pričakujejo do konca leta. Da je težava še večja, novi stroji niso bili na seznamu najpotrebnejše opreme in jih sploh niso naročili. Uvoza namreč ni, stroji, ki jim jih uspe kupiti, pa so v glavnem iz konsignacijske sejemse prodaje. V Beti so prepričani, da nikoli ne bodo imeli sodobnega strojnega parka, če bo šla obnova tako počasi naprej. Sedaj imajo v proizvodnji 100 strojev, ki delajo povprečno po 19 ur na dan. Obraba je velika; deli se radi lomijo, na rezervne dele pa je potrebno večših čakati tudi po 6 mesecev. Pričujejo, da jim bo do konca leta uspelo dobiti vsaj dvoigelnice stroje, ki jih potrebujejo za šivanje kopalke in dresov. Potrebovali bi jih sicer 5, a je bilo v Zagrebu moč dobiti le 2, nanpe pa čakajo tudi v konfekcijah v Metliki in Žakanju.

Zastoj v proizvodnji, ki nastaja zaradi dotrajanosti strojev, nadomestijo v Črnomlju v podaljšanem delovnem času ali ob sobotah, nikoli pa zaradi tega ne zamujajo rokov. Kljub temu, da zaradi izrabljenih strojev vlada med delavkami napetost, zaskrbljenost, pa je pripravljenost za delo velika tudi zaradi tega, ker imajo dovolj dela, saj niso kos vsem naročilom in si pomagajo tudi s kooperanti.

B. M.

Običaj ni pozabljen

Martinovo, dan po noči, ko se mošt spremeni v vino, so ljudje včasih praznovali z velikim slavljen in gostijo, na kateri ni smela manjkati pečena gos ali raca, ki so jo zalili z novim vinom. V zidanicah so se zbrali prijatelji, se veselili, jedli, pili in marsikatero zapeli. In danes? Običaj je med ljudmi — posebno v vinorodnih krajih — še zelo živ. Čeprav pečena gos pa potica in skoraj obvezno srečanje v zidnici ni več tako pogosto kot nekoč. Pokusi pa novega vendarle rad tega dne skoraj vsako...

SLAVKA JANEŽIČ, zaposlena v krajevnem uradu Škocjan: »Martinovo je na deželi še zelo živ običaj. Na našem koncu je navada, da na Martinovo jedo za kosilo gos ali raco, če pa tega ni, je tudi kura dobra. Da je le pečeno meso. Tudi potica mora biti. Če je vreme sončno, gredo ljudje množično pred zidnice, kjer pečejo kostanj, pokušajo vino, tarejo orehe in se pomenkujejo. Tudi lepa narodna pesem se marsikje sliši.«

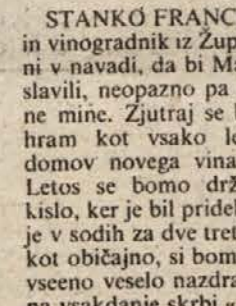
JOŽE CESAR s Krašnjega vrha: »Martinovo je pri nas v Beli krajini pravi ljudski praznik in seveda bomo tudi letos martinovali, čeprav je vino zaradi slabega vremena bolj kislo, medtem ko sem jaz s količino še kar zadovoljen. Imam 1.300 trt, grozdje v glavnem prodam Vinski kleti, za doma pustim le okoli 10 hektarov. Tudi letos bom šel za Martinovo s prijatelji v zidnico. Vino je tam, šunka pa tudi že čaka.«

ANDREJ FABJAN, agronom v črnomaljski kmetijski zadrugi: »Grozdja je bilo letos res manj in je bilo bolj kislo kot sicer, a sem prepričan, da bo za Martinovo vseeno veselo. Pravega vina sicer ne bo, toda to ob zidnicah gotovo ne bo skailo zadovoljstva. Če za Martinovo ljudje še vedno pečejo gos, ne vem, prepričan pa sem, da ob tem ljudskem prazniku dobro jedo.«

TONE ALLEGRO, delavec iz Krškega: »Včasih je bilo Martinovanje res prijetno. Dobili smo se s prijatelji, vsak je prispeval za gosko ali raco in za pijačo, da smo se povselili v domačem vzdušju. Zdaj pa se vse bolj zapiramo vase. Da smo se odrekli običaju, je malce prispevala tudi druginja, začeni od bencina. Včasih so imeli v Preskrbini samopostrežnici v Krškem celo že za peko pripravljene madžarske rače.«

STANKO FRANCEKOVIČ, kmet in vinogradnik iz Župelevec: »Pri nas ni v navadi, da bi Martina na veliko slavili, neopazno pa ta praznik tudi ne mine. Zjutraj se bom odpravil v hram kot vsako leto in prinesel domov novega vina za poskušnjo. Letos se bomo držali najbrž bolj kislo, ker je bil pridelek slab. Čeprav je v sodih za dve tretjini manj mošta kot običajno, si bomo na Martinovo vseeno veselo nazdravili in pozabili na vsakdanje skrbi.«

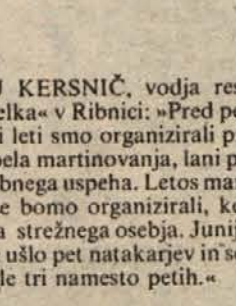
MARJAN ŠELIGO, gostilničar iz Trebnjega: »Kislo bo, kislo, letošnje Martinovo. Letos bomo verjetno prodali manj vina, ki ne bo tako dobro kot lani. Kakšnih posebnih praznovanj pri nas za Martinovo ne pripravljamo, tudi v gostilni ne. Morda bomo proslavljali v domačem krogu, a brez gosi. Ponekod bodo seveda proslavili novo vino, vendar ne tako slavnostno in s toliko čara, kot so to še zmogli naši predniki.«

MILA RAUH, gostilničarka v gostilni »Pri Papežu« v Vasi: »Pri nas za Martinovo ne bo nič posebnega. Sploh se ne spominjam, da bi v naših krajih kdaj slavili Martinovo, tudi pred 20 in več leti ne, ko je imel gostilno še oče. Martinovanja z gosjo in drugimi dobrotami pri nas ni zato, ker nimamo svojih vinogradov in zato tudi mošta in vina ne. Drugače je že v bližnji Beli krajini, pa po Dolenjskem in Štajerskem, torej v vinorodnih krajih.«

MARTINA LIPAR, bife v Boštanju: »Prazniki, kot so Martinovo, novo leto in drugi, tudi na vasi niso več tisto kot nekoč. Po številu gostov se ti dnevi pri nas komajda poznajo. Točiti moram ustekleničeno vino, kot nalagajo strogi predpisi, a za Martinovo bi bila seveda bolj vabliliva nova kapljica, ki pa je v steklenicah ni mogoče dobiti. Časi se pač spreminjajo in mi z njimi!«

R. B.

Ljubljansko bismo

Posledice kopneče učinkovitosti

Razvoj Slovenije v času stabilizacije

LJUBLJANA — Vsak dan postaja bolj očitno, da vstopa tehnološki razvoj v svetu v novo obdobje, iz katerega bo razvil svet izšel bistveno drugačen, kot je danes. To pomeni za nas prilagoditost in izziv, da se mu prilagodimo, da vpeljemo tehnološke novosti tudi v naše gospodarstvo, da se v večjem obsegu vključimo v mednarodno delitev dela. Gospodarska aktivnost v svetu bo v prihodnje nedvomno manjša, kot je bila v obdobju nagle gospodarske rasti v šestdesetih letih in v začetku sedemdesetih. To pomeni, da bodo spremembe v tehnološki sestavi proizvodnje tako v tujini kot doma močno odvisne od gospodarske rasti in mednarodne trgovine, kar bo še dodatno otelo preseganje sedanjih protislovnih razvojov znotraj posameznih držav in v celotnem svetu.

Da bi Jugoslavija lahko še naprej ubirala lastno pot gospodarskega in družbenega razvoja, se mora naglo prilagajati tem spremenjenim zunanjim okoliščinam razvoja, hkrati pa se svetu odpirati. To je ekonomska nujnost.

Tudi države na bistveno višji stopnji gospodarske razvitanosti, kot je Jugoslavija, se ubadajo s problemi, kot so brezposelnost, nizka konkurenčnost na mednarodnem trgu, zagotavljanje nenehne gospodarske rasti itd. Izhod iz krize iščejo s spodbujanjem celotne družbe za vpeljavno inovacij in sprememb v družbeni organizaciji, saj je od celotne družbe odvisno, ali bo možne inovacije pravočasno sprejela, in to ob čim manjših družbenih stroških.

Analize kažejo, da osnovnega razloga za zniževanje naših rezultatov gospodarjenja v preteklem obdobju ne moremo iskati v pomanjkanju sredstev, marveč v nenehnem upadanju učinkovitosti naložb. Upadanje velikosti družbenega proizvoda na enoto osnovnih sredstev v zadnjih dveh desetletjih je značilno za vse republike in pokrajini in je torej rezultat predvsem tistih dejavnikov, ki so skupni za vso Jugoslavijo. V Sloveniji je npr. učinkovitost uporabe osnovnih sredstev v družbenem sektorju od začetka 60. let upadla za 30 do 40 odst.

Slovenija je z 42 odst. zaposlenega prebivalstva po stopnji zaposlenosti prebivalstva v samem vrhu razvitih držav. Podobna ugotovitev velja tudi za delež zaposlenih v aktivnem prebivalstvu. Nekaj povesem drugača pa govori podatki o ravni produktivnosti dela, o izobrazbeni sestavi zaposlenih in o našem življenjskem standardu. Slovenci smo se izobraževali enostransko, za relativno enostavno in manj zahtevno strukturo poreobrazbo gospodarstva in družbe, ki pa je trajala predolgo. Tako se nismo pravočasno pripravili za prehod na višjo, zahtevnejšo stopnjo razvoja.

V prvem obdobju razvoja bo treba zlasti zagotoviti odplačilo dolgov tujini, urediti odnose pri primarni delitvi, odpraviti žarišča izgub in možnosti za pridobivanje fiktivnega dohodka, zagotoviti finančno disciplino in hkrati pospešiti že začeto prestrukturiranje gospodarstva in njegovo vključevanje v mednarodno delitev dela.

Le tako bo možno ohranjati doseženi življenjski standard delovnih ljudi in občanov. V drugem obdobju razvoja pa bo potrebno zagotoviti bogatejšo vsebino in kakovost družbenoekonomskega razvoja, zasnovano na višji ravni samoupravne družbene organiziranosti v celoti, na znatno večjem vplivu znanstvenega in tehnološkega napredka in na razvoju domače znanosti in tehnologije, razumljivo, ob večjem upoštevanju ekonomskih zakonitosti in kriterijev produktivnosti ter uspešnosti gospodarjenja v razvitejšem svetu.

VINKO BLATNIK

(Nadaljevanje s 1. strani)

Naj se ve,...

Maks Unetič je menil, da bi pregledali zapisnike in iz njih ugotovili, kdo je za kaj odgovoren. Glede studije o dolgoročnem razvoju Posavja je dejal, naj bi jo strokovnjaki pregledali in povedali, kaj je v njej za današnjo rabo. Lado Močivnik pogrša v regiji kadrovske kontinuiteto, ki je zagotovo tudi eden od razlogov, da se nobena stvar ne izpelje do konca.

»Pri ocenjevanju razmer se zelo hitro poenotimo,« je ugotovil Miha Haler, »do akcijske enotnosti pa ne

● Sekretar MS ZKS Posavje Vojko Dvojmoč je v svoji oceni aktivnosti po 13. seji povzel, da so komunisti v vseh občinah z zadovoljstvom sprejeli nov način dela, ki že ob predlogu sklepov ustvarja akcijsko vzdušje, izvršni sekretar CK ZKS Emil Stern pa je izrazil upanje, da bodo posledje tudi občinske organizacije ZK osvojile to metodo.

pridemo«. Zavzel se je za krajše ocene in daljše sezname nalog. Tone Vodšek pa je kratko in jedrnatno povedal, da preveč govorimo, da načrte sprejemamo, uresničujemo jih pa ne. Na medobčinskih organih bi se po mnenju Ivana Živiča morala bolj kresati mnenja, da bi potem lažje pocnili pogleda na šolstvo, zdravstvo, na gradnjo hidroelektrarn in na kmetijstvo, na PTT programe, na urbanizem itd. Končno gre za stvari, ki so jih posavske občine nekoč že skupaj podpisale, pa ne uresničevale.

J. TEPPEY

Odpravljajo posledice neurja

Obnavljajo mostova v Strojčih in Bezgarjih — Žurje so še vedno odrezane od sveta

OSILNICA — Do dneva republike, 29. novembra, bosta predvidoma spet usposobljena mostova preko Cabranke v Strojčih in preko Belice pri Bezgarjih, ki sta bila poškodovana oz. porušena v septemskem neurju. Mostova sta bila prej lesena, zdaj pa bosta iz montažnih betonskih elementov.

Posledice neurja odpravljajo počasi, ker se niso zagotovili viri finansiranja. Glavna medrepubliška cesta Brod na Kolpi — Osilnica je sicer usposobljena za promet, vendar dela še niso dokončana. Previdna vožnja je potrebna predvsem na odseku med Ribjekom in Ložcem, kjer je močno poškodovana škarpa, ki brani cesto pred naraslo Kolpo. Denar za financiranje tega popravila še ni zagotovljen.

Čeprav je minil že dober mesec, ko je bila v neurju poškodovana cesta proti Žurgam, ta še vedno ni popravljena. Vas je bila ob našem obisku

kmetijstvo

OB SILOSIH POGREŠAJO SUSILNICO

BREŽICE — Prihodnje leto bo konzorcij, ki je v Brežicah zgradil silose za 30 tisoč ton žita, moral postaviti zraven še susilnico. Zelo jo pogrešajo, saj morajo celo posavske kmetijske organizacije voziti žito sušit drugam. Silosi za zdaj povezujejo le kmetijske organizacije, pričakuje pa je, da se bodo te vezi v kratkem razširile od pridelovalcev žita na predelovalce, na mline in pekarnice in da bodo tako združeni več prispevali za razvoj. Za boljše preskrbo bilanco Slovenije se bodo prav gotovo obrestovale naložbe na območju od Zidanega mosta do Obsotelja, kjer so predvidene velike površine za melioriranje in namakanje.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

Tako slabo mestna tržnica že dolgo ni bila založena kot minuli ponedeljek. Na nekaj stojnicah so ženske nudile le malo solate, fižola, sirčkov in smetane, večina tržnega prostora pa je samevala. Izbrana pa je bila precejšnija na stalnih stojnicah s sadjem in zelenjavo, kjer so se spet pojavile banane (po 300 din kilogram). Medtem ko je bilo prejšnji teden cvetja na pretek, ga tokrat sploh ni bilo.

Sejmišča

NOVO MESTO — Ponedeljkov sejem je bil nekoliko živahniji kot precej prejšnjih. Naprodaj je bilo 85 pujskov, starih od 7 do 10 tednov, in 162 pujskov, starih od 10 do 12 tednov. Lastnika je zamenjalo 147 živali. Za mlajše pujske je bilo treba odšteti 4.000 do 6.000 din, za starejše pa 6.000 do 7.500 din. Rejci so prignali tudi 48 govedov. Prodanih je bilo 35. Voli so stali 150 do 160 din kilogram žive teže, krave pa 110 do 120 din kilogram.

BREŽICE — Na sobotnem sejmu je bilo naprodaj 264 pujskov, starih do 3 mesece, in 10 prašičev, nad 3 mesece starih. Lastnika je zamenjalo 148 mlajših in 6 starejših živali. Pri mlajših je bilo treba odšteti 260 din za kilogram žive teže, pri starejših pa 190 din.

Kmetijski nasveti

Fomopsis je premagan

Rekordna, kar 80-odstotna podražitev jedilnega olja nas je pred letom dni postavila na trd(n)ja tla. Širša javnost se je tedaj zavedala, kaj pomeni biti pri tako pomembnem živilu odvisen od »boga dolarja«, od uvoza, brez katerega bi 25 jugoslovanskih oljarn ostalo skoraj brez surovine, saj smo je pridelali le za 135.000 ton, zmogljivost oljarn pa znaša več kot šestkrat toliko. Tedaj je širša javnost tudi prvič slišala za fomopsis (fomopsis diaportae helianti), gljivično bolezen sončnic, ki je postavila pod vprašaj pridelovanje naše najpomembnejše oljne rastline. Nekaterim je bila skrivnostna nadloga kot nalašč za izgovor, da so se raje lotili donosnejših poljščin, s tem dosegli več dohodka in povrhu zadovoljili še kampanji, ki je spodbujala predvsem pšenico in koruzo.

Na srečo pa kmetijska stroka ni držala rok križem. V novosadskem inštitutu za poljedelstvo in povrtinarstvo so se še večjo vnemo nadaljevali raziskave nevarne bolezni in vzgajanje odpornejših sort sončnic. Naloga je bila toliko težja (in za pravega raziskovalca izzivalnejša), ker pred štirimi leti, ko se je prvič pojavil, fomopsis niso poznali nikjer v Evropi. Predvsem dr. Dragana Škoriću, ki se že dve desetletji znanstveno ukvarja s sončnicami in velja za vodilnega jugoslovanskega in evropskega strokovnjaka za to kulturo, gre zaslug, da je znanost dobila bitko s to boleznijo in da obstaja trdno upanje, da se bo Jugoslavija v oskrbi z oljem spet lahko postavila na svoje noge. Če...

V novosadskem inštitutu so, kot poročata strokovni tisk, razen tega skrivali tudi nove hibridne sorte sončnic, ki niso odporne samo proti fomopsisu, marveč tudi proti nekaterim drugim gljivičnim boleznim. Ker pa nihče ni prerok v svoji domovini, so novosti najprej preizkusili v tujini. Po zaslugi novih hibridov sta Madžarska in Bolgarija postali največji izvoznici sončničnega olja v Evropi in ni vrag, da ne bi po takem uspehu tudi naši poljedelci verjeli našim strokovnjakom.

Inž. M. L.

Zapostavljena kranjska čebela

Slovenski in posavski čebelarji bi radi delali z roko v roki s kmetijci

KRSKO — Slovenski čebelarji premorejo že 133.000 gospodarskih panjev. Po zadnjih podatkih je znašal povprečen pridelek od 12 do 13 kilogramov medu na panj. Kranjska čebela je ponesla po svetu dober glas o naši deželi, a je čebelarstvo pri nas kljub temu že dolgo med najbolj zapostavljenimi kmetijskimi panogami.

To so med drugim ugotovili na regijskem posvetovanju čebelarstvih društev, družin in občinskih čebelarstvih zvez Posavja. Slovensko čebelarstvo je napredovalo predvsem po zaslugi marljivih čebelarjev samih, ne pa tudi znanstvenega vrha kmetijstva. Po besedah predsednika slovenske zveze čebelarstvih društev Andreja Petelina so končno le uspeli pri kmetijskem inštitutu organizirati znanstveno jedro. Zveza je dala v uporabo izvedencem čebelnjak pod Rožnikom, zato pričakujejo, da bodo le dosegli dosti boljše rezultate pri selekciji kranjske čebele.

Na posvetovanju so ugotovili, da se ob varozi v Sloveniji nevarno širi huda gniloba čebelje zalege, saj je trenutno pri nas že 49

LE BOLJ STROKOVNE AGROMELIORACIJE

KOČEVJE — V zadnjih treh letih se na območju kočevske občine pospešeno izvajajo agromelioracije kmetijskih zemljišč v prizadevanju, da bi na ta način pridobili več površin za potrebe kmetijstva. Pri ocenjevanju in ureditvenem nalog na tem območju pa gozdarji ugotavljajo, da se mnogokrat očistevalna dela pri izvajanju agromelioracij izvajajo nestrokovno in da v tej zvezi ni izvedbenih načrtov. Izkušnje nakazujejo, da bodo morali tisti, ki bodo v prihodnje izvajali agromelioracije zaraščenih površin, opravljati ta dela po izvedbenem načrtu in tudi strokovno. Namen agromelioracij ni, da bi za vsako ceno posekali že zaraščene gozdove.

V. D.

Pridelki so pospravljeni

Letos bodo prvič organizirali tudi odkup koruze, ki je zadruga potrebuje 800 ton na leto

METLIKA — Spravilo pridelkov v metliški občini se bliža koncu. Trgatev je končana, prejšnji teden so potrgali še žametno rjmino, končujejo pa se tudi dela pri spravilu koruze. Kmetje so imeli s silažno koruzo posejanih kakih 100 hektarov, na 550 ha pa je bila koruza za zrnje, v družbenem sektorju pa je bila silažna koruza na 20 ha, koruza za zrnje pa na 40 ha. Ocenjujejo, da je pridelek v kooperacijskem sektorju 7 ton suhega zrnja na hektar, v družbenem pa pol tone več.

Če hočejo tudi v prihodnjem letu zadržati tak stalež prašičev in govejih pitancev na mini farmah kot v letošnjem letu, se pravi 700 prašičev v turnusu in okoli 400 govejih pitancev, potrebuje metliška kmetijska zadruga okoli 800 ton koruze. Letos so se prvič odločili, da bodo organizirali odkup koruze tudi od domačih pridelovalcev, ki imajo tržne presežke. Vsekakor bodo ta odkup pripravili še to jesen, o odkupnih pogojih pa bodo kmete pravočasno obvestili.

● Da je vse več zanimanja za čebelarstvo, potrjuje tudi podatek, da se je v zadnjih dveh letih število članov v republikli povečalo za 1.700; res pa je, da je med 8.700 člani zveze le petina takih čebelarjev, ki imajo gospodarske panje. Tudi med okoli 500 posavskimi čebelarji prevladujejo ljubitelji.

žarišč »čebelje kuge«, medtem ko je po podatkih republiške veterinarske uprave varoza registrirana v 53 občinah. Čebelarji se pritožujejo, da zdravila niso dovolj učinkovita, saj se je primerilo, da je čebelar v Krški vasi zavoljo varoze počistil kar 20 družin, čeprav je dimil. Gnoloba se širi z manjšimi koraki in vse pojave so zatrli. Težave imajo le sevniški čebelarji, pravzaprav na Studencu, kjer so lani dobili za zatrtje kugo smešno nizko odškodnino, medtem ko so se Brežičani pohvalili, da so dobili primerno odškodnino.

Odlična jabolka za izvoz

V sadjarskih okoliših brežiške občine letos vrhunska kakovost — Z odkupom sadja za industrijo ljudje niso zadovoljni — Preveč jabolk še zgnije na tleh

BREŽICE — Agraria je letos odkupila od kooperantov okoli 600 ton jabolk. Pridelek je bil za 20 do 30 odst. manjši od lanskega, po kvaliteti pa odlični. Boljši ne bi mogel biti.

Jabolk zaradi zdravja, arome in barve ni bilo težko oddati tujim kupcem. Njihova edina pomanjkljivost je bila, da so bila predebelata, to pa zato, ker jih je razredčila pozeba. Za holandske kupce sme biti premer jabolka od 6,5 do 8 cm, za Zvezno republiko Nemčijo pa 7 do 9 cm.

Najdebelejši sadeži so torej ostali doma, kjer grede še najbolje v denar. Izvozne cene so v primerjavi s stroški, ki jih imajo sadjarji, zelo nizke in od njih ne bi mogli živeti. Doma je ponudba sicer velika, vendar ima sadje iz tega dela štajerske toliko prednosti, da ga ni težko prodati.

Drugače je z odkupom jabolk za predelavo. Ta še ne poteka tako, da bi bili vsi zadovoljni. Prednost imajo kooperanti, potem sadjarji in člani TOK, nato šele ostali pridelovalci. Največ težav povzroča pomanjkanje embalaže, ki je poleg tega še veliko predraga.

SPOSOJENO TRNJE

● Med teorijo in prakso socializma se nahaja taksa.

(Iz »Četrtega julija«)

● Jugoslavija je najboljši dokaz, da tudi multinacionalnim ekonomijam ne cvetijo rože.

(Iz »Četrtega julija«)

● Nekateri pomembni tovariši mislijo, da so kot vino: starejše je, boljše je.

(Iz Svijeta)

● Enotnost se gradi z dogovori, razgrajuje pa z uresničevanjem teh dogovorov.

(Iz Svijeta)

● Po standardu sodeč, smo vse bližje svojim revolucionarnim začetkom.

(Iz Svijeta)

Posavski čebelarji so že v glavnem popisali vsa stojišča, pašni kataster so Krčani izdelali že leta 1981, Sevničani ga bodo kmalu končali, Brežičani pa se zavzemajo za poenostavitev, sicer dokaj strokovnega opravila, ki je spet obležalo na plečih čebelarjev. Velike težave pa imajo s kmetijskimi organizacijami in vrtičkarji, ki ne upoštevajo strokovnih priporočil glede škropljenja kulturnih rastlin z zaščitnimi sredstvi.

P. PERC

(NE)SPORAZUMEVANJE

RIBNICA — Ribnica se širi in kjer so bile včasih najlepše in najboljše ribniške njive ter celo vrtnarija, sta zrasla Trg Veljka Vlahoviča in Prijateljev trg. Zdalj širijo Partizansko cesto in so od tu odvažali najboljšo zemljo v neko vrtačo, čeprav bi jo radi dobili zasebni graditelji hiš na območju Grič — Breg. Graditelji ceste so zahtevali za tovarnjak te res odlične zemlje 3.000 din, zasebniki pa so bili pripravljeni plačati največ po 1.000 din. Do sporazuma ni prišlo in tako so ostali zasebniki brez dobre zemlje, ponudniki zemlje pa brez denarja. Tako sporazumevanje in tak rezultat je, žal, vse prepogost pojav tudi na drugih področjih.

Ljudje morajo pripeljati sadje na zbirna mesta v vrečah. Za vsako vrečo morajo odšteti po 60 dinarjev, uporabijo jo pa lahko le dvakrat, izjemoma trikrat. Uvoženo se bile trpežnejša, a jih ni. Tudi gajbice ni, če pa so, se zelo hitro polomijo.

Vsemu temu bi se izognili, če bi bili pri Agrarii na voljo paletni zaboji in viličar, ki bi z njih stresal sadje na vagon. Viličar velja okoli 2,5 milijona dinarjev in TOK Kooperacija bi ga lahko kupila edinoletno s posojilom. Sadjarji upajo, da se bo to posrečilo, saj je škoda, da toliko sadja zgajne na tleh. Seveda bi se morala tudi predelovalna industrija bolje pripraviti na sezono jabolk. Letos je zamujala in ponekod so predelovali še korenček, a v Mestinju na primer, je proizvodnja zastala za tedni dni zaradi okvare na strojih.

J. T.

Brez skrbi čakajo zimo

Jesenska setev v metliški občini potekala nemoteno

METLIKA — V metliški občini je jesenska setev končana, pšenica je posejana na 350 hektarih, ječmen pa na okoli 150 ha, kar je malo več kot prejšnja leta, kar govori, da hočejo kmetje imeti čimveč lažne krme, kar je posledica visokih cen krmil. Ker so bile ves čas od setve razmere zelo primerne, so posevki lepo vzklili, tako da bo pšenica obrasla pričakala zimo.

Ob setvi v občini ni bilo nobenih težav z reprodukcijskim materialom, dovolj je bilo semenske pšenice, mineralnih gnojil, goriva, tudi oskrba z gumami za traktorje se izboljšuje. Ni bilo le herbicidov za jesensko škropljenje proti plevelom, kar bo treba nadomestiti spomladi. Poraba semenske pšenice se povečuje iz leta v leto, tako so jo letos pogodbeni proizvajalci dobili 40 ton, in to vse za zamenjavo za merkantilno, tako da bo letos vseh tržnih presežkov pšenice v tej belokranjski

občini okoli 480 ton, to pa je celih 100 ton več, kot je znašala obveznost.

Sejali so v glavnem priporočene zelo intenzivne sorte: baranjko, mačvanko, diko, zlatoklaš in super zlato, to so sorte, ki dajo ob upoštevanju vseh agrotehničnih ukrepov pridelok nad 5 ton na hektar, hkrati pa so to rane in srednje rane sorte, kar imajo belokranjski kmetje najraje.

Za prihodnje leto znaša obveznost metliške občine 370 ton pšenice iz zadržnega sektorja in 75 ton iz družbenega. Doslej je sklenjenih pogodb za kakih 120 ton, vendar pogodbe bolj sklepajo šele zadnje dni, saj dokler niso bila končana jesenska dela, za to ni bilo časa. Računajo tudi, da bodo sedaj, ko bodo pripeljali svoj dolg od zamenjave pšenice za semensko, kmetje podpisali precej pogodb.

A. BARTELEJ

Pšenice je več, povrtnin manj

Odkup pšenice v črnomaljski kmetijski zadrugi letos nad načrtovanim, zaradi slabih odkupnih cen pa vse manj povrtnin — Rajonizacija — Tobak povprečen

ČRNO MELJ — V tukajšnji kmetijski zadrugi so letos predvsem zaradi dobre letine in ugodne cene odkupili 16 odst. pšenice več, kot so načrtovali. Neuresničeni pa so, oz. bodo ostali načrti odkupa ajde in povrtnin; saj je interes ljudi za pridelovanje močno padel, a tudi vreme ni bilo naklonjeno. Vedno bolj pa narašča zanimanje za tobak, čigar letina je letos povprečna, a ocenjujejo, da ga je na štirih hektarih zraslo okrog 10 ton.

Črnomaljska obveza pri odkupu pšenice je bila letos 410 ton, odkupili pa so je 488 ton. Večji del so kmetje zamenjali za koruzo, okrog 50 ton pa za semensko pšenico, kjer je bila zamenjava zelo ugodna. Razliko med ceno merkantilne in semenske pšenice so krili iz občinskega in republiškega interventnega sklada. Po setvenem planu bodo letos v občini zasejali s pšenico 400 hektarov površin; od tega je 80 odst. njiv že zasejanih. S setvijo so v zamudi predvsem zaradi poznejšega spravila koruze in neugodne vremena, računajo pa, da bo vseh 210 hektarov pogodbenih površin tudi

zasejanih in da bodo prihodnje leto odkupili načrtovanih 430 ton pšenice. Kmetje bodo na 10 hektarih posejali rž ter na 60 ozimni ječmen, vendar le za lastno uporabo.

● Zaradi pozne žetve žita se letos za ajdo odločilo manj kooperantov, kot so načrtovali. Zaradi pozne setve ajde in slabega vremena pa je bil povrh tega pridelek še slab. Lani, ko so prvič začeli organizirano sejati ajdo, so po izredno dobri letini odkupili 30 ton tega žita, letos pa le četrtino od predvidenih 40 do 50 ton.

M. BEZEK

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Kako vre mošt

Kako segrevamo?

Po končani trgatvi je glavna vinogradnikova skrb, da s trudom pridelani mošt v sodih lepo povre. V normalnih letinah ni problemov z vrenjem, saj z grozdem vnesemo v mošt dovolj žlahtnih vinskih kvasnic, ki so sposobne prevreti sladki mošt v vino.

Zaradi vremenskih razmer in posega vinogradnikov (močno žvčplanje) pa v tem naravnem procesu pogosto nastajajo motnje v vrenju. Velikokrat se zgodi, da mošt kljub dodatku odbranih vinskih kvasnic noče vreti ali pa se začeto vrenje nenadoma ustavi. V takih primerih je treba poiskati povzročitelja te motnje. Pri iskanju povzročiteljev motnje vrenja moštov ne pozabimo na toploto.

Zaradi hladnih noči, slabih, po večini nadzemnih kletnih prostorov in zaradi razmeroma majhnih sodov so mošti prehladni, navzoče vinske kvasnice otrpnejo in ne delujejo. Vinskih kvasnic, ki bi bile sposobne mošte povreti tudi pri nizki temperaturi, pa nimamo na voljo in nam zavedni nasveti in pisanje o tem, kaj imajo v svetu, nič ne koristijo.

Da bo mošt vrel, mora znašati temperatura v kleti najmanj 20°C, temperatura mošta v sodu pa najmanj 18°C. Pri 13 do 15°C temperature kleti mošt ne bo vrel, ker je ob tem temperatura mošta v sodu zagotovo še nižja. Temperatura 15°C mošta v sodu sicer povzroči lahko vrenje, vendar je prenzika za spontano vrenje in najmanjše znižanje te temperature v sodu povzroči prekinitve vrenja. Zato je v teh hladnih nočeh, ko je pri slabih kletih zunanja temperatura skoraj enaka temperaturi v kleti, nujno z ogrevanjem poskrbeti, da bodo mošt dovolj topli za normalno vrenje. Da bi to dosegli, je potrebno (zlasti v manjših sodih) mošt segreti do 20°C.

Pri segrevanju kleti ali mošta se odločimo za primeren postopek. Če je večina mošta v sodih še nepovrta, je najboljši segreti klet z električno, plinsko ali kako drugo pečico vsaj na 25°C, da bo mošt segreti na 18 do 20°. V primeru, da je v nekaterih sodih mošt že normalno povrel, v drugih pa ne, bi bilo negospodarsko segreti celo klet. V tem primeru bi bilo segrevanje za mošte, ki so že povreli, celo škodljivo, saj je za povrele mošte nizka temperatura zaradi stabilizacije mladega vina bolj koristna kot visoka. Zato v tem primeru segrevamo le posamezne mošte v sodih, ki niso povreli. To storimo najenostavneje s posebnimi električnimi greli, ki jih damo skozi pilko v sod. Če takih grelev nimamo, si pomagamo tako, da iz sode vzamemo do 1/5 mošta ter ga v loncu segrejemo na štedilniku ali kako drugače do 50°C, vlijemo v sod in pomešamo. Postopek ponavljamo tako dolgo, da ves mošt v sodu segrejemo do 20°C. Pri tem ni dovoljeno vino le segreti. To toploto je treba v moštu obdržati tako dolgo, dokler mošt do kraja ne povre. Zato je treba vsak dan kontrolirati vrenje in z dodatnim segrevanjem vzdrževati ustrezno temperaturo (20°C) mošta. Vzdrževanje potrebne temperature je zlasti težko v manjših sodih, ker se v njih segret mošt hitreje ohladi kot v večjih.

Da bi vinske kvasnice spodbudili k delovanju, je poleg segrevanja pripravljivo mošte v sodu pomešati ali pa z značnim pretokom kvasnicam omogočiti (dovolj kisika), da začno aktivno delovati.

Koristno je tudi manjše dosladkanje moštov, ker s tem dajemo kvasnicam še dodatno hrano za delovanje.

DT

Odbor je za združitvev z Mercator — KIT

ZKGP Kočevje naj bi bilo del SOZD Mercator — KIT

KOČEVJE — Člani koordinacijskega odbora za vprašanja kmetijstva, gozdarstva in lovstva pri občinski konferenci SZDL so se seji konec oktobra obravnavali potek akcije za združitvev ZKGP Kočevje s SOZD Mercator — KIT Ljubljana. Po dodatnih informacijah direktorja te delovne organizacije Janeza Žlindre so sprejeli stališča, naj združitvev izvedejo.

Predlagano je bilo, naj bi TOZD Agroservis Kočevje pošel deloval v okviru Gozdnega gospodarstva Kočevje, opravljal pa bi storitve za potrebe kmetijstva. Kmetijsko gospodarstvo želi, da bi se naprej ostali v SOZD Gozdarstvo-kmetijstvo Kočevje, in sicer predvsem zaradi boljšega gospodarjenja s kmetijskimi površinami ter zato, da bi denar iz gozdarstva namenjali tudi za pospeševanje kmetijstva. Odbor je bil tudi seznanjen s poslovnimi rezultati Kmetijskega gospodarstva Kočevje v devetih mesecih in ti rezultati, ki so zadovoljivi.

Na seji so potrdili samoupravni sporazum o organizaciji in samoupravnih razmerjih v kmetijsko-zemljiški skupnosti kočevske občine. Le-ta bo štela 25 članic, imela pa bo pomembno vlogo pri uporabi prostora, predvsem pri posejevanju posameznih krajev v občini, pri agromelioracijah in komasacijah ter vsem, kar je povezano s pravično rabo zemljišč.

V DRAGOŠ

AJDO KAR PODORALI

METLIKA — Medtem ko so lani v metliški občini pridelali okoli 40 ton ajde, bo letošnji pridelek veliko slabši. Ajdo so sicer posejali na kakšnih 50 ha, vendar je zaradi slabega vremena vegetacija zamujala tri tedne do mesec dni. Večina ajde, kar kakih 80 odstotkov, so podorali, ker se žetev ni izplačala.

Ali so delavci prepričani?

«Ela» ima neizkoriščen prostor v novi tovarni in slab proizvodni program. Iskra Bršljin pa izredno dober program, kadre, nima pa prostora za nujno širitev

NOVO MESTO — Pred referendumom o združitvi dveh novomeških Isker, Ele na Cikavi in tovarne napajalnih naprav v Bršljinu, je potrebno posebno delavcem bršljinke tovarne dobro razložiti prednosti združitve in jim tudi jasno povedati, kakšni bodo osebni dohodki pod skupno streho.

Dejstvo je, da je Ela trenutno v izgubi, bršljinška Iskra pa spada med najtrdnjše delovne organizacije v občini, kljub temu potrebuje druga drugo. V Eli so zgradili novo tovarno, kjer prostor ni izkoriščen, ker ob gradnji ni bil uresničen tudi sanacijski del proizvodnega programa. Visoke obresti in anuitete pa že tako zastarelo proizvodnjo postavljajo v čedalje slabši položaj. Na drugi strani pa imajo v tovarni napajalnih naprav zelo dober proizvodni program, imajo tudi kadre, a ne zmorejo vseh naročil na domačem in tujem trgu.

Bršljinška Iskra je nameravala sama graditi novo tovarno, to pa je v zadnjih razmerah onemogočeno. Če tudi bi z gradnjo uspeli, bi jih visoke obresti za kredite že v kratkem času pahnila v enako težak položaj, v kakršnem je zdaj Ela. Prostor pa nujno potrebujejo za proizvodnjo, večje

zmogljivosti in novo tehnologijo. Ni se zanašati, da bi bila Iskra kot celota sentimentalna do Novomeščanov. Če ti ne bodo zmogli proizvajati toliko, kot bi trg potreboval, bodo nove zmogljivosti verjetno kaj hitro zagotovili kjerkoli v državi. Kdor pa bo na tržišču prvi usidran, bo verjetno dobil konkurenčni boji.

Še prenizke cene

Pri vodarni ima Komunalna 28 milijonov din izgube

NOVO MESTO — Bržkone se bo vodarnina v kratkem spet podražila, kajti pri Komunalni so ob triletnem obračunu kljub 38 odst. povečanju cen imeli pri vsakem kubiku prodane vode 7 din izgube.

Komunalci trdijo, da je stanje pri vzdrževanju vodovodov kritično zaradi pomanjkanja denarja za vzdrževanje naprav, zato ni izključeno, da bi prišlo do zaprtja posameznih vodovodov ali pa okužb. Po triletnem periodičnem obračunu so ugotovili 28,5 milijonov din izgube — oziroma prepičlega dohodka, da bi lahko kriili obveznosti.

S prenosom investicijskih sredstev so malo manj kot 17 milijonov dinarjev nadomestili, ostaja pa nepokrite izgube čez 11 milijonov dinarjev. Da bi lahko zagotovili normalno poslovanje in nujna investicijsko vzdrževalna dela, bi morali kriti dosežano izgubo, vnaprej pa cene vodarni povečati za 95 odstotkov.

Predlog Komunalne proučujejo v izvršnem svetu, vse težje ekonomske razmere te delovne organizacije pa bodo zahtevale rešitev. Razkorak med stroškovno in prodajno ceno vode se iz meseca v mesec povečuje. Med obračunom za ceno kubičnega metra vode, ki priteče iz vodovodnih pip, pa Komunalna navaja, da so pri tem osebni dohodki zajeti le z malo manj kot 3 odstotki, samo električna energija pa pomeni 3,46 odst. v ceni vode.

R. B.

Taka je videti prednost združitve iz elaboratov, pripravljenih za referendum: toda... Praksa zadnjih let kaže, da prav v bršljinški Iskri referendum »padajo« zapovrstjo, četudi gre le za pravilnike. Prav zato bo potrebno zlasti v tem kolektivu v manjših sindikalnih skupinah dobro razložiti vse okoliščine.

Težave bi utegnili delati pri referendumu posamezniki, ki bodo ob združitvi prišli ob vodstveni ali dober položaj. Ker bo več kadra na izbiro, bo ostal sposobnejši. Pri tem pa je potrebno poudariti, da v samem vrhu ni nikakršnih nesoglasij ali bojazni za »stoilčke«. Vsekakor bo delo zagotovljeno vsem, zelo pomembna pa je tudi razlaga, kakšni bodo osebni dohodki po združitvi.

RIA BAČER

TEČAJ KROJENJA

NOVO MESTO — Zavod za izobraževanje kadrov in produktivnost dela letos organizira in izvaja tečaj krojenja po DOT sistemu. Tečaj traja 16 ur, praviloma enkrat na teden od 16. do 20. ure v prostorih zavoda. Po dogovoru organizirajo tečaj tudi v delovni organizaciji ali krajevni skupnosti. Tečaj stane 1.200 din, kompletni miniaturnih krojev DOT pa je treba plačati posebej. Prijave sprejemajo vsak dan od 8. do 19. ure (lahko po telefonu).

Metliške proračunske zagate

Vrednost občinskega proračuna se iz leta v leto zmanjšuje — Kaže, da bo treba porabo prerazporediti

METLIKA — Resnična vrednost proračuna metliške občine se že najmanj tri leta zmanjšuje, saj občinski proračun nikakor ne more slediti hitro naraščajoči inflaciji. Če bi hoteli le »loviti« inflacijo, bi moral glede na zadnja tri leta letošnji proračun znašati kakih 110 do 120 milijonov dinarjev, načrtovan pa je v višini 74,6 milijona dinarjev, vendar, kot kaže po devetih mesecih, tudi te vsote ne bodo dosegli.

Za letos so načrtovali le 11-odstotno rast proračunskih sredstev v primerjavi z lanskim letom, čeprav bi imeli po resolucijskih opredelitvah pravico celo do 40-odstotnega povečanja, vendar jim viri prihodkov niso dovoljevali načrtovati večje rasti. Po devetih mesecih so izvirni prihodki proračuna za blizu 5 milijonov di-

narjev pod načrtovanimi in težko je verjeti, da bodo do konca leta to nadomestili in dosegli planirano višino proračunskih sredstev. Ker je bil že lanski proračun glede na potrebe premajhen in je bilo zaradi tega v občini nemalo težav, je jasno, da tudi z doseženo višino letošnjega proračuna ne bi »prišli skozi«, kaj šele z neizpoljenim planom, kajti tako rekoč vsi porabniki proračunskega denarja hočejo več, kot jim iz proračuna lahko natenjajo.

Vsekakor bodo morali znotraj proračuna prerazporediti porabo denarja, ki je sploh na voljo, in kjer se le da, poiskati dodatne vire. Vsako proračunsko postavko bodo morali ponovno pretehtati, skratka: kaže, da bo prišlo do novega predloga proračuna do konca leta.

A. B.

Komunalna je letos »bosa«

Negotovost glede pokopališča še traja, čistilna naprava zdaj manj zasmrja

Za delo komunalne skupnosti se občani zelo zanimajo, in ker je novomeška letos mnogo manj naredila, kot je bilo načrtovano, smo skušali nekaj pojasnil dobiti pri novem tajniku komunalne skupnosti Andreju Resmanu.

«Ker podjetje Komunalna v cenah storitev nima kritja niti za enostavno reprodukcijo — nekonosne cene so zlasti pri vodarni in kanalizaciji — je morala komunalna skupnost nepričakovano kriti izgube. Za te namene je šlo okrog 12 milijonov dinarjev, padle pa so v vodo domala vse gradnje, pri katerih je bila Komunalna predividena za sofinancerja. Tak primer je rezervuar na Regerških košenicah, rekonstrukcija vodovoda v Dol. Toplicah in še vrsta drugih del, ki se prelagajo v naslednje leto.»

— Ob teh, celoletnih težavah so gotovo tudi trenutno najbolj pereče. Katere?

«Osrednji problem komunalne skupnosti, in če hočete mesta, je pokopališče. Na lokacijski obravnavi za gradnjo pokopališča na Marofu se je izkazalo, da je še več zadržkov, recimo: Zavod za družbeno planiranje meni, da ni primerno nekdanja gospodarska poslopja preurejati v mrliške veže, kar smo predlagali zaradi pocenitve projekta. Zahtevajo, naj mrliške veže gradimo na novo, za taka dela pa ni denarja. Razen tega je del terena neprepusten, manj

primeren za pokopavanje in bi bila potrebna drenaža. Tudi ta poseg je za današnje razmere predrag. Trenutno čakamo na nove geološke raziskave terena, ki ga zdaj predvidevamo za ureditev pokopališča na Marofu. Če se izkaže, da iz celotne zamisli ne bo nič, je šlo v nič tako rekoč 30 milijonov dinarjev, že porabljenih za novo pokopališče. Tudi 6 m široka asfaltna cesta že vodi z Mestnih njiv do bodočega pokopališča. Če pokopališča ne bo, bo vodila le do njiv.»

— Kajšne pa so možnosti za komunalni napredek podeželskih krajevnih skupnosti?

«Skoro nikakršne. Ob triletnem letju bomo videli, če jim še lahko kaj pomagamo pri njihovih načrtih za gradnje vodovodov. Ponekod bi že z 200.000 ali malo več dinarji veliko naredili.»

— Kako pa kaže s čistilno napravo v Ločni?

«Manj smrdi, ker se kratkoročni sanacijski ukrepi izvajajo. Potrebni pa bo še veliko del in sredstev, da bo ta čistilna naprava usposobljena za nemoteno delo. Uporabnost blata za kmetijstvo s te čistilne naprave trenutno raziskujejo na biotehniški fakulteti. Dokončne ureditve pa ne bo, dokler ne bo tovarna Krka poskrbela za ustrezno predčiščenje. Moram reči, da si zelo prizadeva.»

R. BAČER

RAČUNALNIŠKI TEČAJ ZA ODRASLE

NOVO MESTO — Zavod za izobraževanje kadrov in produktivnost dela organizira osnovni tečaj računalništva za odrasle, delavce v ozdih, ki so možni uporabniki računalniške tehnologije. Tečaj obsega 32 šolskih ur. Potekal bo praviloma v enem mesecu dvakrat na teden. Ob zaključku seminarja bodo slušatelji opravljali izpite. Seminar stane 2.500 din. Prijave zbira zavod do 20. v mesecu za seminar v naslednjem mesecu.

Vzroki globlje od lenobe

Ocena delovanja delegatskega sistema v metliški občini

METLIKA — Konec koncev je tudi zadnja seja vseh zborov skupščine občine Metlika jasno pokazala, da je bila osrednja točka dnevnega reda: ocena delovanja delegatskega sistema v tej belokranjski občini zelo na mestu. Ne samo zato, ker se je po izčrpnem gradivu razvila dolga in odprta razprava, kjer je bilo izrečenih precej tudi bridkih, vsekakor pa prav nič polakiranih ugotovitev o teh vprašanjih, marveč tudi zato, ker je ta seja, kot že vedno, po udeležbi delegatov, in to vseh treh zborov, pokazala, da nekatere delegacije, tako iz združenega dela, kot iz krajevnih skupnosti, ne pošiljajo svojih delegatov na seje.

Kaže pa, in to nikakor ne velja samo za to belokranjsko občino, da ima kriza, ki se kaže v delovanju delegatskega sistema, njeni zunanji znaki pa so odsotnost, pasivnost, utrujenost, apatičnost, globlje vzroke, kot so banalna človeška lenoba ali pomanjkanje čuta odgovornosti, čeprav je tudi tega precej in je tudi to kamenček, ki povzroča skripanje pri delovanju tega sistema.

Morda je še najgloblje izrazil to delegat kmet, ki je dejal, da vsi skupaj premalo hodijo okoli ljudi in ne znajo prisluhniti njihovim potrebam in zahtevam. To pomeni, da dandanes v naši družbi zelo pomembne odločitve sprejemajo mimo ljudi, se pravi nesamoupravno. In tudi to dejstvo povzroča potem, da se delegacije ne sestajajo, skratka, da delegatski sistem ne deluje, kot bi moral, oziroma kot bi lahko. Prav dobro, odgovorno in usposobljeno delo delegacij in s tem celotnega sistema pa bi edino lahko onemogočilo oblastniško ravnanje in odločanje veličin z megljenih vrhov.

Vsa razprava je bila v končni posledici usmerjena v iskanje načinov za poživitev delovanja delegatskega sistema, v iskanje izhoda iz tega zagatnega in duhomornega stanja. Čih je vsekakor poživitev delovanja delegatskega sistema, polti, ki jih je treba do tega cilja utreti ali samo očistiti, pa je več, med njimi je tudi kratko, jedrnat in razumljivo obveščanje, kajti debelih in nerazumljivih materialov, »nihče več ne povoha«, kot je rekel eden izmed razpravljalcev.

A. BARTELIJ

ZBIRAMO STAR PAPIR

V zadnjem tednu oktobra vsako leto zbiramo na naši šoli odpadni papir. Vsak učenec ga prinese najmanj 3 kilograme. Akcijo vodijo MČ RNK in pionirski odredi. Mlajši učenci zbirajo tudi odpadno železo.

MARJANA BAŠELJ OŠ Žužemberk

PLAKETE OBČINE METLIKA

METLIKA — Na zadnji seji vseh zborov skupščine občine Metlika so sprejeli tudi predlog komisije o priznanjih, ki jih bodo podelili za praznik metliške občine 26. novembra. Najvišje občinsko priznanje, plaketo občine Metlika, bodo dobili: Peter Movrinac, kmet s Krašnjega vrha, Miroslav Štimac, direktor Beti, in krajevna skupnost Dobravice; naziv častnega občana pa zveze Slovenije prof. Branku Božiču.

O delovanju komunistov v SZDL

Uspešno delo Socialistične zveze je v veliki meri odvisno od aktivnosti komunistov — Še posebej zagnano bi morali delovati v krajevnih skupnostih

METLIKA — Na nedavni razširjeni seji predsedstva OK SZDL Metlika so ocenili delovanje komunistov v Socialistični zvezi v luči sklepov 13. seja CK ZKJ ter obravnavali izhodišča za bližnje programske konference SZDL.

V bistvu je bila ta razprava pravzaprav analiza uresničevanja vloge Zveze komunistov, kot enega najpomembnejših frontnih delov v vseh oblikah in metodah delovanja Socialistične zveze. Tako v uvodni besedi kot v razpravi so večkrat poudarili, da so v metliški občini v okviru SZDL veliko naredili, vendar je še precej možnosti za še učinkovitejšo delo te organizacije, zlasti pa nalog za njene člane, kar še posebej velja za delo članov ZK v SZDL, ki mora v vseh okoliščinah postati resnična fronta socialističnih sil. Sedaj pa je uspešnost delovanja SZDL od okolja do okolja, od ene krajevne organizacije do druge precej različna.

V večini krajevnih konferenc SZDL v metliški občini so člani ZK odigrali svojo vlogo, hkrati pa tam, kjer je delo krajevnih konferenc neučinkovito, ugotavljajo tudi premajhno aktivnost članov ZK. Medtem ko je v nekaterih krajevnih skupnostih komunistov premalo, na primer v Slamni vasi in Draščih, in so tisti maloštevilni preobremenjeni z delom, pa se v Metliki člani ZK, ko bi morali poprijeti za delo v Socialistični zvezi, kar »porazgubijo« in mislijo, da so svojo dolžnost opravili kot člani ZK že v svojih organizacijah združenega dela.

V OK SZDL Metlika deluje 20 delovnih teles in oblik dela, in kljub temu da je v njih veliko članov ZK,

ponekod tudi več kot pol, to delovanje ni vedno uspešno. Ugotavljajo premajhno samostojnost in zavzetost pri delu svetov, odborov in sekcij SZDL. Tako nekatere oblike sploh ne delajo, nekatere pa le na zahtevo in pobudo predsedstva. Pred kratkim se je, kot je povedal sekretar Toni Kraševce, prvič zgodilo, da je za sejo nekega koordinacijskega odbora zvedel šele iz vabila, sicer mora vedno on »drezati« predsednike koordinacijskih odborov, naj skličejo sestanek in obravnavajo stvari, ki jih je pač treba obravnavati.

Vsekakor bi morali v teh časih, so poudarili na seji, komunisti v Socialistični zvezi še posebej tvorno in zagnano delovati, zlasti v krajevnih skupnostih, kjer je aktivnost v zadnjem času postopila. Prav o teh stvareh bo tekle beseda tudi na programskih konferencah krajevnih organizacij SZDL.

A. B.

OCENA DEVETMESEČNEGA POSLOVANJA

ČRNOMELJ — Za črnomaljsko gospodarstvo so po ocenah devetmesečnega poslovanja značilni visoki nominalni rezultati, ki so posledica visoke stopnje inflacije. Ekonomičnost upada, izdatki za materialne stroške pa rastejo znatno hitreje od prejemkov. Investicijska dejavnost je vse manjša in tudi v prihodnje ni moč pričakovati večjih investicij, čeprav je res, da brez novih kvalitativnih proizvodnih programov ne bo nadaljnje uspešnega družbeno-ekonomskega razvoja. Poleg tega imajo v črnomaljskem gospodarstvu primanjkljaj trajnih virov obratnih sredstev, zaostrene gospodarske razmere pa potiskajo v izgubo vse več tozgov. Očitno je, da so pri reševanju teh problemov premalo učinkoviti, slabo poslovanje pa zelo slabo vpliva na delavce.

Ob pestri paleti vprašanj in ocen, ki naj jih dale seje v krajevnih organizacijah, so v razpravi poudarjali, da bo marsikje težko razložiti krajanom, zakaj nekateri programi niso bili uresničeni tako, kot so ljudem pred letom dni obljubljali. Menili so, da ni potrebno v vsakem okolju načrtovati vseh odprtih vprašanj družbe, pač pa je treba razčleniti predvsem tista, ki so za krajane najbolj pomembna. Kljub temu da je zaželena ustvarjalna kritičnost, pa tudi ne gre, da bi na teh konferencah vseprek samo kritizirali, kar je postala splošna bolezen in teke vrste moda.

Vsekakor pa bo potrebno priti pred ljudi z odprtimi kartami in realnimi načrti, kajti s frazami in političnim leporečjem se danes delovni ljudje ne zadovoljijo.

Ker se je desedanjemu predsedniku občinske konference SZDL Borisu Škedlju iztekla mandat in gre na novo dolžnost, so delegati za novega predsednika soglasno izvolili Nika Riharja, dipl. inž. agr., dolgoletnega družbenopolitičnega delavca in kmetijskega šolnika. Doslej je bil ravnatelj srednje kmetijske šole Grm.

Z zanimanjem so delegati poslušali tudi informacijo o poteku razprav po 13. seji CK ZKJ in resolucijske usmeritve republike in občine za prihodnje leto.

R. B.

PRENOVLJENO ZUNANJO PODOBO BO dobila Zalokarjeva hiša na Trgu svobode, stavba, v kateri ima Julij Brinc cvetličarno Ikebana. Trg bo za spoznanje lepši.

STROKOVNJAKI — Pozimi so gozdnim delavcem novomeškega GG pri sečnji lesa tu in tam pomagali tudi strokovnjaki, gozdarski inženirji in tehniki. Zdjaj je prišlo na dan, da so uporabljali tako imenovano cigansko metodo sečnje, drevesa so podirali v višini pasu ali ramen, kar seveda terja precej manj znojja.

TRGOVINA — Če se še tako trudimo, nam ne uspe, da bi se ta rubrika vsaj enkrat iztekla brez omenjanja novomeških trgovcev. Tokrat je na vrsti Mercator. V njegovem potrošniškem centru na Cesti herojev je v sredo pred dnevom mrtvih že ob dveh popoldnih zmanjkalo mleka. Trgovke so bile morda res prezaposlene, vendar bi lahko skrbel za večje zaloge prevzele kolegice iz Meratorjeve Blagovnice na Glavnem trgu, ki imajo tako preobilje časa, da lahko med službo pomerjajo obleke, ki jih prodajajo.

NOVE OBLEKE — Naš list je potreboval sliko iz življenja Romov. Ko je fotoreporter prispel v Zabjek, je zvedel, da s slikanjem ne bo nič, če da se sodobni Romi ne puste več fotografirati v stari in ponošeni garderobi. «Prav,» je rekel reporter, »bom pa počakal, da se preoblečete!« Toda z barvo so prišli na dan tudi Zabjčani. «Preoblekli se bomo, ko boš prinesel nove obleke,» je rekel njihov delegat.

OGLEDALO — Treba bo razpisati nagrado za obvestilo, ki bi pripeljalo do zlikovcev, ki redno razbijajo prometno ogledalo ob Znančevi hiši na cesti proti Šmihelu.

Eno gospo zanima, če se bo kaj zgodilo operaterju, ki je pustil množico otrok in staršev čakati na kinopredstavo filma Kala celih 40 minut...

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 25. do 30. oktobra so v novomeški porodnišnici rodile: Rozalija Mihelič iz Vinice — Jerneja, Marija Junc iz Birčne vasi — Jožico, Marija Korelec iz Mačjega dola — Kristino, Valerija Košir iz Dolenje Straže — Vojka, Jožica Kozlevčar iz Gabrijel — Matjaža, Ivanka Markelj iz Šentjurja — Majo, Majda Banit iz Hrvaškega Broda — Ksenijo, Slavka Simončič v Podrebra — Vesno, Majda Zupančič iz Male Loke — Mateja, Magda Bučar iz Dolenjskih Toplic — Tanjo, Nežka Staniša iz Dolnje Težke vode — Gregorja, Julijana Turnšek — Hej iz Dragutova — Blaža, Marinka Kuplenik iz Herine vasi — Karmen, Vera Grivec iz Malega Lipovca — Gregorja, Frančiška Kastelec iz Brezove rebi — Andrejo, Jožica Novak iz Soteske — Primoža, Vera Košelev iz Vrha nad Mokronogom — Dejana, Apolonija Rugelj iz Šentrupe — Jerneja, Marija Bavdek iz Žužemberka — deklico, Marija Balkovec iz Vinice — dečka, Nima Denkovska iz Črnomlja — dečka, Jožica Mlakar iz Stare Bučke — deklico, Zdenka Šeflin iz Ferencev — dečka in Alojzija Tomažin iz Dolenjih Dol — dečka.

IZ NOVEGA MESTA: Sabina Čulibrk, Nad mlini 24 — Jeleno in Marjetka Zoran iz Ločne 31 — Uroša. Čestitamo!

Sprehod po Metliki

V KULTURNEM DOMU EDVARDA KARDELJA bo prav živahno v soboto, 17. novembra, ob 18. in ob 20. uri. Za takrat namreč pripravljajo učenke srednje tekstilne šole modno revijo izdelkov delovne organizacije Beti. Poleg te paše za oči se bodo lahko gledalci naslajali ob petju Dua Kora, nekaj najresnejših pa se bo lahko hvalilo, da so izžebali njihovo vstopnico, za katero bo treba odšteti 100 dinarjev. Obisk bo velik, to je prav gotovo, saj bo popoldnaško predstavo odkupila Beti za svoje delavce.

RISBE OSNOVNOŠOLSKEGA EKSTEMORA so se preselile iz razstavne prostora Alojz Gangl v restavracijo delovne organizacije Beti, kjer so na ogled tamkajšnjim delavcem. S prisotnostjo otroških tihožitij je menza veliko priropnejša, zato ni nič čudnega, če je slišati takšne komentarje: »Tako bi moralo biti vsak dan.« Razstavo v Beti si je zamislil Matjaž Rus, novo pečen organizator športno-rekreativnega in kulturnega življenja v delovni organizaciji.

PO METLIKI JE NEKAJ STOJEČIH košev za odpadke, ki pa gredo, tako kaže, posameznemu delu prebivalstva krepko na jetra. Kako naj si sicer razlagamo dejstvo, da so ti košči v glavnem prevrnjeni, njihova nečista vsebina pa razmetana okrog njih. Največkrat je videti tak prizor ob nedejljah, ko so v soboto kje kakšne zabave. Sklepati gre torej, da vratačajo koše netrezne in s plesov vratačajo se butice, ki bi jih moral nekdo ohladiti.

ISKALI REŠITEV? — Vzdrževalci črnomaljske glavne ulice so pretekli torko še sredi dopoldneva svetle luči javne razsvetljave. Zakaj, prebivalci Črnomolja še vedno bolj ali manj uspešno ugrabijo. Morda pa so z lučjo pri belem dnevu iskali rešitev iz zagat, ki so jih povzročile zadnje podražitve električne energije?

PREDNOST KOLESAM? — Res je, da v Črnomlju ni kolesarskih stez in kakšnih drugih »priboljškov« za kolesarje, vendar pa so nekateri prepričani, da sedaj, ko je potrebno za liter bencina odšteti že stotaka, avtomobilski promet v mestu počasi odmira. Kako bi si mogli sicer drugače razlagati to, da sta dva kolesarja parkirala svoja dvokolesna konjička kar na prehodu za pešce v Ulici Staneta Rozmana, ne boječ se, da bi avtomobili na sicer prometni cesti spremenili njihovo prevoznima sredstvom dizajn!

USPEH UNIORJA STARI TRG OB KOLPI — V Uniorjevem obratu v Starem trgu ob Kolpi, ki je začel obratovati lani februarja, teče proizvodnja nad pričakovanji. Po elaboratu za letošnje leto naj bi 60 zaposlenih poslalo na trg 80 tisoč cevnih klešč, njihovega najpomembnejšega izdelka, do konca leta pa jih bodo izdelali kar 150 tisoč.

RIBNIŠKI ZOBOTREBECI GOSPODINJSKI TEDEN — V drugih mestih trgovci redno vsako leto enkrat ali dvakrat organizirajo gospodinjinski teden, se pravi prodajo raznih gospodinjinskih predmetov s popustom. V kratkem, še v novembru, bodo prvi v svoji zgodovini organizirali gospodinjinski teden tudi v ribniški Blagovnici.

VABLJIVI POPUSTI — Trgovine so vedno bolj prazne, ker so prazni tudi žepi kupcev. Pa vendar se zgodi, da promet spet oživi, če je naprodaj blago s popustom. Ko so pred kratkim v največji ribniški trgovini prodajali drugorzredno posodo s 40 do 50-odstotnim popustom, je bilo zanimanje tako veliko, da so jo samo v enem dnevu prodali skoraj dve toni.

Drobne iz Kočevja NE KRADEJO LE SRAKE — Število tatvin vztrajno narašča. Zdaj se pritožujejo celo polharji, da jim v gozduh njihovi neznanci krajejo nastavljene pasti. Več se jih je pritožilo, da so jim izginile po 3 ali 4 pasti, kar bi se lahko pripisali polharjevi raztresenosti, pozabljivosti in tudi dobri kapljici. Kljub temu pa ni jasno, kako bi naj bil znani stari polhar F. J. izgubil kar 40 pasti. Verjetno si jih je kdo res »sposodil«, kakor danes tudi v pravniškem jeziku rečemo tatvini.

DRAGA HRANA — Kočevska trznica je bila te dni dobro založena. Prodajali so ribe, želve, cvetje, ptiče in podobno. Vendar z nakupom hrane na trznici ni bilo nič, saj so bile zlate ribice predrage, želva juha iz 5 cm dolgih želvic (po 350 din komad) bi se tu darskomu »zataknila« v grlu, solata iz cvetja (približno 800 din četrt kg) pa tudi ne bi bila preveč užitna. Tudi po papirih ni bilo povpraševanja, poznavajoče naše politično življenje vemo, zakaj.

VSE ZA ZIMO — V Nami so začeli zbirati naročila za premož iz rudnika Kanižarica. Na posojilo pod izredno ugodnimi pogoji prodajajo tudi zimsko konfekcijo. Tako nobenega Kočevca pozimi ne bo zeblo, če ima denar.

Trebanjske iveri TO SE ZGODI ŠAMO V TREBNJEM — Pravzaprav na Mirni, glavni akterji pa so iz Trebnjega. Dan pred dnevom mrtvih je grosupeljsko gradbeno podjetje, ki gradi nove bloke na Mirni, presekalo vodovod. To se je zgodilo ob pol 9. uri zjutraj. O tem je bila seveda takoj obveščena tudi trebanjska komunala, ki je za take zadeve najbolj poklicana in strokovno podkovana. Da je bil klic upoštevan, med drugim kaže tudi to, da je kraj nezgode obiskal najprej glavni direktor Gradbeno komunalnega podjetja Trebnje, potem pa še direktor tozda Komunala. Nič nista rekla, samo modro sta kimala. Vprašal ju pa tudi ni nihče nič. Toda pravi strokovnjaki, tisti neposredniki, ki znajo ravnati s prejo in »ročangami« še niso prišli ne tisti dan in ne vse naslednje dni. Zato sta se okvare lotila kar hišnik in stanovalec bloka Jože Urbič (sicer zaposlen v GP Grosuplje) ter napako začasno odpravila, tako da stanovniki niso bili brez vode več konec tedna. Na dokončno popravilo pa še vedno čakajo, saj oba direktorja brzkone vesta, za kaj gre.

Pravočasno našli pravo rešitev

Upadanje naročil za kmetijsko mehanizacijo pripeljalo Kovinarja v proizvodnjo kmetijskih strojev — Veliko povpraševanje — Ugojne cene

ČRNOMELJ — V črnomaljskem Kovinarju, tozdu SCT, so do lani izdelovali predvsem gradbeno mehanizacijo. Zaradi vse manjših investicij pa so naročila poenajala, tako da so se pravočasno vključili v novi program kmetijske mehanizacije. Starega programa sicer ne opuščajo, ampak mu, če dobijo naročila za gradbene stroje, dajo celo prednost, zavedajo pa se, da si bodo lahko še naprej rezali zanesljiv kos kruha le z elastičnim prilagajanjem povpraševanju na trgu.

Nov program so v Kovinarju začeli lani s trosilniki za umetna gnojila in so jih doslej izdelali tisoč ter jih bodo prihodnje leto zaradi nasičenosti trga gotovo že začeli opuščati. Nadaljevali pa bodo s traktorskimi cepilniki za drva in traktorskimi žagami, za katere je na trgu izredno povpraševanje in so že vnaprej prodani Agrotehnik. Vse te izdelke so razvili v razvojnem oddelku SCT in jih, vsaj v takšni obliki, trg prej ni poznal. Prav v tem in v privlačni ceni je moč iskati razlog za veliko povpraševanje po Kovinarjevih kmetijskih strojev. Samo za primerih: traktorska žaga velja 42 tisoč dinarjev, uporabna pa je tako za žaganje drv za kurjavo kot za žaganje desk. Za prihodnje leto bodo kmetijski prog-

ram razširili na proizvodnjo traktorskih kosilnic in traktorskih vrtalnikov za vrtanje jam, ki bodo prišli prav predvsem v vinogradih in pri postavljanju električnih drogov. S tem pa njihov tovrstni program nikakor še ni zaključen, saj se zavedajo, da bodo morali ob nasičenosti domačega trga s katerikoli njihovim izdelkom iskati

novi, zlasti še, ker z izvozom ne računajo. Kovinarjevi delavci delajo v eni izmeni, v katero jih je prisililo lani pri izdelavi gradbene mehanizacije nesorazmerje med strojnimi in ročnim delom. To nesorazmerje je še danes pri proizvodnji kmetijskih strojev, vendar v nasprotju z lanskim letom prevladuje strojno delo, tako da morajo iskati pomoč pri kooperantih, predvsem obrtnikih. Zato v Kovinarju znova razmišljajo, da bi 114 delavcev začelo delati v dveh izmenah.

Tadeja Gornik

Urejajo si dom

Mladina iz Goriče vasi dela vse leto

GORIČA VAS — Mladinska organizacija v Goriči vasi je bila ustanovljena šele lani, šteje 53 članov in je ena najuspešnejših v ribniški občini. Tajnica mladinske organizacije Tadeja Gornik je povedala, da v okviru njihove organizacije delajo tri sekcije. Športna sekcija prireja tekmovalna v šahu, kegljanju, balinanju in malem nogometu. Dramska sekcija pripravlja kulturne programe in zabavne večere za občane. Sekcija za delovne akcije pa ima dovolj dela z urejanjem vasi in okolice doma krajanov.

V vasi imajo lep dom krajanov, mladine in gasilcev. Pri njegovi obnovi je prizadevno delala prva mladina (vsi mladinci so tudi gasilci), saj so prispevali kar okoli 1000 prostovoljnih delovnih ur. Poleg doma so uredili balinišče, ki je edino v občini.

»Zelo dobro sodelujemo z mladinsko organizacijo v Riku, saj smo z njo nastopili na številnih kulturnih manifestacijah v občini. Riko pa nas tudi denarno podpira,« pravi Tadeja in hkrati ugotavlja, da so slabše sodelovali z občinskimi mladinskimi vrhom, saj od tam ni bilo k njim nobenega, čeprav so jih vabili, da bi videli, kaj delajo in kako živijo.

M. GLAVONJIČ

Kmalu enotno ogrevanje?

KOČEVJE — V stavi občinske skupščine Kočevje imajo že tri leta napeljavno centralno kurjavo iz kotlarne v Turjaški ulici. Radiatorji pa so že vsa tri leta mrzli, ker še vedno kurijo peči na drva. Zakaj?

»Občinska skupščina v svojem proračunu nima dovolj denarja, da bi si lahko privoščili centralno ogrevanje, čeprav si tako greje želimo. Po izračunu pred tremi leti bi nas veljala centralna kurjava 175 milijonov starih dinarjev, kurjava na drva pa le 45 milijonov. Zaradi limitirane rasti proračunske porabe, ki je bila uveljavljena prav tisto leto, si nove dražje kurjave nismo mogli privoščiti. Za centralno grejto pa kljub temu prispevamo na leto 2 stara milijona, in sicer na račun izgub v toplotnih napravah, do katerih pride zato, ker mi nismo priključeni nanjo,« je povedal predsednik izvršnega sveta občinske skupščine Kočevje Stane Letonja.

Na vprašanje, kako napredujejo načrti o enotnem ogrevanju Kočevja iz toplarne pri LIK in zamisli o enotnem grelju, je dejal, da ima to na skrbi odbor za energetiko. Optimisti menijo, da bo del uporabnikov to centralno ogrevanje izkoristil še v tej ogrevalni sezoni, in sicer Tekstilna, Oprema, Avto, Lik, Melamin ter stanovanjski bloki v Kidričevi ulici in naselju Četrtri maj. Možnosti so, da bi se na to toplotno priključila še Zdravstveni dom in Dom starejših občanov.

J. P.

SLABE ZVEZE

VAS—FARA — S tega območja so za Kočevje dobre avtobusne zveze za tiste, ki delajo v tako imenovani dopoldanski izmeni. Slabše pa je za tiste (na srečo so to zelo redki), ki delajo v popoldanski ali nočni izmeni, celo ob sobotah in nedeljah. Seveda so slabe tudi zveze za tiste, ki bi radi obiskali bolnike v bolnišnicah in zdraviliščih.

Ne samo ugotovitve, ampak tudi spremembe

Tako so zahtevali črnomaljski komunisti v razpravah po 13. seji CK ZKJ — Tudi samokritični

ČRNOMELJ — V trimesečnih razpravah po 13. seji CK ZKJ so se v osnovnih organizacijah ZK v črnomaljski občini zelo stvarno, demokratično, objektivno in kritično lotili ocenjevanja dela osnovnih organizacij in vsakega posameznega člana. Temeljito so pretresli gospodarske, politične in samoupravne razmere, pokazali na odgovornost posameznikov, predvsem komunistov, in začrtali usmeritve za učinkovitejšo premagovanje napak in slabosti. Vendar povsod le ni bilo tako.

Kljub jasnim izhodiščem so 13. sejo ponekod (v kmetijski zadrugi, IGM, Žitu Cestnem podjetju, Kovinarju, GOK Obrti) vzeli zgolj formalno in kampanjsko, zato so bile ocene tudi po razpravah presplošne, brez navajanja vzrokov za probleme in dileme v posameznih okoljih. Vse prevečkrat so komunisti kazali na napake drugih,

se zatekali k splošnemu kritiziranju ter ponavljali že večkrat ugotovljene stvari in sicer tako v osnovnih organizacijah v Stražnem vrhu, na Vinici, v Tribučah, Starem trgu, GG TOK. Sicer pa so si bili edini, da se morajo s slabostmi slabega dela spopasti tudi v regiji, republikah in na zvezni ravni.

Kot je na nedavni seji OK ZKS Črnomelj v zelo konkretnem poročilu omenil sekretar predsedstva občinskega komiteja Lojze Šterk, so uspešno opravili politično diferenciacijo med člani ZK: izločili so 21 članov, izrekli več kot 20 višjih vzgojnih političnih ukrepov in več kritik. V nekaterih OO je še preveč familiarnosti, oportunitizma, a premalo tovariške kritike. Čeprav se idejna in akcijska enotnost komunistov krepi, ponček njihovega glasu še ni dovolj slišati kot na primer v družbenopolitičnem zboru, nekaterih organih OK SZDL, delavskih svetih. Kljub izgubljanju ugleda v nekaterih okoljih pa ZK v črnomaljski občini številčno ne slabi. Nasprotno, je med redkimi v Sloveniji, ki se jih število članov povečuje — letos je od lanskega leta večje kar za 6 odst.

Komunisti so poudarili, da je bistvo njihovega dela spreminjanje in ne le ugotavljanje stvari. Predvsem pa si morajo biti na jasnem, za kaj si prizadevajo in ne; o čemer prevečkrat govori, proti čemu se borijo.

M. BEZEK

KAKO SE V RESNICI REŠUJE IMV?

ČRNOMELJ — Na nedavni seji občinskega komiteja ZK v Črnomlju so opozorili na govornice, ki krožijo v zadnjem času, češ da se IMV ne rešuje tako, kot so napovedovali na republiškem in medobčinskem nivoju. Nekateri tozdi naj bi se namreč odcepili, zato jih v Črnomlju skrbi, kako bo z njihovima tozdoma v Črnomlju in Semiču, kjer nimajo pravnih proizvodnih prostorov, zlasti pa ne opreme. Žal na seji ni bilo predsednika medobčinskega sveta ZKS za Dolenjsko Borisa Gabriča, od katerega že nekaj časa pričakujejo pojasnilo, kako je v resnici z reševanjem novomeške IMV in njenih tozdog.

Delegat brez mnenja baze

Delegati prihajajo na seje, ne da bi se prej posvetovali z volilci — Strokovne službe zmagajo

RIBNICA — »Ko sem pred skoraj tremi leti prevzemala dolžnost vodje konference delegacij s področja trgovine za SIS družbenih dejavnosti občine Ribnica, sem bila prepričana, da bo to prijetno in koristno delo, saj bo treba le v praksi izpeljati tisto, kar nas uči teorija. Pa ni bilo tako,« pravi Cvetka Debelak, ki je zaposlena v Mercatorju v Ribnici, kjer je vodja Blagovnice, in nadaljuje:

»Naši delegati, ki jih je za področje trgovine skupno 20 (od tega 10 Mercatorjevih, 10 pa iz ostalih trgovin), bi morali na sestanek konference delegacij prinesiti mnenje iz svoje volilne baze. Nato bi vseh 20 delegatov uskladilo mnenja o zadevah na konferenci

delegacij. Tako usklajeno mnenje bi naš delegat zastopal na seji skupščine SIS. To pa je v praksi skoraj neizvedljivo, ker gradiva za sejo ne dobi vsak delegat, ampak le vodja delegacije. Tako je zato, ker je veliko SIS in se delegat na vse ne more spoznati in ker je v praksi stik delegata z bazo skoraj nemogoč, saj bi morali pred sejami SIS praktično neprestano sklicevati z bazo delavcev ali pa sestanke sindikalskih skupin, to pa bi bilo zelo neporno za delegate in volilce.»

— Se vaša delegacija kdaj ni strinjala s predlaganim gradivom strokovne službe SIS?

»Imeli smo pripombe in drugačne predloge, na primer v zvezi z novimi participacijami za zdravstveno varstvo, vendar smo ostali osamljeni. Kdaj drugič so ostale osamljene druge delegacije. Zato se ni nikoli zgodilo, da ne bi bil osvojen predlog strokovne službe SIS. Zaradi neznanja in zato, ker nima zahtev od mnenja baze, delegat mnenja svoje skupine tudi ne zagovarja dovolj zavzeto.»

— Ste delegati deležni pomoči občinske skupščine ali organizacij?

»Organizirali so izobraževanje delegatov, žal pa je bila udeležba delegatov zelo slaba. V precejšnji pomoči delegatom je občinsko glasilo »Rešeto«, katerega vsebina je prilagojena prav delu delegacij in delegatov. To je pohvalno, saj imamo za ostale oblike obveščanja že druga glasila.»

J. PRIMC

Cvetka Debelak

Mirna je prva v vsej Kolinski

Tovarna za predelavo krompirja za tretjino povečala proizvodnjo — Ustrezni finančni učinki — Izredno povečanje izvoza na konvertibilne trge

MIRNA — Tovarna za predelavo krompirja je med vsemi tozdi Kolinske poslovala najbolje. Najbolj je povečala proizvodnjo, finančne učinke ter izvoz. Seveda pa tako dobrih rezultatov v tovarni ne bi dosegli, če ne bi dosledno izvajali ukrepov ekonomske stabilizacije.

V prvih devetih mesecih so izdelali prek dva tisoč ton izdelkov, kar je za tretjino več kot lani v enakem času. Na tuje trge so izvozili 991 ton izdelkov, od tega več kot polovico na konvertibilne trge. Prav na teh trgih so izredno povečali prodajo, saj doslej skoraj da niso izvažali za zelene dolarje. Izjemni proizvodni rezultati so se seveda odrazili tudi pri finančnih učinkih. Poleg povečanja prihodka in dohodka se lahko pohvalijo z izredno akumulacijo in poslovnim skladom. Vse to pa so večinoma dosegli z otroško hrano, saj nekdo osnovni proizvodni program — predelava krompirja — ni tako donosen.

Za podrobnejše pojasnilo, kako je mogoče dosegati take rezultate, naj povemo, da je v določenih delih delovnega procesa delo potekalo v štirih izmenah. Zato pa so bile strojne kapacitete izkoriščene domala v celoti. Ti dosežki so toliko bolj spoštovani vredni, ker tovarna obratuje že 14 let in so zaradi dotrajanosti strojev pogosti zastoji in okvare. Poleg izgube časa so te okvare in zastoji tovarno stali precej denarja še zaradi popravil. Zato v tovarni načrtujejo zamenjavo najbolj vitalnih delov v proizvodnem procesu.

K dobrim proizvodnim in poslovnim rezultatom je prispevala tudi red-

na dobava surovin. Ta je bila sicer nekoliko slabša pri krompirju, a v

● Slaba krompirjeva letina, gnitje pridelek in tudi neuskaljenost cen bodo brzkone vplivali, da do konca predelovalne sezone ne bodo odkupili zadostnih količin krompirja. Tega se boje, čeprav so odkupne cene krompirja že krepko nad tistimi, kakršne je določil odbor za krompir. Namesto po 18 dinarjev ga zdaj že plačujejo po 25 dinarjev.

celoti vendarle dobra. Slabšo oskrbljenost s surovinami pa pričakujejo letos.

J. S.

ČETRTRKOV INTERVJU

Izgube so najhujše breme

Slabi gospodarski rezultati v predzadnjem trimesečju so bili pričakovani — Zaostaja tudi izvoz

TREBNJE — Počasnejša rast dohodka, naraščajoče obresti, slabi izvozni rezultati, povečana izguba, zastarela oprema in morda še kaj so značilnosti trebanjskega gospodarstva, ki so postale tembolj očitne ob tričetrtletnem obračunu. Predsednik izvršnega sveta Nace Dežman pravi, da so take rezultate pričakovali, a rešitve seveda ni moč najti preko noči. Še posebej, ker je sedanjí zastoj trebanjskega gospodarstva tudi posledica jugoslovanskih neskladij, po svoje pa je tudi res, da je bila občina Trebnje tako rekoč do večeraj v klubu nerazvitih.

»Kljub vsemu lahko rečem, da je še vedno več tistih delovnih organizacij in tozdog, ki so poslovali uspešno. Mednje lahko štejemo Kolinsko tozdo Tovarno za predelavo krompirja z Mirne, Novoles tozdo Tovarna akrilnih proizvodov, mokronoško Iskro, Kmetijsko zadrugo Trebnje. Med tiste, ki se v tričetrtletju niso posebej odrezali, pa lahko štejemo Trimo, Labod, Dano, Tregrad, Treles. Najhuje je tistim delovnim organizacijam, ki proizvajajo investicijsko opremo, vse več ozdov pa pestijo tudi izredno visoki stroški za obresti.

Prav zaradi tega je rast čistega dohodka v primerjavi s prvim polletjem le še 36 odst., kar je domala za petino slabše. Narasla je tudi izguba v IMV tozdo Tovarni opreme na Mirni, ki je zdaj petkrat večja. V IGK sicer izgub niso povečali, toda zdaj so se jim začele kopičiti ploščice, ker se je zmanjšalo povpraševanje. Vse to seveda vpliva, da zaostajamo za resolucijskimi načrti.»

— Na začetku tega srednjeročnega obdobja ste si zastavili precej zahtevne izvozne načrte. Vendar pa načrtov tudi tu ne dosegate?

»Nosilec izvoza je bil pri nas Trimo. Odkar pa se tudi ta naša največja delovna organizacija sočoč z vse hujšim pomanjkanjem materiala, kar seveda vpliva tudi na izvozne rezultate, je občinski konvertibilni izvoz manjši. Namesto zunanjetrgovinskih presežkov, zdaj pokrivamo z izvozom komaj tričetrt našega uvoza. Vendar pa je pohvalno, da so se »prebudili« drugi izvozniki. Med njimi je posebej močna Kolinska, industrijski obrat Pohorje, izvoz pa je povečala celo IGK. Žal pa na tujem trgu dosega nižjo ceno kot na domačem.»

— Kakšni so načrti za prihodnost?

»Predvsem moram poudariti, da dosedanjí rezultati, zlasti poslovní, niso resničen odraz našega dela. Fizični obseg proizvodnje smo celo povečali, še posebej močno pa se je odrezalo kmetijstvo, ki je pridelavo povečalo za 6 odst. Pri mleku pa je molža povečana domala za petino. Vse to nam daje upanje tudi za prihodnost. Proizvodni programi so kar pravi, tudi dovolj raznoliki so, žal pa je 67 odst. opreme že odpisane, kar je več kot znaša republiško poprečje. To pomeni, da je naša glavna naloga v prihodnosti izboljšanje opreme in pa odpraviti žarišča izgub. Ker prav zdaj pripravljamo smernice za srednjeročni in dolgoročni plan, naj povem, da načrtujemo konec leta 2000 izenačenje našega družbenega proizvoda z republiškim poprečjem.»

J. SIMČIČ

NACE DEŽMAN: »Naša poglavitna naloga na področju gospodarstva je, da odpravimo žarišča izgub v občini.«

Trebanjske iveri

TO SE ZGODI ŠAMO V TREBNJEM — Pravzaprav na Mirni, glavni akterji pa so iz Trebnjega. Dan pred dnevom mrtvih je grosupeljsko gradbeno podjetje, ki gradi nove bloke na Mirni, presekalo vodovod. To se je zgodilo ob pol 9. uri zjutraj. O tem je bila seveda takoj obveščena tudi trebanjska komunala, ki je za take zadeve najbolj poklicana in strokovno podkovana. Da je bil klic upoštevan, med drugim kaže tudi to, da je kraj nezgode obiskal najprej glavni direktor Gradbeno komunalnega podjetja Trebnje, potem pa še direktor tozda Komunala. Nič nista rekla, samo modro sta kimala. Vprašal ju pa tudi ni nihče nič. Toda pravi strokovnjaki, tisti neposredniki, ki znajo ravnati s prejo in »ročangami« še niso prišli ne tisti dan in ne vse naslednje dni. Zato sta se okvare lotila kar hišnik in stanovalec bloka Jože Urbič (sicer zaposlen v GP Grosuplje) ter napako začasno odpravila, tako da stanovniki niso bili brez vode več konec tedna. Na dokončno popravilo pa še vedno čakajo, saj oba direktorja brzkone vesta, za kaj gre.

občan vprašuje medved odgovarja

Vedno so skrbi, če je denar in če ga ni

Kam s presežki samopriskevka v kulturi in otroškem varstvu?

BREŽICE — Komisija za izvajanje referendumskega programa s področja cestne in komunalne dejavnosti je predlagala, da bi presežke samopriskevka za kulturo in otroško varstvo namenili za dokončanje cest iz četrtega referenduma, in to predvsem za Kajuhovo ulico. Ta ni prišla na vrsto, kar je med prizadetimi v KS vzbudilo precej nejevolje.

Vlogo za del presežkov samopriskevka v kulturi in otroškem varstvu je predložila tudi osnovna šola v Dobovi, da bi s tem denarjem uredila igrišče pri šolskem poslopju za višjo stopnjo. Šola nima telovadnice, zato ne bodo imeli pouka telesne vzgoje, delno pa bi ga vendarle zagotovili, če bi imeli na voljo vsaj igrišče.

Komisija za izvajanje referendumskega programa v šolstvu, kulturi in otroškem varstvu je vse to pretresala in ugotovila, da so bili programi v šolstvu, kulturi in otroškem varstvu sicer res realizirani, vendar le v okviru tedaj razpoložljivih sredstev, ne pa v celotnem obsegu. Potemtakem naj bi obe skupščini sami odločili o presežkih. V primeru, da bi presežke kljub vsemu namenili za ceste in igrišče, se bo zanje oglasilo tudi zdravstvo. Tam programirane investicije prav tako niso bile izpeljane, saj šole zdaj prihajajo na vrsto gradnja nujno potrebnega operacijskega trakta v brežiški bolnišnici.

Komisija za izvajanje referendumskega programa v šolstvu, kulturi in otroškem varstvu je sporečila svoje stališče izvršnemu svetu, ki bo pripravil predlog za zbor občinske skupščine. Zadnje besedo bodo imeli torej delegati.

Od njih pričakujejo trezno, nepristransko odločitev o sredstvih, ki niso ležala neizkoriščena, ampak so jih z odobritvijo občinske skupščine posodili globoški osnovni šoli za odplačilo obresti. Če bo obveljalo tolmačenje republiškega komiteja za zakonodajo, da se presežki lahko namenijo izključno za dejavnosti, za katere je bil samopriskevak sprejet, potem delajo nekateri računi brez krčmarja. Težko je, če ni denarja in če je, se stvari prav tako zapletajo.

J. TEPPEY

URBANIZEM PO NOVEM

BREŽICE — Komite za družbeno planiranje in gospodarstvo pripravljajo sodelovanje z Regionom variantne predloge o organiziranosti bodoče upravne organizacije za urbanistični načrt. Pri tem naj bi upoštevali dosežanja razmišljanja in pobude, po katerih je možno, da bo to izključno urbanistična organizacija ali pa organizacija za celotno družbeno planiranje, ki bi lahko pritegnila zraven sklad za urejanje in oddajanje stavbnih zemljišč, opravljala strokovna dela za sistem materialne proizvodnje in še kaj. Glede organizacijske oblike, so po mnenju izvršnega sveta nujna predhodna usklajevanja.

Vsako politično gibanje, ki odvrača etiko in moralno, s tem seje seme lastnega uničenja.

V. DEDIJER

Ločani okitili svoj stari dom

Prenovljeni kulturni dom večidel s prostovoljnimi delom

LOKA PRI ZIDANEM MOSTU — V soboto se bodo delegati vseh treh zborov občinske skupščine in vodstev družbenopolitičnih organizacij ter številni gostje zbrali ob občinskem prazniku v renovljenem kulturnem domu PD. Primož Trubar v tej vasi.

Upajmo, da bo med njimi tudi Jože Hočvar, predsednik sveta tukajšnje krajevne skupnosti, ki si je med udarniškim delom malo pred koncem nakopal vnetje zarebrne mreže. Seveda pa ta udarniška dela niso edina, ki jih bodo upoštevali, ko bodo potegnili črto pod načrti. Poleti so mladi v Loku družno z brigadirji akcije Kozjansko 84 kopal jarko za podaljšek vodovoda. V Račici del še niso končali, čeprav bi jih lahko ob malo večjem elanu. Ni pa Ločanom šteti v zlo, če niso dokončali mrliške vežice. Na koncu so se »udarniki« in ted tudi po vaseh ni več na pretek, osredotočili na kulturni dom.

»Lahko rečemo, da nas je bilo pri tem delu od pet do šest stalnih delavcev, ob večjih akcijah, na primer

Učence v napol prazne šole

Večina občanov je za najenakomernejšo porazdelitev otrok

BREŽICE — Stiska v tukajšnji osnovni šoli in nezasedenost učilnic v nekaterih okoliških šolah sta že drugič oživili razprave o ustrežnejši organiziranosti vzgojno-izobraževalnega dela. Občani so dobili v pretres pet možnih rešitev.

Največ podpore je dobila četrta varianta, po kateri bi prerazporeditev okolišev takoj razbremenila Osnovno šolo bratov Ribarjev. Letos so ji zmanjkale tri učilnice, zato jih je najela v Domu učencev, to pa podružuje stroške. Po četrty varianti v Brežicah ne bi bilo treba dodatnih investicij za enoizmenski pouk. Enakomerno bi bile zasedene vse šole. Prostorska stiska bi nastala edinole v Pišecah, kjer bi morali dograditi tri učilnice.

Vse variante razen prve nakazujejo enakomernejšo porazdelitev otrok po osnovnih šolah v občini. Če bi ostali pri sedanji organizaciji, potem bi morala osnovna šola v Brežicah v sedmih letih dobiti sedem novih učilnic za pouk v eni izmenici, OŠ v Pišecah pa tri. Brežiška investicija je po predračunu za pravkar dokončano dobovsko šolo ocenjena na 17,5 milijona dinarjev in pišečka na 7,5 milijona. Medtem ko bi v Brežicah gradili, bi po tej nespremenjeni varianti ostale v Arčičah tri prazne učilnice, v Cerkljah štiri in v Globokem ena.

Po drugi varianti bi bilo v Brežicah sicer dovolj učilnic, premalo pa v Arčičah, Cerkljah in Pišecah. V Arčičah bi manjkala ena, v Cerkljah štiri, v Pišecah dve, v Globokem pa bi bila ena odveč. To pomeni za 17,5 milijona novih naložb. Po tretji varianti bi prostori v Brežicah, v Cerkljah in Arčičah zadoščali, v Globokem in Pišecah pa bi imeli dovolj učilnic šele v zadnjem planskem letu. Po petem predlogu v Pišecah niso potrebne nove investicije, vendar bi se v zadnjem letu

KORISTNE POBUDE

SEVNICA — Na pobudo Komunalne je bil pred 1. novembrom v sindikalni dvorani uspešen sestanek z občani glede mestnega pokopališča. Danih je bilo sedem pobud, ki so vse bolj ali manj izvedljive. Udeleženci se stanka so se lahko »iz prve roke« seznanili z delom in težavami maloštevilne pokopališke službe. S hvaležnostjo je bila sprejeta pripravljenost, da so nekateri voljni sodelovati pri zasiditvi zelenic in ostalih površin. V bodoče naj bi asfaltirali tudi cesto od Petrolove črpalke.

PRI STROŠKIH NAJ ODLOČA KOLIČINA ODPADKOV

BREŽICE — Tukajšnja občina soglašala s tem, da bi Posavje in Dolenjska skupaj zgradila odlagališča posebnih odpadkov, saj v večini občin zanje ni dobro poskrbljeno. Delovne organizacije si pomagajo, kot vedo in znajo, zato strupene snovi marsikje ogrožajo okolje. Inšpekcija pogosto opozarja na to. V Brežicah imajo le pripombo na delež pri pokrivanju stroškov za pripravo dokumentacije in izvedbo gradbenih del. Menijo, da ni vseeno, koliko odpadkov ima občina, zato naj bi bila količina odločilna pri delitvi stroškov.

eno, OŠ Cerklje in OŠ Pišce prav tako po eno. Za četrto varianto so se opredelili delegati zbora združenega dela. V izobraževalni skupnosti jo ocenjujejo kot najprimernejšo tudi iz pedagoškega zornega kota. I. T.

PSENICA IN KORUZA ZE POLNITA SILOSE V BREŽICAH — Do njih sta v novi industrijski coni v Brežicah speljani cesta in železnica. Gostje so si na otvoritvi žitnih shramb za brežiški občinski praznik lahko ogledali, kako je tekoči trak požiral pšenično zrnje. Vsak dan ga uskladiščijo po nekaj vagonov. Konzorcij slovenskih gospodarskih organizacij, ki je silose gradil, se bo najbrž že prihodnje leto odločil za novo naložbo, za sušilnico žita. Posnetek je z otvoritve silosov med pozdravnim nagovorom direktorja Agrarie Stanka Rebernika. (Foto: J. Teppey)

Vodovodov v razzulu se ogibajo

Zakaj krški Kostak ne prevzame vsakega vaškega vodovoda? »Primer Raka«

KRŠKO — Lani so bile v krški občini velike težave z vodo, čeprav so imeli enake črpalne zmogljivosti kot prejšnja leta. Kostak — komunalno in stavbeno podjetje v Krškem, ki skrbi za okrog 8.000 odjemnih mest, letos nima podobnih problemov. Verjetno je razlog za to dokaj hladno in mokro poletje, nekaj pa tudi varčevanje. Vodja delovne enote Komunalna pri Kostaku, Branko Vodopivec, je povedal, kaj skušajo storiti, da bi se pri vodoodskrbni izognili zagatam.

»Še vedno nekatera gospodinjstva nimajo vodomerov. Ta po navadi nimajo denarja, da bi naročila izvedbo

— Zadnje čase občutite vse več želja in pritiskov, da bi prevzeli tudi nekatere vaške vodovode. Zakaj se neradi odločate za prevzem?

Branko Vodopivec: »Raka in okolica naj bi dobili vodo s Krškega polja. Ker gre za velike razdalje, bi morali za gradnjo zagotoviti velikanjska sredstva. Raziskati bi morali še podtalnico Krakovskega gozda.«

montaže vodomerov. Dostikrat smo jih kar sami montirali, ker pa stranke niso naročile dela, smo imeli velike težave. Odkar smo nadnormalno dvignili ceno pavšalne porabe, se več gospodinjstev odloča za namestitve vodomerov.«

Našla dokaz

Marija Skušek našla partizansko legitimacijo RK

LOKA PRI ZIDANEM MOSTU — S krvodajalstvom v sevniški občini (pred kratkim so proslavili 40-letnico) je tesno povezana Marija Skušekova, gospodinja iz Loke pri Zidanem mostu. Doma je iz znane Golobove gostilne, ki se ji po domače reče pri Motvozarju.

Med vojno je Marija večkrat pomagala dr. Matku iz Radeč, ki je sodeloval s partizani, in se toliko priučila nekaterih opravil, da so partizani večkrat poslali kar ponjo. Takrat je tudi zvedela za Rdeči križ. Kasneje, že po vojni, ni mirovala, dokler z možem nista našla v Jurklostruizvirne partizanske legitimacije Rdečega križa. Ta dokaz o delovanju te žilovekoljubne organizacije med NOB zdaj hranijo v gradaški muzejski zbirki RK Slovenije.

Tudi po vojni dela zanjo ni zmanjkalo. Namesto zbiranja obvez in zdravil za ranjence je pomagala pri pravični delitvi paketov Unre, potem pri razdeljevanju oblačil med revnejše prebivalce pod strminami Lisce, Lovrenca in Celovnika, pri pridobivanju krvodajalcev, organizaciji tečajev itd.

Ob vsem tem je Marija Skušek skromna ženska. O sebi nerada govori, raje pove kaj o krajevni organizaciji RK, o delu, o drugih. Ponosno pa pove, da bodo ob občinskem prazniku razvil prapor krajevne organizacije, na njem pa bo zapisana letnica 1944. Slednja tudi po Marijini zaslugi. A. Ž.

ZMAGUJEJO LE DOMAČI?

KRŠKO — Na nedavnem delovno-proizvodnem zveznem tekmovalju kovinarjev in avtomekanikov v Zrenjaninu je izvrstni krški varilec Roman Jankovič že tretjič osvojil drugo mesto. Po zaporednih uspehih predlani v Skopju in lani v Prištini je Jankovič znova dokazal, da je najboljši varilec v Jugoslaviji, kajti za sam vrh imajo gostitelji vedno več možnosti kot gostje. Letošnje zakulisne igrice so bile vsaj bolj prefinjene kot lani v Prištini, saj je Jankovič odločilne točke izgubil pri teoriji zavoljo dvoumnih prevodov...

NEREDNI PLAČNIKI ELEKTRIKE

KRŠKO — Zaradi nespoštovanja zakona o zavarovanju plačil morajo pri Elektru Krško, ki ima okrog 32.000 odjemalcev električne energije v brežiški, krški in sevniški ter deloma v trebanjski in šmarini občini, vsak mesec službi družbenega knjigovodstva »zastarati« več temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti. Takih primerov je bilo junija letos 48, avgusta 27, septembra 37 in oktobra 9. Največkrat prijavljajo zaradi zamud pri plačilu elektrike IMV toz Tovariva avtomobilskih prikolice Brežice, Novolet toz Bor Krško, V. P. 3363 Cerklje in številne krajevne skupnosti.

»KRANJCI« BREZ TELEFONOV. »Ali smo res manj vredni kot drugi občani?« se pritožujejo prebivalci vasi na desnem bregu Krke in Save od Cerklj do Velike Doline. Na Catežu je sicer nekaj več telefonskih priključkov, a morda je ravno to narobe, razglabljajo prizadeti. Prepričani so, da bi PTT že napeljal nov kabel čez savski most, če bi zanj sitnarili tudi direktorji in drugi pomembnejši možje, ki zvez s svetom ne pogrešajo. Na Catežu bi potrebovali sto števil, v Krški vasi pa imajo 60 resnih interesentov, kar seveda petetjetcev nič ne šane.

DELEGAT SI ALI PA NISI. Tega se celo v zboru krajevnih skupnosti ne zavedajo, saj sicer ne bi toliko izostajali s sej. Krajanom pa ni vseeno, če njihovi delegati ne opravljajo svoje dolžnosti. Živo se zanimajo za odločanje in razprave v skupščini, zato bi nedelavne, nezainteresirane in tudi sicer neuspešne delegate ponokod najraje takoj razrešili. Zbor KS je zato na zadnji seji zahteval, da pristojna služba pri občinski skupščini vse KS seznaní, kakšen je v takšnih primerih postopek za izvolitev novih delegatov.

45-LETNICA TOVARNE »DJURO SALAJ«

KRŠKO — Ob 45-letnici Tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj Krško bo jutri, 9. novembra, ob 18. uri v Delavskem kulturnem domu Edvarda Kardelja v Krškem proslava, na kateri bodo podelili plakete zaslužnim delavcem, pihalni orkester »Djuro Salaj« pa bo pripravil koncert.

Krške novice

PO ČEM »SMRDI« KANALIZACIJA? — Zaradi zakasnele regulacije Starovaškega potoka so lahko delavci Kostaka šele dve leti dokončali priključke na kanalizacijo v Stari vasi. Nekateri vaščani so to storili »na črno« — kar sami. Zdaj že lep čas traja spor, ko krajanji nečesto plačevati kanalizacijo, češ da so si jo uredili sami, terjatev Kostaka pa naj bi bila zastarela. Pri Kostaku pravijo, da so ravnali kot dobri gospodarji, ker so hoteli zaščiti asfalt, zato se to lotiti dela postopoma, za dve leti zamude, za katero niso krivi, pa tako ne terjajo kanalizacije...

ŽALOSTNE TAJNICE — Včeraj je ljubljanski Contal, generalni zastopnik danske tovarne razmnoževalne in fotokopirne tehnike, v hotelu Srečni prikazal delovanje naprav tvrdke Rex Rotary in zadnje modele kalkulatorjev iz programa digitron in olympia. Čeprav je za sodobno poslovanje razmnoževanje in fotokopiranje listin še tako pomembna tehnika, bo marsikatera tajnica žalostna, ker v podjetju niso mogli omogočiti svojih naprav...

Sevniški paberki

KRUH NA CESTI — In to pri teh cenah! Nezgoda se je v soboto primirala Merxovemu furgonu. Cele dvokilogramske hlebece je pričel trostiti vse od Lisce kar dobršen del poti. Poslej bo voznik verjetno bolj pogledal, če so vrata zaprta. So Sevničani konec tedna zato kupovali zamrznjen kruh?

GOSTINCI »VRAČAJO ŽOGICO« — Sevniškemu kegličiču, vsaj v hotelu Ajdovec, so dnevi res šteti. Ni pa vse tako, kot zatrjujejo nekateri srboritejši kegličiči. Gostinci namreč zatrjujejo, da so jih vabili na dva sestanka, vendar ni bilo nobenega predstavnik kegličičev.

UBOGE ŽABE — Na rovaš naše rubrike bo treba pripisati tudi pomor zelenega življa v sevniškem plavalnem bazenu. Že v petek dopoldne, ko je časopis prispel, smo bili hudo pokarani po telefonu. »Pa sploh veste, zakaj ima Beton notri vodo?«, se je glasilo vprašanje in kmalu je na drugi strani slušalka padla na vilice. Kajpada so vodo že tisti dan izustili.

POBOLJŠALI SO SE — Pred časom smo pisali o tegobah Mačkove mame, skrbne krunne matere mnogih posvojenih otrok iz Sevnice. V kleti starega stanovanja, kamor se je bila preselila, je nemilo zatekalo. Po objavi zapisa so pri stanovanjski skupnosti nemudoma postorili vse potrebno. Pohvale vredno!

BREŽIŠKI OBČANI PORABIJO LETNO TISOČ

BREŽICE — Površine za setev pšenice v občini to jesen še povečujejo, zlasti na dobovskem območju, kjer so je do zdaj premalo sejali. Večji pridelek si v prihodnje obetajo predvsem s selekcijo in drugimi agrarnimi ukrepi. Prepričani so, da bi tako lahko dosegli enake rezultate kot v Pomurju. Letos so odkupili okoli 700 ton pšenice, še vedno manj, kot je letna poraba. Cilj je tisoč ton za pokritje lastnih potreb in še nekaj viška za nekmetijske občine Slovenije

Knjiga je duša življenja.

P. ZIDAR

S človekom »brez zgodovinskega spomina je lahko manipulirati.

B. ŠTIH

Ljubecna Celje
hlevit
tlak za hleve
(063) 33-421, 31-866

Festival »Revolucija in glasba« dvanajstič

Koncerti z izvajanjem novosti tudi v Ribnici, Kočevju in Krškem — Letos brez gostov

DOLENJSKA, POSAVJE — Spet se je začel festival, ki ga poznamo pod imenom »Revolucija in glasba«. Letos ga prirejajo dvanajstič. Od začetka tega tedna do 27. novembra bo učvrstil svojo tradicijo s prireditvami v osemnajstih slovenskih mestih. Tudi na Dolenjskem in v Posavju bomo lahko prisluhnili koncertom tega festivala. Kot so objavili, bodo tovrstne prireditve v Ribnici, Kočevju in Krškem.

Tokrat sodelujejo samo slovenski izvajalci, brez gostov iz drugih republik. To so: Trio Lorenz, Partizanski pevski zbor iz Ljubljane, Slovenski oktet, Pihalni kvintet RTV Ljubljana, Moški pevski zbor Slava Klavara iz Maribora, Akademski pevski zbor Boris Kraigher iz Maribora, Slovenski kvintet trobil, Klavirski kvartet RTV Ljubljana, baletna skupina študentskega kluba Kazina iz Ljubljane, moški zbor Loški glas iz Kisovca, vojaški orkester iz Ljubljane, pevski zbor iz Ajdovščine, Partizanski pevski zbor iz Trsta, Simfonični orkester RTV Ljubljana in Slovenska filharmonija.

● Na vseh dosedanjih festivalih je sodelovalo okoli 180 ljubiteljskih in poklicnih glasbenih skupin, vseh koncertov pa je bilo 130. Festival »Revolucija in glasba« namerava v prihodnje še razširiti, tako da bi vključeval tudi likovne razstave in literarne večere, uglasbene na revolucionarno tematiko.

virski kvartet RTV Ljubljana, baletna skupina študentskega kluba Kazina iz Ljubljane, moški zbor Loški glas iz Kisovca, vojaški orkester iz Ljubljane, pevski zbor iz Ajdovščine, Partizanski pevski zbor iz Trsta, Simfonični orkester RTV Ljubljana in Slovenska filharmonija.

V programu bodo prvič izvedli tri novosti: »Tri lirčne samospeve za glas in pihalni kvintet« Tomaža Habeta, »Iz dnevnika padlega partizana« (na besedilo Jožeta Ciuhe) za bas in klavirski kvartet Janja Goloba ter zborovsko skladbo »Domov bom šel« (pesem Mateja Bora) Uroša Kreka.

Več kot obrestovano sodelovanje

V sodelovanju z združenim delom je Srednja šola tehniških in zdravstvene usmeritve »Boris Kidrič« prišla do prepotrebne opreme in delavnicah — Jutri slavnosten ogled teh šolskih pridobitev

NOVO MESTO — Srednja šola tehniških in zdravstvene usmeritve »Boris Kidrič« sodi med največje tovrstne šolske ustanove v Sloveniji. Izobraževanje poteka v osmih usmeritvah, kjer je to šolsko leto v 62 oddelkih nad 1800 učencev. Šola je z okoli 12.000 kvadratnimi metri prostorov dovolj velika, da daje streho tudi oddelkom izobraževanja ob delu in oddelkom strojne fakultete. Zato jo upravičeno imenujejo tudi center usmerjenega izobraževanja.

Letos je šola prišla do pomembnih pridobitev. Za prvovrstno pridobitev vsekakor štejejo računalniki tipa partner iz proizvodnje domače delovne organizacije Iskra Delta. V prvi vrsti bodo računalniki služili kot učilo bodočim uporabnikom, saj se računalništva učijo v vseh usmeritvah razen v zdravstveni. Nič manj pomembne niso delavnice, kjer izvajajo praktični pouk in bi šola brez njih tako rekoč ne mogla obstajati. Te delovne prostore so prav tako opremili to šolsko leto.

Bržkone bi šola vsega tega danes ne imela, ko bi ne bila živo vsajena v okolje in ne bi tesno sodelovala z združenim delom. Zlasti sodelovanje z nekaterimi delovnimi organizacijami se ji je bogato obrestovalo. Poleg tega, da je v njih uredila tako imenovano proizvodno delo in delovno prakso za svoje učence, se je

povsem odprla za njihove sodelavce in strokovnjake. Vse drugo, kar je sledilo, je bilo tako rekoč sad obojestranskega dogovora in razumevanja.

Opemiti 4.000 kvadratnih metrov delavnic nikakor ni kar tako. Toda ob sodelovanju, kakršnega

je Srednja šola tehniških in zdravstvene usmeritve »Boris Kidrič« razvila z delovnimi organizacijami v novomeški občini, je šola laže, čeprav ne brez velikih naporov. Tako je IMV, s katero ima šola sicer sklenjen dolgoročni sporazum, podarila 15 strojev, Novolesie denimo, opremil delavnice za lesarsko stroko, podobno so se izkazali Pionir in vse dolenske Iskre. Novomeška Iskra je šoli poleg tega ponudila sodelovanje pri izpeljavi programov v okviru inovacijske dejavnosti. I. Z.

KORAK ZA KORAKOM DO POKLICA — V delavnicah Srednje šole tehniških in zdravstvene usmeritve »Boris Kidrič« v Novem mestu učenci sproti praktično preizkušajo, česar so se naučili pri teoretični razlagi v razredu. (Foto: I. Zoran)

Nov Robarjev film

Novomeški režiser se pripravlja na snemanje »Bosancev«, novega igranega dokumentarca

NOVO MESTO — Novomeški filmski režiser in scenarist Filip Robar je spet v vrtincu priprav. Slišati je, da bo že kmalu začel snemati nov igrani celovečerni dokumentarni film »Bosanci, javna izgradnja privatnega socializma«.

Scenarij za ta projekt — film bo trajal kakih osemdeset minut — je republiška kulturna skupnost že spomladi sprejela v svoj program in zanj odobrila tri milijone dinarjev. Film pa bo stal kakih 5,5 milijona dinarjev. Pri nastanku bodo poleg Viba filma sodelovale tudi nekatere novomeške organizacije združenega dela.

Na prošnje, ki jih je režiser Robar naslovil na pristojne organe upravljanja, so že odgovorili IMV, Novoles, Krka in Novoteks, tovrstna zagotovila za denarno pomoč pa pričakuje s svojimi

soustvarjalci se od drugih delovnih organizacij.

Podobno je Filip Robar realiziral že dva tovrstna projekta: »Sence bližnjih prednikov« in »Pamet v roke, ko boš v drugo ustvarjal svet« (ali »Opre, Roma!«) Oba je posnel pretežno v dolenjskem okolju in zlasti za slednjega, v katerem obravnava romsko problematiko, prejel več javnih priznanj.

Tudi svoj najnovejši dokumentarček »Bosanci, javna izgradnja privatnega socializma«, bo v večjem delu posnel na Dolenjskem. Film bo obravnaval migracijske in akumulacijske procese, oziroma bo govoril o ljudeh.

Urednik, prevajalec

Ob 70-letnici Janka Modra pripravili v študijski knjižnici Mirana Jarca razstavo njegovih del

NOVO MESTO — Med tistimi letošnjimi 70-letniki, ki so jim parke predle leta ustvarjalnega življenja, je pisatelj, publicist, prevajalec in urednik Janko Moder dovolj visoko, da ne moremo prezreti njegovega prispevka slovenski kulturi. Nanj opozarja tudi razstava, ki so jo pripravili v študijski knjižnici Mirana Jarca in bo odprta dovolj časa, da se bo z Modrovim razvejenim udejstvovanjem seznanila širša javnost.

Ta opus pa glede na področja, na katerih je jubilar deloval in še vedno tvorno deluje, nikakor ni majhen. V vitrinah knjižnične veže so smiselno razvrščena številna pisna in tiskana dela izppd njegovega peresa oziroma njegove marljive roke. Še posebej vidno zaznamovano je obdobje Modrovega uredništva pri Mohorjevi družbi.

Tej založbi, ki slovi po tem, da tiska in širi med preproste slovenske bralce dobre knjige, je dal Janko Moder svojski, osebni pečat. Oddolžil pa se je tudi z daljšim pripovednim delom, z literarno kroniko, v kateri je v kleni besedi prikazal vlogo in pomen Mohorjeve družbe od trenutka, ko so bile vsajene zdrave korenine, do razrasta v močno drevo. S podobno kroniko je literarno

kultura in izobraževanje

Piransko srečanje

Prenekateri od pripadnikov drugih narodov in narodnosti, ki so za stalno ali začasno udomljeni v naši republiki, bolj ali manj spretno suče literarno pero. Največ jih piše pesmi, nekaj manj črte in novele, nekateri tudi aforizme — pač literarne vrste, v katerih se najlaže izražajo. Pišejo vsak v svojem materinem jeziku. Njihova dela kažejo, da jih niso pisali zgolj začetniki, čeprav se skoraj nobenemu še ni posrečilo izdati samostojne knjige.

Odbor za literarno dejavnost pri ZKO Slovenije in republiški svet ZSS, ki pripravljata ta srečanja, v veseljem ugotavljata, da je odziv iz leta v leto večji in da je povezovalne piscoh pripadnikov drugih narodov in narodnosti sicer postalo že pravo gibanje. Tako se je letošnjega, 6. srečanja, ki je bilo ob koncu oktobra v Piranu, udeležilo 35 besednih ustvarjalcev oziroma do zdaj največ, medtem ko je žiriji poslalo svoje spise še več literatov — kar 50.

Lahko si mislimo, kako zahtevno in naporno delo so morali opraviti člani te žirije, preden so iz kupa popisane papirja izbrali najboljše prispevke. Žirija je za predstavitev na literarnem večeru kot osrednji prireditvi 6. srečanja oddvojila pesniška in prozna dela 17 ustvarjalcev, toliko avtorjev pa je prišlo tudi v izbor za knjižico, ki so jo natisnili v 150 izvodih. V njej ima štiri pesmi tudi Jadranka Matić — Zupančič iz Novoga mesta, sicer članica novomeškega literarnega kluba »Dragotin Kette«. Poleg nje sta se z našega območja piranskega srečanja udeležila še Miro Rajlič iz Novolesa in Straži in Neb-ojša Ignjatović iz Kočevja.

Pomembna sestavina letošnjega srečanja je bila okrogla miza, ki jo je vodil dr. Radomir Ivanović iz Novoga Sada, tudi sourednik omenjene knjižice. Udeleženci so največ časa posvetili vprašanju ustvarjanja oziroma literarnega pisanja z posebnim poudarkom na izrazu in tematiki. Prof. Aleš Gulič s fizozofske fakultete v Ljubljani pa je govoril o naj-novejših leposlovnih knjigah na srbohrvaškem jezikovnem področju. I. Z.

Kulturni plenum tokrat pri nas

12. zasedanje plenuma kulturnih delavcev Osvobodilne fronte bo prihodnji teden v Dolenjskih Toplicah — Razprava in monografija o kulturi med NOB

DOLENJSKE TOPLICE — V tem zdraviliškem kraju, nedaleč od prostranih roških gozdov, kjer je pred štirimi desetletji utripalo srce slovenskega narodnoosvobodilnega boja, bo prihodnji teden v petek, 16. novembra, že dvanajstič zasedal plenum kulturnih delavcev Osvobodilne fronte.

Razprava na tem plenumu, ki bi ga glede na njegovo poslanstvo in pomen lahko imenovali vseslo-

venski duhovni in kulturni parlament, bo v celoti posvečena kulturi med NOB. Uvodno besedo o tej temi bo predvidoma imel Mitja Ribičič, član predsedstva CK ZKJ. Med govorniki, ki bodo poskušali kulturno dejavnost kot

obliko partizanskega boja dodatno osvetliti in ovrednotiti, pa naj bi bil tudi Franc Šetinc, predsednik republiške konference SZDL.

O kulturi med NOB, njeni razvejenosti, oblikah dela in o podobnem je že veliko znanega, pa tudi gradiva oziroma najrazličnejših pričevanj ne manjka. Niso pa še vsa področja toliko raziskana, da bi mogli oblikovati celovito podobo kulturnega življenja in ustvarjanja v letih narodnoosvobodilnega boja. Prav zato bodo na tem plenumu sprejeli sklep, da bi kmalu pripravili in izdali obsežno monografijo o kulturi med NOB.

Zasedanje plenuma se bo začelo ob 9. uri v prostorih zdravilišča. Ob koncu prvega dne bo predsednik novomeške občinske skupščine Uroš Dular pripravil sprejem za udeležence plenuma. Ob tej priložnosti bo nastopil Dolenjski oktet in zapel nekaj pesmi. V topliškem kulturnem domu pa bo gostovala novomeška gledališka skupina z delom Maxa Frischa »Dobrniki in požgalci«.

Naslednji dan si bodo udeleženci plenuma kulturnih delavcev Osvobodilne fronte v Novem mestu ogledali zbirko oddelka NOB Dolenjskega muzeja, Jakčev dom in druge znamenitosti, zatem pa obiskali tudi Pleterje in brččas še Kostanjevico. I. Z.

MUZIKAL ZA OTROKE

NOVO MESTO — Na povabilo občinske Zveze kulturnih organizacij bo jutri ob 16. uri v tukajšnjem Domu kulture gostovalo gledališče mladih DPD Svoboda Griže z muzikalom »Le po kom se vrgel je ta otrok« Eve Janikovsky. Nastopilo bo štirinajst pevcev, igralcev in pesalcev ter štirje glasbeniki. Za obisk prireditve, ki je namenjena mladim obiskovalcem, bo treba odšteti 50 dinarjev.

V ZBOR VABIJO NOVINC

NOVO MESTO — Mešani pevski zbor novomeške glasbene šole išče nove pevke in pevce. Zanimane vabi, da se drugim članom zbora pridružijo na vajah, ki jih ima vsak tork in petek po 18. uri v prostorih glasbene šole.

Neutruden likovni zapisovalec

V Ljubljani udomljeni kočevski rojak France Smole pravkar razstavlja dela, nastala na letošnjih ektemporih — V Novem mestu bi rad razstavljal dolenjske in belokranjske motive ali pa cikel »Partizanske delavnice«

NOVO MESTO — Kočevski rojak France Smole slika že nad petdeset let, vendar pa se likovnemu ustvarjanju lahko v celoti posveča šele od upokojitve dalje. Slika v akvarelu, gvašu, temperi, olju, a se ukvarja tudi z risbo. Svoje delo je predstavil na 75 skupinskih in 36 samostojnih razstavah. Največkrat je razstavljal v Ljubljani, kjer sicer živi, njegova dela pa so si obiskovalci lahko ogledali tudi v več krajih na Dolenjskem in v Beli krajini, od koder izvira del njegovega roda. Nedolgo tega so Kočevci videli izbor slik z dolenjskimi motivi v svojem Likovnem salonu.

France Smole »Mimo Dolenjske in Bele krajine ne morem. Z vsakega obiska se vrnem s polno skicirko in novimi akvareli.«

Tisti, ki so spremljali Smoletovo razstavljalno pot, bodo pritrtili, da skoroda ni imel razstave, na kateri ne bi prikazal vsaj nekaj tega, kar je ustvaril na svojih obhodih po dolenjski in belokranjski deželi. Vanju se je nenehno vračal in odkrival njune lepote v vseh letnih časih. Redno se je odzival na vabila prirediteljev slikarskih kolonij in še posebej ektemporov. Svojo ustvarjalno pot je hotel kar najbolj dolenjsko zaznamovati.

France Smole je kljub razmeroma visoki starosti še vedno zaviljivo ustvarjal. Nemirna slikarska žilica ga je samo letos gnala na sedem

zaobsega zanimiv cvetober akvarelov, ustvarjenih na njegov način, se pravi z medsebojnim prelivanjem

ektemporov. Likovne zapise, ki so nastali na teh prireditvah, je v izboru dr. Ceneta Avgušтина v začetku tega tedna razgrnil v enem ljubljanskih razstavišč. Pogled na ta dela barv v igri svetlobe in sence. Zato tudi dr. Ceneta Avgušтина ni bilo težko zapisati, da je tovrstni Smoletov prispevek k rasti samorastniških likovnih prizadevanj pri nas prav gotovo dokaj viden in vreden vse pozornosti.

Kajpak na omenjeni razstavi močno pritegne tudi motivna pestrost, saj je razstava zgrajena z motivi iz sedmih različnih krajev. Ti kraji so: Mojstrana, Tržič, Ptuj, Savudrija, Sladki vrh, Novo mesto (Labodov ektempore) in Trebnje.

Smole se je vsakokrat še posebej veselil vabila za sodelovanje na Labodovem ektemporu. Pravi, da se mu je na teh ektemporih in na drugih neštevilnih slikarskih popotovanjih po Novem mestu, njegovi okolici, po Dolenjski in Beli krajini nabralo dovolj najrazličnejšega gradiva, da bi se lahko z dobrim izborom predstavil tudi Novomeščanom. Na »zalogi« pa ima tudi cikel dokumentaristično zasnovanih del, ko je po Notranjskem in v večjem delu Primorske odsliskaval partizanske delavnice in druge objekte, vezane na čas NOB. Tudi s tem ciklom bi rad gostoval na Dolenjskem. Upa, da se mu bo želja kmalu uresničila. I. Z.

SREČANJE Z JANKOM MODROM

NOVO MESTO — Pisatelj, urednik, prevajalec in jezikoslovec Janko Moder, ki mu je študijska knjižnica Mirana Jarca za 70-letnico pripravila knjižno razstavo, bo to ustanovo obiskal danes. Srečanje in pogovor z njim bo ob 18. uri v veliki knjižnični čitalnici.

VEČER KRŠKEGA LITERARNEGA KLUBA

KRŠKO — Člani literarnega kluba »Beno Zupančič« iz Krškega so v prostorih Delavskega kulturnega doma »Edvard Kardelj« pripravili večer poezije Andreja Brvarja. Avtorja je predstavil predsednik kluba Silvo Mavsar, pesmi je izbrala in obdelala Marija Kalčič — Mirtič, recitali pa so jih člani sekcije izvajalcev. Brvarjeva poezija je pri poslušalcih naletela na ugoden odmev, prav tako način predstavitve, tako da lahko člani literarnega kluba na svoje prihodnje podobne predstavitve pogumno povabijo tudi širše občinstvo in mu omogočijo urico prijetnega literarnega druženja. G. R.

PRAPOR JE BIL
OD ZRVS

V prejšnji številki našega lista smo poročali o slavnosti v krajevni skupnosti Ločna—Mačkovec, kjer so 29. oktobra odprli novo Dolenjino samopostrežnico in razvili prapor krajevnih organizacij ZRVS. Pomotoma smo prapor pripisali ZZZB NOV. Pokroviteljstvo nad praporom je prevzela tovarna Labod, znatna sredstva pa so prispevali tudi krajanje.

Uredništvo DL

MEDALJE IN ZNAČKE
ZA BORCE
GUBČEVE BRIGADE

NOVO MESTO — Borci Gubčeve brigade so vabljeni, da dvignejo spominsko medaljo »40 let Gubčeve brigade« in spominsko značko »40 let borbe v Jelenovem žlebu«. Pogoji za pravo do medalje in značke so bili objavljeni v TV-15 17. in 24. maja letos (borci 2. bataljona, ki so se borili v Jelenovem žlebu 26. 3. 1943, borci, ki so bili najmanj eno leto v brigadi, predvsem pa borci od 4. 9. 1942 do 8. 9. 1943 itd.). Medalje in značke bodo delili v petek, 16. novembra, ob 9. do 11. ure v Domu JLA v Novem mestu. Vsi borci naj do tega dne tudi vrnejo izpolnjen vprašalnik, ki so ga dobili, na naslov iz vprašalnika. Lahko pa ga prinesejo kar na podelitev.

MLADI DOPIŠNIK

PRED IZBIRO
POKLICA

V torek, 30. oktobra, je osme razrede naše šole obiskala psihologinja Vika Avsec iz Novega mesta. Predstavila nam je mnogo poklicev in potrebe združenega dela, pa tudi predmetnik za prve letnike srednjih šol. Nato smo pisali anketo o izbiri poklica. Ta je za nas težka, zato smo za vsak nasvet hvaležni.

KARMEN GOLOBIČ, 8.a
OŠ SEMIČ

VSI VARČUJEMO

V naši šolski hranilnici varčujem že tri leta. Varčujejo tudi vsi drugi učenci. Hranilnica je odprta ob ponedeljkih in sredo. V njej delajo učenci, včasih pomaga tudi tovarišica. Za varčevanje dobimo nagrade. Imam že merilce, obesek za ključke, urnik, mošnjček.

ANDREJA ZIDARIČ, 3.r
COŠ Adam Bohorič
Brestanica

KVIZ O
BREŽIŠKI ČETI

28. oktobra praznuje naša občina svoj praznik. Četrtri razredi naše šole smo ob tej priložnosti pripravili kviz o brežiški četi, ki je hotela preprečiti preseljevanje ljudi v Nemčijo in dvigniti upor med posavskimi ljudmi. Pred kvizom smo si šli v muzej ogledat razstavo o brežiški četi, tovarišica pa nam je razdelila knjižico o njenem delovanju. Na kvizu sta se najbolje odrezala 4.a in b. Vsi tekmovalci smo dobili lizike.

PRIMOŽ JESENKO, 4.a
OŠ bratov Ribarjev
BREŽICE

ALENKA POGAČAR
Krško

Poslušalcev pa ni bilo

Komaj 20 ljudi poslušalo koncert kitarista M. Gasbarronija v Krškem — Kje je kulturna zavest?

K pisanju me je vzpodbuda nedavni koncert velikega mojstra kitarista Massima Gasbarronija v Delavskem domu Edvard Kardelj v Krškem, ki ga je poslušalo komaj dvajset poslušalcev, ki pa so bili za svoj obisk res bogato nagradi. Ne morem drugače kot iskati krivca za tako majhen obisk koncerta, saj se ne zgodi vsako leto, da bi imeli v Krškem priložnost poslušati tako velikega umetnika na kitari. Koncerte Massima Gasbarronija je omogočila italijanska ambasada v sodelovanju s Cankarjevimi domom ž. še v Ljubljani, Beogradu, na Reki in v Bujah.

Starejši Krčani vedo povedati, da je bila kulturna zavest v našem mestu nekdanj na dosti višji ravni. Vse prireditve so bile množično obiskane. Danes pa ljudje sploh ne preberejo plakotov. Nihče se ne zanima, kaj se dogaja v njihovem kulturnem domu. A prireditve vendarle so. Ali razmišlja kdo v delovnih organizacijah in še kje, da bi delavci lahko bolje delali, če se

ne bi ves dan ukvarjali le z mislimi o osebnem dohodku, ampak bi se kdaj spustili tudi na kakšni prireditvi in razmišljali o glasbi in še o čem? Ali ni v vsaki delovni organizaciji kakšnega človeka, ki bi sodelavce redno obveščal o prireditvah v bližnji okolici? Zgradili smo čudovit kulturni dom, za vzgojo ljudi, da bi čutili potrebo po zadovoljevanju kulturnih potreb, in kadrov, ki bi delali na tem področju, pa že dolga leta nismo naredili ničesar.

Opozorila bi rada, da je že skrajni čas, da v vsaki delovni organizaciji naredijo kaj na tem področju, saj nastaja velika škoda. Morda kdo misli, da bistem odvracali delavce od njihovega dela in problemov. Jaz mislim, da bi bili po sprostitvi veliko bolj zadovoljni in sposobni reševati probleme, ki jih prinaša vsak dan.

Še enkrat: Tek brez rezultatov

Organizacijski odbor za mirnopedski tek odgovarja na kritiko bralca

V Dolenjskem listu ste 2. novembra 1984 objavili zapis L. Šribarja pod naslovom »Tek brez rezultatov«. Radi bi osvetlili celotno zadevo, da si nepoučeni bralci ne bi ustvarili napačne predstave.

Če je L. Šribar res veliko bral o »mirnopedskem tek«, nas zelo čudi, da ni nikjer prebral rezultatov. Če bi namreč odprl 6. julija Dolenjski list, bi si lahko ogledal sliko s tekmovanja in prebral rezultate. Seveda je imel L. Šribar še možnost prisluhniti radiu in tam objavljenim rezultatom. Lahko bi prebral, recimo, tudi oba zapisa z rezultati v Delu in če mu še to ne bi bilo dovolj, bi si lahko vse skupaj prebral v Sportskih novostih v obsežnem zapisu. Organizatorji smo resnično krivi le toliko, da teh časopisov nismo kupili in jih L. Šribarju prinesli na dom, radijske oddaje pa posneli na kaseto in mu jo priložili.

Če je Dolenjski list pripravljen objaviti vse rezultate, torej 181 tekmovalcev, jih prilagamo. Take objave bi bili zelo veseli, saj je to za nas reklama, ki smo jo pred tekom, prav od Dolenjskega lista, premalo okusili: z dvema skromnima noticama, ki skupaj predstavljata komaj polovico, ali še toliko ne, sedaj objavljenega zapisa o naših »napakah«.

Določena vznemirjenost je mogoče bila pri katerem od organizatorjev, saj se to dogaja tudi bolj izkušenim, pri večjih prireditvah. O gneči in zmeda pa to, da je prav tov. L. Šribar nenehno vznemirjal organizatorje z nekaj »tisoč« nasveti, morda kakimi »petsto« predlogi, nekaj »sto« pripombami... Škoda, da ni iz Mirne peči, saj bi nam bile njegove izkušnje in zagnanost dobrodošle.

Po mnenju tekačev in obiskovalcev, ki smo jih anketirali v zvezi s tekom, je bila prireditev vzorno izpeljana. Zato nam je za leto 1985 Atletska zveza Slovenije zaupala organizacijo odprtega prvenstva Slovenije v malem maratonu, nadalje bo prireditev potekala za akcijo »Kavelje — korenina«.

Zato mislimo, da je mnenje tov. L. Šribarja osamljeno, vsekakor pa se bomo v prihodnje trudili, da tudi en

sam ne bi bil nezadovoljen. Za rekreacijski tek na 10 km v razpisu ni bilo kategorij, saj to na večjih prireditvah ni v navadi. Poleg starostne omejitve 10 let za tek na 10 km, ki jo predpisuje ZTKO Slovenije, Atletska zveza Slovenije, Smučarska zveza Slovenije in organizacijski odbori maratonov »Treh src«, smo zahtevali od vsakega pionirja, ki je startal, pisno dovoljenje staršev, če le-ti niso bili prisotni. S tem smo se dodatno zavarovali, obenem pa smo ugodili željam številnih pionirjev, ki so želeli nastopiti. Organizacijski odbor se zaveda, da tek 10 km ni primeren za pionirje, zato pripravljamo tudi tek na 3 km, da bi ugodili njihovim željam.

Zaradi tehničnih in stroškovnih razlogov vsakemu tekmovalcu nismo in ne bomo pošiljali rezultatov, saj to ni v navadi na večjih prireditvah. Celotni rezultati pa bodo v posebni brošuri na voljo tudi vsem na tekmovanju.

Vsi sodelujoči na 21 km so dobili priznanje za sodelovanje, za rekreacijski tek pa trimsko značko. Priznanja smo nekaterim na njihovo željo pošiljali celo po pošti, ker jih niso prejeli ob koncu teka. Resnično nam ni jasno, kaj bi morali še storiti in kakšen je bil smisel pisanja tov. L. Šribarja.

Organizacijski odbor za
Mirnopedski tek:
IZTOK GOLOBIČ

Ljudje častijo tisto, kar jih peha in trpljenje

M. MAETERLINCK

Zakon ne pomeni samo celice za razmnoževanje, ampak tudi za ustvarjanje in vzdrževanje najgloblje in najmočnejše medčloveške intimnosti.

E. KOCBEK

OB OBČINSKEM
PRAZNIKU

Pionirji podružnične šole Birčna vas smo šli v soboto na Laze, kjer je bila ob novomeškem občinskem prazniku velika slovesnost. Sredi vasi so odkrili spominsko ploščo. Igrala je godba, pešo je veliko pevcev, naši pionirji pa so recitali. Drugi dan smo se udeležili še pohoda v Veliki Podljuben. Dve pohodni brigadi sta obiskali vse spomenike NOB v KS Birčna vas in pri vsakem prižgali svečke. V Velikem Podljubnu pa je bilo zelo veselo, saj so vaščani dobili za praznik asfaltirano cesto. Po proslavi smo se tudi pionirji udeležili tekmovanja v streljanju, ki ga je pripravilo ZRVS.

ALENKA MUHIČ
podružnična šola
Birčna vas

Spora zaradi gretja ni bilo

Pojasnilo k članku »Vroča kri zaradi gretja«

K pisanju naš je spodbudil članek »Vroča kri zaradi gretja« v 43. številki Dolenjskega lista s 25. oktobra 1984. Pisce članka M. Glavonjič omenja spor med svetom stanovalecev Priateljstva in s. in stanovanjsko skupnostjo »Spovi blage« zaradi neplačane akontacije za centralno ogrevanje od maja do septembra. Hišni svet »Spovega bloka« (Priateljstva) je 4. oktobra pisal M. Gl. odločno nisoja: saj da spora sploh ni prišlo.

Prvi stanovniki so se začeli vseljevati v novi blok šele po 3. oktobru, pisec pa navaja njihovo pritožbo sredi leta. Spisek za plačilo akontacije smo dobili s stanovanjske skupnosti šele 19.

oktobra. Do tega datuma ni bil nihče seznanjen, kakor je s plačevanjem kurjave. Prvi sestanek hišnega sveta je bil 20. oktobra, medtem ko M. Gl. omenja spor že pred tem dnem. Obojimo objavo hišnega sveta in tak način ustvarjanja za plačilo akontacije. Vsi stanovniki novega bloka smo pripravljali plačilo celotne mesečne centralno ogrevanje. Pisec članka hoče za vsi stanovniki bivanja v novem bloku stanovalec (ki so prišli v Ribnico iz raznih krajev Slovenije) prikazati v slabi hišni svet, ki s tem pisanim prikriti probleme in napake v svojem bloku.

BORIS GALIČIČ
za hišni svet
»novega bloka«

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 9. XI.

8.50 TV V ŠOLI: TV koledar, Zgodba, Krog v barvi, Ruščina, TV gledališče — I. Cankar: Hlapci, Poročila 10.35 TV V ŠOLI: Zgodovina, Risanka, Planet Zemlja: Polarni predeli, Mali program, Risanka, Teorija književnosti — Platon, Na konicah prstov 17.05 — 00.10 TELETEKST 17.20 POROČILA 17.25 DOMAČI ANSAMBLI: Ansambel Vilija Petriča 17.55 JACK HOLBORN, zahodnonemška mladinska nadaljevanka 18.25 OBZORNİK LJUBLJANSKEGA OBMOČJA 18.40 MISLITI USTVARJALNO: Ustvarjalna osebnost, izobraževalna oddaja

19.10 RISANKA 19.26 ZRNO DO ZRNA 19.30 DNEVNIK 19.55 VREME 20.00 DOKUMENTARNA ODDAJA 20.50 NE PREZRITE 21.10 B. Binns: PROTI VETRU — Bujno poletje, nadaljevanje in konec 22.00 DNEVNIK 22.15 VIJOLICASTI TAKSI, francoski film Junak filma išče v majhnem zaselku na jugu Irske osebnostni mir, razmislek o svoji preteklosti, o pravilnosti svojih dejanj, o življenju, ki se je iz zrele dobe prevesilo v jesen. V Smirni pokrajini čudovitih pejzažev se sreča z vrsto ljudi z različnih koncev sveta, ki tako kot on iščejo sebe in svoje ravnovesje. Gre za zelo dobro narejen film, ki ga poleg izvrstne igre odlikuje tudi odlična fotografija.

DRUGI PROGRAM

17.10 Test — 17.25 Dnevnik — 17.45 Otroška televizija — 18.15 In tudi letos — 18.45 Narodna glasba — 19.30 Dnevnik — 20.00 Orgle — 20.40 Zagrebška panorama — 20.55 Vidiki — 21.45 Gostje iz galaksije (jugoslovanski film)

TV ZAGREB

16.30 Videostrani — 16.40 TV v Šoli — 17.40 Poročila — 17.45 Otroška televizija — 18.15 TV koledar — 18.25 Kronika občine Reka — 18.45 Obramba in samozastita — 19.30 Dnevnik — 20.00 Šogun — 21.00 Melodija morja in sonca — 21.55 Dnevnik — 22.10 Šahovski komentar. — 22.25 Gost urednik

SOBOTA, 10. XI.

7.45 — 12.00 in 13.10 — 00.20 TELETEKST 8.00 POROČILA 8.05 CICIBAN, DOBER DAN: Papir 8.20 ZBIS — V. T. Arhar: SREDI TRAV, ČEZ KAMNE TRI 8.30 SMOGOVCI, otroška serija 9.00 PISANI SVET: Veliki in mali 9.30 T. Seliškar: BRATOVŠČINA SINJEGA GALEBA, mladinska nadaljevanka 10.00 SLOVENSKA LJUDSKA GLASBILA IN GODCI: Razvoj ceter 10.35 PRED IZBIRO POKLICA: Poklici v kemiji 11.05 ČUDEŽI NARAVE: Skrivnostni svet plazilcev, kanadska poljudnoznanstvena serija 11.25 MANJŠINE — BOGASTVO EVROPE: Pokrajina 24 narodnosti, dokumentarna oddaja o narodnostih v Vojvodini 11.55 POROČILA 13.25 NOGOMET — OSIJEK : VELEŽ

15.40 POROČILA 15.45 KIŠ IN DVE TORBI, sovjetski mladinski film 17.00 ROKOMET (M) — ŽELJEZNIČAR : BORAC 18.15 ČEZ TRI GORE: Briški oktet 18.45 ČUDEŽI NARAVE: Skrivnostni svet plazilcev II, poljudnoznanstvena serija 19.10 RISANKA 19.26 ZRNO DO ZRNA 19.30 DNEVNIK 19.55 VREME 20.00 NAREDNİK STEINER, ameriški film 21.35 ZRCALO TEDNA 21.55 U. Giordano: ANDRÉE CHENIER, opera To glasbeno delo v odlični izvedbi zbora in orkestra Dunajske državne opere in z izvrstno zasedbo vlog govori o življenju francoskega pesnika A. Cheniera. Pesnik je bil sprva goreč pristaša revolucije, za katero se je boril na bojiščih in s svojo pesmijo dvigal pogum in navdušenje. Pozneje, v času nesmiselnega prelivanja krvi, je pristopil k zmerni stranki in se zameril

zagrizenim Jakobincem, ki so ga obzeli izdajstva in ga obsodili na smrt. Umrl je pod giljotino, »staf« komaj 31 let. 00.15 POROČILA

DRUGI PROGRAM

14.50 Test — 15.05 Glasbena pravljica (sovjetski film) — 16.25 Nedokončane računalniške zgodbe (lutke) — 17.10 Drama — 18.00 Zakladnica narodne glasbe — 18.30 Vaterpolo Partizan — CSKA (Moskva) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Dnevi JRT — 21.40 Poročila — 21.50 Martin Luther (nemška nadaljevanka)

TV ZAGREB

8.50 TV v Šoli — 13.25 Nogomet: Osijek : Velež — 16.15 Sedem TV dni — 16.45 Poročila — 17.00 Rokomet: Željezničar : Borac — 18.15 Mali koncert — 18.30 Prirčno vaši — 19.30 Dnevnik — 20.00 Pregon (ameriški film) 21.35 Dnevnik — 22.00 soboto zvečer: Zagreb 84 (festival zabavne glasbe)

NEDELJA, 11. XI.

9.00 — 22.00 TELETEKST 9.15 POROČILA 9.20 ŽIV ŽAV, otroška matineja 10.10 JACK HOLBORN, nemška mladinska nadaljevanka 10.40 MARCO POLO, italijanska nadaljevanka 11.40 625, oddaja za stik z gledalci 12.00 LJUDJE IN ZEMLJA 13.00 POROČILA

13.30 ODBOJKA (M) STAVBAR : GALATASARAY 14.00 MOSTOVI 14.30 VISOK PRITISK, zabavnoglasbena oddaja 15.10 TRGATEV, češkoslovaški film 16.35 POROČILA 16.40 TV KAVARNA 17.40 ROKOMET (M) AERO CELJE : DINOS SLOVAN 19.10 RISANKA 19.26 ZRNO DO ZRNA 19.30 DNEVNIK 19.55 VREME

20.00 S. Pavič: BANJICA, nadaljevanka TV Beograd 21.10 ŠPORTNI PREGLED 21.40 DOKUMENTARNA ODDAJA 22.10 POROČILA

DRUGI PROGRAM

15.55 Nedeljsko popoldne — 17.25 Četela — 18.25 Reportaža za nogomet: ne tekme Partizan : CZ — 18.55 Risanka — Dnevi JRT: TV Sarajevo

PONEDELJEK, 12. XI.

8.50 TV V ŠOLI: TV koledar, Očiščimo letališče, Makedonščina, Za ubitje, Ustno izročilo danes, Poročila 10.35 TV V ŠOLI: TV berilo, Risanka, Angleščina, Prvaki v znanju, Risanka, Poklic pediatra, Na konicah prstov 17.05 — 22.25 TELETEKST 17.20 POROČILA 17.25 SMOGOVCI, otroška serija 17.55 PRED IZBIRO POKLICA: Vojaški poklici

18.25 PODRAVSKI OBZORNİK 18.40 PET MINUT ZA REKREACIJO 18.45 MLADI UPI, oddaja za mlade 19.15 RISANKA 19.26 ZRNO DO ZRNA 19.30 DNEVNIK 19.55 VREME 20.00 J. Dobreski: SAMOTA, drama TV Skopje Drama pripoveduje o usodi dveh osamelih žensk, ki sami vztrajata v zapuščenih vasi in se nočeta preseliti k svojim otrokom v mesto. Edini človek, ki ga še videvata, je cerkovnik,

ki je tudi vez med njima in njunim otroki. Prinaša jima hrano, obleko in vse, kar potrebujeta. Nekega dne pa mu nista pršli naproti... 21.10 GLASBENI MAGAZIN 22.10 DNEVNIK

DRUGI PROGRAM

17.25 Dnevnik — 17.45 Mesto bastije — 18.00 Miti in legende — 18.15 Narava in človek — 18.45 Glasbeni album — 19.00 Telesport — Dnevi JRT — Dan TV Skopje — 19.30 Dnevnik

TOREK, 13. XI.

9.00 TV V ŠOLI: TV koledar, Šolski okoliš, Stare kulture Mezopotamije, Poročila 10.35 TV V ŠOLI: Kemija povsod, Risanka, Metropolitanski muzej: Zakladi Irske, Šola, Risanka, Glasbena vzgoja, Kaj še zna dober bralec 16.15 — 22.30 TELETEKST 16.30 ŠOLSKA TV: Slikarstvo 20. stol. — Umetnost v revoluciji: Zgodovina — Koroški kmečki upor leta 1479; Ekologija — Živa bitja so odvisna

17.35 POROČILA 17.40 ZBIS — Kje živi tvoja pravljica 17.55 REPUBLIŠKA REVILJA MPZ ZAGORJE 84 18.25 CELJSKI OBZORNİK 18.40 MISLEC, indijski risani film 18.50 KNJIGA 19.05 RISANKA 19.26 ZRNO DO ZRNA 19.30 DNEVNIK 19.55 VREME 20.00 J. Romains: NEKAJ LJUDI DOBRE VOLJE, francoska nadaljevanka Nadaljevanka v šestih delih je lahko iz obsežnega romana J. Romaninsa »Ljudje dobre volje«, ki obsega 18

knjig, iztrgala le nekaj najpomembnejših odlomkov. Dogajanje se začne jeseni 1908 v Parizu in je preprčiljiva freska Pariza in Francije po tem letu. 20.55 DOKUMENTAREC MESECA: Tine ali komu zvoniti 21.35 DNEVNIK 21.50 R. Kambasković: FLUIDBALETNA oddaja

DRUGI PROGRAM

17.25 Dnevnik — 17.45 Kaj otroci vedo o rojstnem kraju — 18.15 Knjige in misli — 18.45 Glasba za mlade — Dnevi JRT — Dan TV Zagreb: 19.30 Dnevnik

SREDA, 14. XI.

8.45 TV V ŠOLI: TV koledar, Otroški hišni svet, Kultura govora, Nadnarodna družbe, Računalniki, Poročila 10.35 TV V ŠOLI: Vlasinsko jezero, Risanka, Vaterpolo, O snoveh, Risanka, Kocka, kockica: Nevaren dan, Zadnje minute: Lan

17.50 — 22.40 TELETEKST 18.05 POROČILA 18.10 CICIBAN, DOBER DAN: Ustvarjamo 18.25 SEVERNOPRIMORSKI OBZORNİK 18.40 MOZAIK KRATKEGA FILMA: OLIMPIJA, grški film 19.05 RISANKA 19.26 ZRNO DO ZRNA 19.30 DNEVNIK

19.55 VREME 20.00 FILM TEDNA: MEFISTO, madžarski film 22.25 DNEVNIK

DRUGI PROGRAM

17.25 Dnevnik — 17.45 Marilyn (otroška serija) — 18.15 Zapisi z vasi — 18.45 Zgodbe iz starih mest — Dnevi JRT — Dan TV Beograd — 19.30 Dnevnik

ČETRTEK, 15. XI.

8.50 TV V ŠOLE: TV koledar, Povej mi, povej, Sadni proizvodi, Mehlička, Tehniške zanimivosti, Matematika in šah, Poročila 10.35 TV V ŠOLI: Kemija v industriji, Risanka, Reportaža, Risanka, Kocka, Pionirski list 16.30 — 22.15 TELETEKST 16.45 ŠOLSKA TV 17.55 T. Seliškar: BRATOVŠČINA SINJEGA GALEBA, mladinska nadaljevanka 18.25 GORENJSKI OBZORNİK 18.40 DELEGATSKA TRIBUNA 19.10 RISANKA 19.26 ZRNO DO ZRNA

19.30 DNEVNIK 19.55 VREME 20.00 TEDNIK 21.05 T. Clavell: ŠOGUN, ameriška nadaljevanka 22.00 DNEVNIK

DRUGI PROGRAM

16.25 Vsi na mize — 17.25 Dnevnik — 17.45 Čuvaj časa — 18.15 Znanost — 18.45 Zabavnoglasbena oddaja: Dnevi JRT — Dan TV Ljubljana: 19.30 Dnevnik — 20.00 Tednik — 20.40 Pisani svet: Čarovniki — 21.10 A. Matodrič: Resnični obraz Anite Novak (1. del TV nadaljevanka) — 21.50 Andrej iz Strazibca — 22.35 Poletni čas — zimski čas, Sommerzeit — Winterzeit — 23.05 Avtorali Kompas — 23.15 Portret: Meta Hočvar

POČASTILI SMO
SPOMIN NA PADLE
BORCE

V sredo smo učenci OŠ Jože Slak—Silvo Trebnje počastili spomin na padle borce pri spomeniku v Dobrniču. Prižgali smo svečke, pevski zbor je zapel, recitatorji pa so povedali pesem. Tudi pri spomeniku na Matičah smo izvedli program. Tako smo se skupaj z učenci podružnične šole Dobrnič počastili tudi spominu na narodnega heroja Jožeta Slaka—Silva, po katerem se imenuje naša šola.

ANDREJA PONIKVAR, 6.a
OŠ Jože Slak—Silvo
Trebnje

KORAKI TUDI V TEŽKIH ČASIH

Po najbolj svežih podatkih živi v novomeški občini 596 Romov (leta 1978 jih je bilo 503), kar je nekaj več kot odstotek vsega prebivalstva v občini. Od tega je 130 predšolskih in 135 šoloobveznih otrok, 40 mladoletnikov, 263 odraslih in 29 starih nad 55 let. Ti Romi, ki sestavljajo 125 družinskih skupnosti, so raztreseni po vsej občini, žive pa v 12 naseljih, ki jih je največ v okolici Novega mesta. Najštevilnejši in tudi najbednejši je Žabjek, kjer prebiva 214 Romov, 5 romskih družin pa živi v bloku. K tej kratki predstavitvi romske populacije vsekakor spada podatek, da je redno zaposlenih vsega 5, sezonsko pa še 6 Romov. Večina se torej preživlja s prosjačenjem, brskanjem po posodah z odpadki, krajami, priložnostnimi deli, zbiranjem starega železa ipd., saj tudi družbene denarne pomoči za Rome vendarle niso tako številne, kot marsikdo misli. Živijo večinoma v zelo slabih razmerah, pod šotori in v barakah, ki pa jih sami ne morejo spremeniti, in vse kaže, da večina niti nima pretiranih želja po bistvenem spreminjanju razmer.

Da bi jih vendarle izrgali bedi, jih toliko socializirali, da bodo lahko kolikor toliko spodobno živeli in da ne bodo s svojimi krajami in obnašanjem nasploh v večno spoliko drugim ljudem (še posebno njihovim sosedom), je bil v novomeški občini že leta 1978 sprejet poseben program reševanja romske problematike, ki obsega vse vidike spreminjanja razmer od predšolske vzgoje romskih malčkov in šolanja do zaposlovanja do urejanja naselij, zdravstvene vzgoje itd. To seveda pomeni, da je v reševanje romske problematike že sedmo leto aktivno vključena cela vrsta odgovornih služb in ljudi. Kljub mnogim uspehom rezultati, žal, niso tolikšni, kot bi jih glede na vložene napore in tudi denar povsem upravičeno pričakovali.

Program je zelo poudaril pomen zgodnjega vključevanja romskih predšolskih otrok v organizirano varstvo za malo manj polžji proces socializacije Romov. Predšolska vzgoja Romov je bila organizirana že leta 1972 v sklopu osnovne šole Bršljin. Leta 1979 pa je bil zgrajen v bližini šole vrtec, kjer je prostora za 40 romskih otrok. Toda v vrtec je vključenih vsako leto 6 do 10 otrok. Otroci prihajajo v vrtec in v malo šolo zelo neredno, čeprav imajo vzgojo in prehrano brezplačno, zastoj pa jih tudi oblečejo. Ker povrh vsega ne znajo slovenskega jezika, so vzgojno-izobraževalni učinki dokaj skromni, kar se pozna kasneje v šoli. Zaradi tega bi bila za romske otroke velikega pomena dveletna mala šola.

Število šoloobveznih otrok, ki redno hodijo v šolo, se je od leta 1978 povečalo. V preteklem šolskem letu je hodilo v osnovno šolo 86 otrok, največ (31) v Bršljin, kjer so v prvem in drugem razredu v posebnem oddelku. Romski šolarji imajo brezplačne malice in kosila, šolske potrebščine, obleko in obutev. V šolah ugotovljajo, da morajo romskim otrokom posvetiti veliko več časa kot drugim, saj so ob vstopu v šolo bistveno slabše socializirani. Pridejo največ do petega, šestega razreda, šolo zapustijo pred petnajstim letom. Obiskovanje šole posebej upade spomladi, ko začno nabirati zdravilna zelišča. Učinek dela šol izničuje tudi nizka izobrazbena raven staršev — kar štiri petine mater je nepismenih — in vsakodnevno vračanje v neurejeno življenjsko okolje. Za hitrejše spreminjanje razmer je torej bistvenega pomena hitrejša socializacija bivalnega okolja. Tu pa se hudo zatika. Prvič so Romi zdravstveno, higieniško in na splošno neprosvetljeni, kar jim odganja želje po drugačnih bivalnih razmerah. Drugič pa takšne spremembe zahtevajo veliko denarja, ki ga nimajo ne Romi, pa tudi družba ne dovolj. In ker Romom

delo pretirano ne diši, poleg tega je z zaposlovanjem vse težje, ne kaže, da bodo Romi imeli več denarja za izboljšave bivalnega okolja. Družba (predvsem samoupravne interesne skupnosti) sicer prispeva sredstva, tako da se od leta 1982 dalje naselja intenzivneje urejajo, a v času povsod zategnjenih pasov se očitno ne da storiti veliko ali celo vse naenkrat. Postopoma pa gre. Več naselij (npr. Žabjek, Šentjernej, Otočec, Dobruška gmajna) je že dobilo vodo, elektriko, poskus z izgradnjo skupnih sanitarij po naseljih, kar bi precej izboljšalo stanovanjske razmere Romov, pa se ni obnesel. Drugače je bilo lani s postavitvijo nekaj kontejnerjev, ki so jih Romi z veseljem sprejeli. Dobili pa so jih le redno zaposleni Romi in dva invalida, ki redno plačujejo stanarino. V vsa dela za izboljševanje bivalnih razmer v romskih naseljih skušajo čim bolj pritegniti same Rome, prav tako pa se je z njimi dobro pogovoriti že vnaprej o plačevanju elektrike, vode ipd., ker so sicer problemi. Romi pač v vsem veliko bolj poznajo svoje pravice kot dolžnosti.

Jasno je, da je zaposlovanje vseh za delo sposobnih Romov bistvenega pomena za njihovo socializacijo. S tem pa že takrat, ko so bile delovne organizacije še voljne zaposlovati Rome, ni šlo najlažje. Kajti Romi večinoma ne zdržijo dolgo na delu, neupravičeno izostajajo, so pogosto v bolniški, na delovnem mestu kradejo itd. Nekaj časa so jim drugi delavci, predvsem pa strokovne službe, za takšno ravnanje še gledali skozi prste, sčasoma pa jih je seveda potrpljenje minilo. Kljub temu s trudom na tem področju ne kaže odnehati. Predvsem bi kazalo nadaljevati z usposabljanjem Romov za konkretno delo, ki se je v praksi še najbolj obneslo. S tem je začela novomeška skupnost za zaposlovanje v sode-

lovanju s Centrom za socialno delo, IMV in Novolesom (v obeh delovnih organizacijah so Rome zaposlili) leta 1979. Predvsem naj bi tako usposabljali in zaposlili mlajše Rome do 25. leta, ki vendarle bolj vztrajajo na delu kot starejši. S takšnim usposabljanjem naj bi nadaljevali v večjih ozdih, npr. v tovarni zdravil Krka, GG, kmetijski zadrugi in drugje, kjer imajo dela, ki niso vezana na zaprt prostor in tekoči trak, ki nikakor ni za Rome.

Čeprav prihajajo spremembe in uspehi z zelo majhnimi koraki, nihče, kdor je kakorkoli odgovoren za reševanje romske problematike, kljub težkim časom ne bi smel odnehati. Gre za dober odstotek prebivalstva novomeške občine. Morda to ni veliko, kar pa ne more biti razlog, da bi 600 ljudi te etnične skupine prepuščili usodi, ki si je sami niso sposobni skoraj nič prekrjiti.

ZDENKA LINDIČ

MEGLENI VRH

ozadju in vsebini spora v ZSM Slovenije.

Iz Delovnega in drugih poročil je očitno samo to, da je predsednik RK ZSMS Andrej Brvar javnost še enkrat seznanil z namero, da bo odstopil, če ne bodo spremenili predlagane kandidatne liste za novo predsedstvo. Po njegovem mladinska organizacija ne bi mogla uspešno delovati, če bodo v njenem vodstvu ponovno Janez Janša in Alenka Ivančič. Odklonilno stališče o njuni kandidaturi je sprejel tudi koordinacijski odbor za kadrovska vprašanja pri predsedstvu RK SZDL, kar je dodatno razložil tudi Franc Šetinc. V samem predsedstvu mladinske organizacije ni bilo enotnih pogledov o predlaganih kandidatih, niti o tem, ali je predsedstvo enotno ali ne.

Se tako pazljiv in natančen bralec si ne more ustvariti podobe, kaj naj bi zakrivila Janez Janša in Alenka Ivančič. Težko, domala nemogoče je prodreti v bistvo stavkov, kot je recimo: »Janez Janša je z nesamokritičnim, dolgotrajnim vztrajanjem pri lastnih pogledih na koncept SLO in družbene samozaščite v naši družbi že s svojim dosedanjim delom onemogočil konstruktivno sodelovanje mladih z drugimi odgovornimi nosilci nalog na področju SLO in družbene samozaščite tako v republiki kot v federaciji.« Za Alenko Ivančič pa je bilo med drugim rečeno, da se je zaradi njene pogosto nerealne presoje družbenih

razmer dogajalo, da sicer ustvarjalni pristop mladih ni omogočal demokratičnega uveljavljanja stališč in frontnega dogovora o tistih vprašanih na področju informiranja, za katera so bili mladi še posebej zainteresirani.

Čeprav najširša javnost ne ve, kaj konkretno tiči za temi zamotanimi formacijami, pa tudi manj poučeni lahko vsaj slutijo, da obtožbe niso lahke. Toliko bolj presenetljiv je zato podatek, da na mladinski programski konferenci predloga proti ali za kandidato Janše in Ivančičeve nista dobila absolutne večine glasov in sta »obtožena« zato ostala na kandidatskem seznamu. Celotno več, Janša je imel več zagovornikov kot nasprotnikov.

Da bi bralec iz vsega tega še teže našel izhod ali vsaj zagledal zvezdo vodnico, na koncu obsežnega branja poskrbi podatek, da je od svoje kandidature odstopil tudi edini kandidat za predsednika, Robert Černe. Svoj odstop da bo preklical, če se bo predsedstvo ZSM Slovenije vsebinsko opredelilo do nekaterih vprašanj. Samo ugibamo lahko, do katerih.

Medtem slovenska mladina naprej živi svoje življenje. Zdi se celo, da jo bolj malo zanima, kaj se dogaja v vrhovih organizacije, ki se ji je postavila na čelo. Navsezadnje gre za to, kdo bo stal na čelu, moralo pa bi iti predvsem za to, kdo in kaj bo sledilo. Ljudem in idejam.

MARJAN BAUER

Po več kot šest ur trajajoči razpravi so se delegati na programsko volilni konferenci republiške konferen- ce ZSM odločili prekiniti konferenco, nadaljevali naj bi jo 22. novembra. Razšli so se, ne da bi do konca speljali prvo točko dnevnega reda, sprejeli seznam kandidatov za najbolj odgovorne dolžnosti v slovenski mladinski organizaciji. Kljub temu da je dnevnik Delo omenjenemu sestanku posvetil tri naslove, ki so stali na čelu vsaj desetih tipkanih strani teksta, si povprečno (ne)obveščeni bralec in občan ni mogel ustvariti niti najbolj blede predstave o razsežnostih,

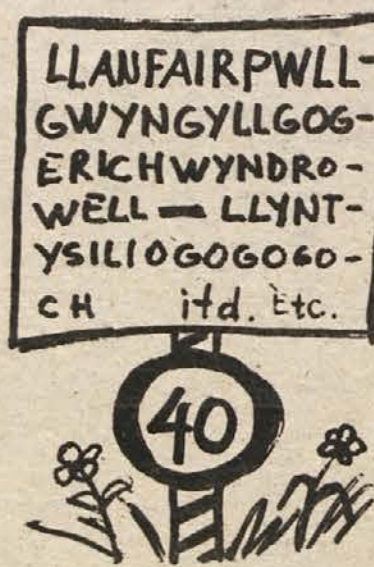
mala enciklopedija neverjetnosti

Mesto z najdaljšim imenom na svetu je Llanfairpwllgwyngyllgogerychwynndrowell-ll-yntysiliogogoch. Domnevajo, da najmanj 30 odst. prebivalcev ne ve njegovega celega imena, preprosto mu rečejo Llanfair. Nasprotno pa si je ime francoskega naselja Y in norveškega mesteca A prav lahko zapomniti.

Versailles, palača zadnjih francoskih kraljev bourbon- ske dinastije, ni premogla niti ene kopalnice, zato pa je imela dvigalo, čeprav na ročni pogon. Dvigalo je služilo Ludviku XIV, da je laže prišel do svoje ljubice madame de Chateauroux, ki je stanovala nadstropje višje. Zgodovinski viri trdijo, da je bilo dvigalo v uporabi domala vsak večer.

Ko je Aleksander Veliki umrl, so njegovo truplo konzervirali tako, da so ga dali v velikanski vrč, do vrha napolnjen z medom.

V Londonu so ustanovili Mednarodno ligo za pričakanje leta 2000. Liga s časopisnimi oglasi vabi prebivalce sveta, naj se včlanijo v to organizacijo. Objavljamo skrajsan telegrafski naslov lige:

Hopeful, London. Naj pove- mo, da pomeni hopeful »polni upanja.«

Kosti ne smejo biti oglodane, kar zmanjšuje število pris- tašev te metode.

Študentje vseučilišča Cam- bridge so leta 1938 uvedli tekmovalje v goltanju živih zlatih ribic. Na prvem prven- tvu je zmagal borec teološke fakultete, ki je izpraznil ma- njši akvarij, v katerem je bilo 79 ribic. Med vojno so to tekmovalje odpovedali, leta 1946 pa obnovili. Zmagal je študent, ki je požrl 192 ribic.

V ameriški zvezni državi Arizoni velja zakon, ki naj- strožje prepoveduje lov na kamele. V Arizoni ne živi, če odštejemo živalske vrtove, ni ti ena samcata kamela.

Ameriški predsednik John Tyler se kot državnik ni posebno proslavil. Kar pod- jeten pa je bil na drugih podr- očjih, s svojo ženo je imel 18 otrok.

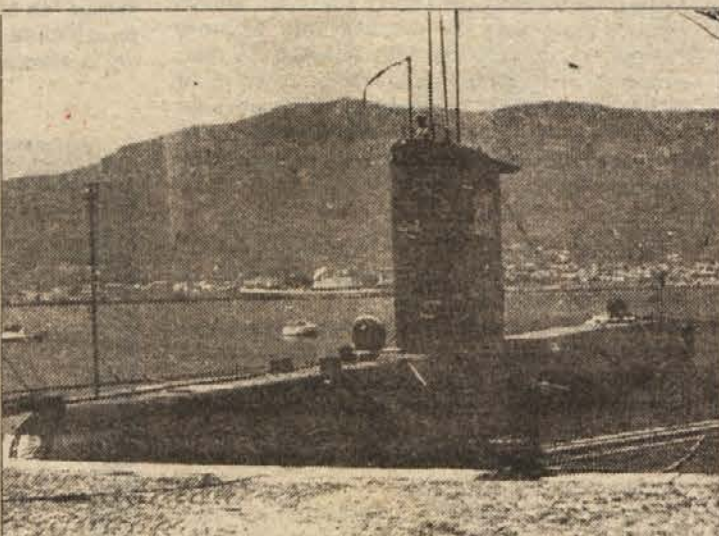
VOJAŠKI KOTIČEK

TRETJA GENERACIJA NAŠIH PODMORNIC

naše obale, ki ima veliko otokov, podvodnih grebenov, zalivov, majhnih pristanišč in sidrišč. Namenjena je za boj proti ladjam in podmornicam, lahko prevaža diverzante in opravlja še druge naloge. Njen spodriv znaša 964 ton, zato jo vojaški strokovnjaki uvrščajo med majhne podmornice, ki so namenjene za nenadne napade na sovražnikove ladje in sidrišča. »Drava« ima močne električne in dieselske motorje. Zaradi tega in ker je lahka, se lahko hitro potopi in izpluje tam, kjer jo najmanj pričakujejo. Ima tudi dobre manevrirne sposobnosti, tako da jo primerjajo z delfinom.

Z električnim motorjem se potopi ali izpluje in pluje pod vodo, pri nadvodni plovbi pa uporablja dieselski motor. Pluje s hitrostjo 16 vozlov.

Podmornica je opremljena z naj sodobnejšo opremo za napad, streljanje, podvodno vožnjo, opazovanje, prisluškovanje in druge naloge.

Naša vojna mornarica je dobila tretjo skupino domačih podmornic. Najnovejša med nimi je »Drava«. Njene taktično-tehnične in bojne lastnosti so prilagojene obrambi

Oborožena je s šestimi torpedi. Ti so vodljivi, kalibra 533 milimetrov in lahko uničijo skoraj vse ladje in podmornice.

Most in paluba sta zelo majhna. Trup ima hidrodinamično obliko. Ker je zgrajena iz vzdržljive kovine, se »Drava« lahko potopi da vsakršne globine v našem morju. Vse orožje je v notranjosti trupa, tako da je varno pred poškodbami, bolj varna pa je tudi posadka. Čeprav ima tretja generacija naših podmornic manjši spodriv kot prejšnje, je bolj oborožena. Lahko je opremljena tudi z 10 rezervnimi torpedi ali 20 podvodnimi minami.

Posadka šteje 35 ljudi, pretežno inženirjev in tehnikov. Usposobljeni so za upravljanje s podmornico in za popravilo skoraj vseh okvar med podvodno vožnjo. Vsak član posadke lahko poleg svoje prevzame vsaj še eno nalogo pri upravljanju in vzdrževanju te zahtevne in tehnično izpopolnjene ladje.

Orožje

MEČI ZA 1000 LET

Ob gledanju televizijske nanizanke Šogun se srečujemo z Japonsko v dobi evropskih odkrivanj sveta. Hkrati s samuraji se bežno spoznamo tudi z njihovimi slavimi meči, imenovanimi nippon-to. Redka so orožja, ki bi bila deležna tako vznesenih, pesniških besed. Samuraji so verovali, da meč posebja čast in moškost. V ledenem jeklu, rojenem v ognju, so videli skrito uganke življenja, nedeljivo od uganke smrti. Neomadeževan meč prednikov je bila najbolj dragocena dota, ki jo je lahko nevesta prinesla v možev dom. Številne japonske pripovedke temelje na zgodbi o iskanju izgubljenega meča. O samurajskem meču kroži nešteto legend. Ena od njih govori o načinu ugotavljanja kakovosti ostrine. Meč so postavili v reko, ostrina je bila obrnjena proti toku. Meč je bil dober, če je rezal na dvoje liste, ki jih je prinašala voda. Še boljši pa je bil tisti meč, ki se ga je listje izognilo. Menili so, da se ga bodo izogibali tudi sovražniki.

Najstarejše japonske meče so našli v megalitskih grobovih iz drugega stoletja pred našim štetjem. Meče so polagali v grob vse do leta 645, ko je modri cesar Kotoku prepovedal zakopavanje dragoce- nosti. Najstarejši japonski

meči so ravni, z eno ali dvema ostrinama. Kovači s Kitajskega in Koreje ter demokratizacija nošenja meča (meč ni bil več samo privilegij samurajev) so v sedmem stoletju pripeljali do bolj izpopolnjenih tehnik kovanja. Najbolj pogosti so bili ravni, tanki meči z dvema ostrinama. V devetem stoletju se japonski meč končno elegantno zakrivi, ostane samo ena ostrina. Rojen je slavni nippon-to.

Umetnost kovanja mečev je najbolj cvetela v obdobju Kamakura, od 12. do 14. stoletja. Cesar Gotoba je skupaj s Hisakunijem, najboljšim kovačem v državi, pozval mojstre, naj združijo znanje in izkušnje. Med mojstri je cesar izbral 12 najboljših in jih imenoval Gotoban Kaji-Gotobini kovači. Ti mojstri nad mojstri so nenehoma izpopolnjevali tehniko kovanja, včasih jim je pomagal in svetoval tudi sam cesar. Meči iz tega obdobja so najboljši, kar jih je bilo kdaj narejenih. Nekateri od njih so še

ohranjeni, pravijo jim tudi meči za 1000 let.

Tudi kasnejše mojstrske kovačnice niso bile od muh. Tako je kovač Masamune iznašel dvojno zagrevanje in hlajenje ostrine. Vsak kovač je imel tudi svoje drobne skrivnosti, ki jih je prenašal samo na potomce. Da bi bile nekatere trditve bolj jasne, je treba vedeti, da japonski meč ni naključen kos železa. Njegov notranji del (shintetsu) je iz mehkega železa, zunanji plašč (ugane) pa iz umerjeno trdega jekla. Oba kosa so združevali v enega s kovanjem na visoki temperaturi. Tako so dobili ostrino neznanse prožnosti in trdote. V postopku izdelave je bilo važno tudi poliranje.

O kovaških skrivnostih pa tale zgodba. Kovač-učenec se je prikradel v učiteljevo delavnico in pomočil roko v vodo za hlajenje meča po kovanju. Zasačil ga je mojster in mu odsekal roko. Učenec pa je odšel zadovoljen. Zapomnil si je temperaturo vode.

DEVETA BRIGA

Stanarina, ogrevanje, elektrika, voda, odvoz smeti itd. zahtevajo vse večji delež družinskega proračuna, kajti tudi tovrstni stroški in usluge se dražje, da jih je komaj dohajati. Večina ljudi skrbi, da ima vse te obveznosti pravočasno in redno poravnane, vsi pa ne in z njimi, vsaj nekaterimi, imajo odgovorne službe nemalo težav, preden "izvlečejo" od njih dolžni znesek. Izmikajo se inkasantom, kjer jih še imajo, in za mesec, dva ali celo več preprosto "pozabijo" s položnico na pošto ali banko, nočejo sprejeti priporočeno poslanega opomina itd.

Podatki o dolžnikih vse bolj zbujejo skrb. Samo v Srbiji npr. 1,9 milijona občanov dolguje 12,2 milijarde dinarjev za stanarino, ogrevanje, elektriko, vodo, RTV, telefon ipd. V sorazmerno malem Dubrovniku so občani za stanovanjsko in komunalno dejavnost dolžni 58 milijonov, dolžnikov pa je 29 tisoč; v Splitu samo za elektriko dolgujejo 87 milijonov itd. Kar vsak deseti prebivalec na Hrvaškem zelo neredno, ali pa sploh ne, plačuje najemnino za stanovanje. V Sloveniji je znašal dolg zaradi stanarine v letih 1980-1983 76 milijonov dinarjev. Številke so pošastno velike. Vendar pa je med dolžniki veliko, verjetno kar večina takih, ki bi lahko svoje mesečne obveznosti brez težav redno poravnali. Pa jih ne, ker so malomarni, pozabljivi ali pa zavestno odlagajo s plačilom. Vsekakor je med nevestneži kljub vse nižjemu življenjskemu standardu in vse več socialno ogroženim le malo takih, ki rednega plačila računov dejansko ne zmorejo več.

Naša današnja akcija skuša ugotoviti, kako je s plačevanjem stanarine, ogrevanja, vode in elektrike na območju 9 občin, ki jih pokriva Dolenjski list. Ugotovitve niso razveseljive, plačevanje mesečnih obveznosti je za marsikoga postala deveta briga.

V novomeški občini, kjer je 3.306 družbenih stanovanj, jim uspe letno izterjati okrog 97 odst. stanarin, kar je zelo dobro. Do konca septembra letos bi morali dobiti 35,4 milijona dinarjev stanarin, zbrali pa so milijon manj. Med dolžniki je tudi nekaj delovnih organizacij, dolgujejo za nezasedena stanovanja. Letos so vložili že 54 tožb za plačilo stanarine, in sicer za skupen znesek 380 tisoč dinarjev. Največ dolžnikov je v novomeški soseski, poznani med ljudmi kot "Plava laguna", kjer se stanovalci branijo plačila zaradi neodstranjenih napak pri gradnji. Inkasanti pa vedo povedati, da kljub pismenim obvestilom, kdaj bodo prišli po denar, nekaterih stanovalcev nalašč ni doma. Sicer se sistem z inkasanti obnese bistveno bolje od položnic.

V krški občini, ki razpolaga z 2.020 stanovanji, je bilo še pred leti le za odstotek neporavnanih stanarin, letos pa jih je 6 odst. 94 dolžnikov je junija dolgovalo stanovanjski skupnosti za letos 615 tisočakov, skupaj pa imajo stanovalci kar 2,17 milijona dinarjev dolga še za več let nazaj. Tožijo samo tiste, ki so dolžni nad 5 tisočakov. Med dolžniki so tudi taki, ki jim ni kaj vzeti, saj dobivajo socialno podporo in tako s tožbami ni uspeha. Neki stanovalec pa jim je pobegnil celo na Korčulo, da mu ne bi bilo treba poravnati stanarine. Ker sodni mlini počasi meljejo, bodo skušali ubrati krajšo pot, ki se je ponekod drugod že obnesla. Izdali naj bi odločbe, ki bi jih poslali tudi v delovne kolektive imetnikov stanovanjske pravice, ter stanarino odtegnili kar od osebnega dohodka dolžnika. In ogrevanje? Konec junija so ljudje dolgovali 558 tisočakov, med njimi nekaj dobro stoječih (npr. vodstveni delavec v Novolešovem toždu Bor, dva delavca nuklearke, obrtnik itd.), nekaj pa je takih, ki jih imajo že na seznamu neplačnikov-stanarine.

NA SEZNAMIH ISTA IMENA

V Brežicah se je število dolžnikov za stanarine močno zmanjšalo, odkar so njihova imena javno objavila v našem listu. Pokazalo se je, da je takšna pot najbolj učinkovita, čeprav skupnosti stanovalcev in stanovanjska skupnost ukrepajo v okviru zakonskih

pristojnosti. Dolžniki niso socialno ogroženi. Poglavitni razlog za neplačevanje je malomarnost, saj se ista imena pojavljajo tudi med dolžniki za vodo in smetarino pri Komunalnem obrtnem podjetju. Trenutno je 13 dolžnikov stanarine, med njimi dva hišna sveta. Večina zavlačuje s plačilom dva, tri mesece. Skupaj dolgujejo nekaj nad 170 tisočakov, kar 108 tisočakov hišni svet iz Kidričeve 9, 11 in 13, kjer nočejo plačati zaradi premrzlih stanovanj. Precej več nerednih plačnikov ima KOP. Konec lanskega leta jih je bilo 294, konec letošnjega septembra pa 192. Približno 15 je takih, ki dolgujejo vodarino in smetarino za leto in več nazaj, in to povprečno vsak po 80 tisočakov. Ker so to v glavnem obrtniki s pretežno praznimi žiro računi, se tudi izvršbe zavlečejo. Od maja lani izterjujejo dolg s tožbami. Prej so pošiljali le opomine, a jih ljudje niso jemali resno. Šele tožbe so jih spametovale. Lani so izdali 435 opominov, 220 tožb in 43 izvršb, letos pa 216 opominov, 48 tožb in 11 izvršb. Tudi pri KOP ugotavljajo, da neplačevanju vodarine in smetarine ne botruje socialna ogroženost, temveč malomarnost oz. pozabljivost. Najbolj revni so pogosto najbolj vestni plačniki. Dolg za odvoz smeti se je do konca septembra povzpел na 241 tisočakov (od tega je IMV dolgovala 137 tisoč dinarjev), za vodo pa na 172 tisoč. Ob koncu leta 1983 je bilo število večje: neplačane smetarine je bilo za dobre 404 tisočake, vodarine pa za 422 tisoč dinarjev.

DOLŽNI CELO ZA POGREBE

Pri stanovanjski skupnosti v Sevnici so pred kratkim vložili tožbe proti 18 že znanim nerednim plačnikom, ki dolgujejo skupaj 88 tisoč dinarjev stanarine. Seznam dolžnikov je pestrejši pri Komunalni Sevnici in Krmeljčani ji dolgujejo nekaj več kot milijon dinarjev, kar je za tako malo podjetje veliko. Vodovodu dolgujejo 375 tisočakov, smetarjem 249 tisočakov, dolgovi so tudi pri plačevanju zemljiškega prispevka, pogrebnih storitev ipd. Gre pa vsekakor za zneske, ki jih kljub draginji ne bi smelo biti težko plačati. Komunalna napoveduje, da bo v bodoče kar objavila imena neplačnikov.

V Črnomlju je ljudem večinoma jasno, da ne morejo stanovati zastoj, le posamezniki zaostajajo s

plačilom za nekaj mesecev. Povprečno imajo vseskozi okrog 200 dolžnikov, ob polletju jih je bilo 214, dolgovali pa so 424 tisočakov, kar je 8 odst. celotnega zneska vseh stanarin. Upajo, da bo ob koncu leta izterjava tako kot lani 98-odstotna. Tudi pri Črnomaljših je glavni razlog za neplačevanje pozabljivost. Le nekaj je takih, ki zavestno ne plačajo po nekaj mesecih. Neplačnikom pošiljajo opomin pred tožbo, za nadaljnjo izterjavo pa skrbi sodišče. Zanimivo je, da med nerednimi plačniki tudi v Črnomlju niso le delavci z nizkimi osebnimi dohodki. Gre predvsem za zaposlene v družbenih dejavnostih. Črnomaljska Komunala zaračuna mesečno okrog 470 tisočakov za kurjavo, neplačanih ostane od 80 do 90 tisoč dinarjev. Večina porabnikov je dolžna več kot 3 mesece. Kurjavo zaračunavajo posameznikom s položnicami vsak mesec, za vodo, odvoz smeti dobe račune hišni sveti. K lastnikom zasebnih hiš prihajajo inkasanti in razen nekaj izjem nimajo težav s plačilom. V Komunalni so prepričani, da je velik del krivde za to, da stanovalci v blokih neredno plačujejo račune, v slabo organizirani hišni samoupravi.

Metliška stanovanjska skupnost, ki razpolaga s 360 stanovanji, ima vseskozi nekaj nerednih plačnikov, ki jih morajo posebej opozarjati ali stanarino izterjevati preko sodišča. Gre za pet, šest že znanih, vedno istih ljudi. Z neplačevanjem ogrevanja v Metliki doslej ni bilo težav. Znan je le en manjši zaplet, ko stanovalec, ki se je vselil v blok ob koncu kurilne sezone, ni hotel do začetka nove sezone plačevati kurjave, čeprav imajo te stroške kot večinoma povsod porazdeljene na vse leto.

NEKATERI NE MOREJO PLAČATI

Kočevci še kar pridno plačujejo stanarino. Nekaj jih je sicer treba opominjati, nekaj pa tudi tožiti. Redno pa ostaja neizterljivih okoli 20 strank, v glavnem ljudje, ki niso zaposleni in nimajo rednih dohodkov. Gre za 1 odst. vseh stanovanj, vrednostno pa za pol odstotka, ker so to slaba stanovanja. Zanimivo je, da je plačevanje rednejše, odkar so uvedli položnice. Kurjavo plačujejo stanovalci po blokih. Znano je, da je pri tem vedno več težav, ker je mnogi ne morejo, mnogi pa

tudi nočejo plačevati, ker menijo, da je predraga ali preslaba. Stanovalci dveh blokov so se celo odrekli centralni kurjavi. Odvoza smeti in kanalizacije v Kočevju od približno tisoč gospodinjstev ne plačuje redno osmina, skupen dolg pa znaša okoli 3 milijone dinarjev. Po opominjanju ali toženju pa plačajo vsi. Pri Komunalni imajo za izterjavo smetarine in kanalizacije inkasante, kar se zelo obnese.

V ribniški občini, kjer je 500 družbenih stanovanj, letos 140 družin ne plačuje redno stanarine, dolg pa znaša 378 tisočakov. Lani je bilo dolžnikov 86 in 270 tisoč dinarjev dolga, še leto prej pa je 124 družin dolgovalo stanovanjski skupnosti 232 tisoč dinarjev. Najbolj redni plačniki so upokojenci in sploh starejši občani, najbolj nedisciplinirane pa mlajše družine, kar velja tudi za plačevanje ogrevanja, smetarine in drugih stroškov. Vendar mnogi plačajo že po opominih. Drugim odtegnejo dolžni znesek od osebnega dohodka. Neizterljivi so le štirje nezaposleni občani, ki dolgujejo skupaj 70 tisoč dinarjev. Centralno ogrevanje imajo v Ribnici urejeno za dve območji. Včasih težav s plačilom ni, nekoliko se je zapletlo na Trgu Veljaka Vlahoviča, kjer pol leta nihče ni hotel prevzeti organizacije ogrevanja in so zato nekateri prenehali plačevati mesečne obroke. Tako je ostala nepobrana tretjina denarja. Dolžniki zdaj zamujeno plačujejo, nekaj pa se jih tudi brani. Te bodo predali sodišču ali pa bodo opozorili lastnike njihovih stanovanj, naj plačajo zanje kurjavo ali pa jih v mesecu dni izselijo. Pričakujejo, da bodo v delovnih organizacijah lažje rešili plačevanje za tiste, ki so v denarnih težavah. Stanovalci dveh blokov (veliko jih je z visokimi zaslužki) pa so se odločili, da se odklopijo od skupnega ogrevanja, čeprav nimajo možnosti za lastno, saj ni drvarnic, v vsakem stanovanju pa je en zasilni dimnik. Smetarino, kanalizacijo in grobarino je ribniški Komunalni za lani dolgovalo 37 ljudi v skupnem znesku 23.800 din, od tega največ prav za odvoz smeti. Vsi pa plačajo po opominu. Le enemu občanu računov sploh ne pošiljajo, ker vedo, da denarja v nobenem primeru ne bodo videli. Hydrovod pa je imel lani za vodo v kočevski in ribiški občini 65 dolžnikov, ki so "pozabili" plačati skupaj okrog 50 tisočakov. Neredne plačnike najprej opominijo, nato tožijo, skrajni ukrep je odklop vode.

NAJMANJ TEŽAV V TREBNJEM

Najmanj težav imajo v Trebnjem. Zadnji dve leti v občini ni primera, da trikrat zapored kdo ne bi poravnal stanarine. Kako to? Morda so pojasnilo vztrajni inkasanti, medtem ko ljudje na položnice kaj radi pozabijo. Tak sistem je seveda dražji, denar pa le zberejo. Zanimivo je, da tudi druge stroške Trebnjanci poravnajo razmeroma zelo redno. Se imajo za to zahvaliti socialni neogroženosti? Morda so to le navade včerajšnjih kmetov, ki so vedno dajali "cesarju, kar je cesarjevega". S tem si odgovorni, razumljivo, ne belijo glave. Zakaj bi si tudi jo, glavno, da je denar na kupu. Tako tudi s plačevanjem ogrevanja, ki ga imajo na skrbi hišni sveti, ni težav. Enako je pri vodarini, smetarini in kanalizaciji. Imajo inkasante, ki sproti zberejo ves denar. Med 1.500 odjemalci je le okrog 100 dolžnikov, in sicer največ v urbano urejenih okoljih, kot so Mirna, Mokronog, Šentrupert. Celotni dolg pa ne presega starega milijona dinarjev.

In kako je s plačevanjem električne energije, brez katere, vemo, da zelo hitro ostanemo, če denarja ne nakažemo pravočasno? Elektro Novo mesto še nima točnih podatkov za dolžnike ob tričetrtletju, bo jih pa za okrog 6,6 milijona dinarjev. Šteti so odjemalci na območju celotne temeljne organizacije, torej tudi Belokranjci in Trebnjanci. Več dolžnikov je med delovnimi organizacijami, največji seveda IMV z okrog 70 milijoni dinarjev dolga. Pri Elektru opažajo, da nekateri občani, zlasti mlade družine in delavske družine z nizkimi dohodki, res ne zmorejo več rednih plačil. V Novem mestu je takšnih primerov največ v že omenjeni "Plavi laguni". Zaradi neplačevanja je bilo že veliko odklopov električne energije. Dva delavca sta zaposlena samo s tem, potrebovali pa bi še enega. Kočevje in Ribnico "oskrbuje" z električno energijo Elektro Kočevje. Septembra letos so imeli v Kočevju 300, v Ribnici pa 100 dolžnikov. V povprečju je vsak dolgoval 2.000 dinarjev. Število dolžnikov se bistveno ne spreminja. Po zapadlosti računa izstavi vsem v 14 dneh opomin, če ne plača, dobi nalog za izklop, ki mu sledi izklopitev. Običajno pa zaleže že opominjanje, saj opravijo na leto le okrog 20 odklopov. Še ti v dveh, treh dneh poravnajo račun, in jim elektriko spet priklopijo.

OPOMINOM SLEDE ODKLOPI

Elektro Krško pokriva breziško, krško, sevnjsko, del trebanjske in še del šmarske občine. Na tem območju ima 32 tisoč odjemalcev. Ob koncu lanskega leta jim je poslal 4.659 opominov, za odklop pa je bilo 944 nalogov. Skupaj so ti odjemalci dolgovali Elektru nekaj več kot 13 milijonov dinarjev. Do konca maja letos pa je bilo 2390 dolžnikov — dolgovali so 8,65 milijona dinarjev — ter so jim izdali 1034 nalogov za odklop. V zadnjem času imajo vse več neplačevanja in odklopov v blokih, in sicer v Brežicah. Pri odklapanju pa doživljajo delavci vse mogoče grožnje. Plačilu pa se ne izmikajo le ogroženi, temveč tudi oz. predvsem bolj stoječi. Zelo neredni plačniki so tudi obrtniki. Pohvaliti pa velja sevnjsko sodišče, ki je v mesecu dni rešilo problem nekega obrtnika, ki je dolgoval veliko vsoto, po odklopu pa je sam vdrl v omario in si spet priklopil električno energijo. Vsekakor so imeli takrat, ko so denar za porabljeno energijo še pobirali inkasanti, precej manj dolžnikov. Položnice so to število dvignile od 1000 do 1200 na 2000 sedanjih dolžnikov.

V akciji so sodelovali: Ria Bačer, Andrej Bartelj, Mirjam Bezek, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simčič, Jožica Teppey in Alfred Zelenjak. Podatke je za objavo pripravila Zdenka Lindič—Dragaš.

LJUDSTVO, KI IZGINJA

Ko se po dolgi polarni noči sonce prvokrat dvigne nad obzorje, se za ljudi, ki živijo onkraj polarnega kroga, začne pomlad, začenja se delati dan, praznik svetlobe, ki vsakič premaga dolgo temo. Iz pobliskov polarnega sija, ki je bolj slutnja kot svetloba, se porodi žareča zvezda — sonce, nosilec življenja. Takrat se zganejo semena v zamrznjeni zemlji in pohite v rast. Ni jim danega veliko časa za življenje. Ko po močvirjih, ob jezerih in na skromnem mahovju sredi skrilih skladov zacvetejo drobne rožice, je njihovo življenje zmaga nad temo. Toda ta zmaga je kljub veličastju krhka, kot je sploh krhko življenje v krajih polnočnega sonca. Celo obstoj tisočletnega rodu Saamov, kot se imenujejo v svojem jeziku Laponci, je krhek, ko dandanašnji na sever pljuska evropska industrija in energetska žejni razviti svet sega po bogastvu v obilju laponskih rek, gozdov, išče nafto in druge surovine. Zdi se, kot da je za laponsko ljudstvo prišla dolga polarna noč, ne pa blesek dneva; zaton rodu, ne vzpon.

Na Laponce sva naletela, ko sva proti Severnemu rtu vozila skozi Finsko in potem, ko sva se s cilja najine poti vračala skozi Norveško in sever Švedske. Ves ta predel je že nekaj tisočletij domovina tega starodavnega arktičnega ljudstva, ki je skoraj dve tisočletji nemoteno kraljevalo po širjavah severne Skandinavije, dokler niso začeli Švedci, Norvežani in Finci prodirati proti severu in izrinjali dobrodušne in nebojevit Laponce iz njihove domovine. Kako pozno so si države razkosale Laponsko, pričajo ta dejstva: mejo med Švedsko in Norveško so določili na severu šele leta 1750, mejo med Norveško in Sovjetsko zvezo 1826. leta, medtem ko je bila severna meja med Finsko in Sovjetsko zvezo določena šele leta 1919.

Prej seveda mej ni bilo in laponska plemena so ločevale le reke in gorski hrtbi. Doživeli so podobno usodo kot severnoameriški Indijanci, ki so zgubili svojo zemljo, danes pa so stisnjeni v rezervatih, tujci v domovini.

JELEN JE ZA VSE

Laponci so bili dolga stoletja lovci; lovili so severne jelene, ribarili in se ob morskih obalah spuščali tudi v kitolov. Po starih nordijskih sagah sodeč, so bili odlični graditelji čolnov. Vendar pa so sčasoma pustili zgolj lovski način življenja in se preusmerili v lovsko-nomadskega. Začeli so pasti velike črede severnih jelenov in jim slediti na njihovih selitvah za boljše pašo.

Severni jelen je pravzaprav središče laponskega življenja. Od njega dobe meso, kožo in krzno za stoterno uporabo, rogove, mleko za sir in maslo, služi jim tudi kot vlečna in jezna žival. V zadnjem času so postale črede jelenov tudi vir dohodka, saj nekdanj povsem sami sebi zados-

Laponska abeceda ima 31 črk in spominja na mešanico cirilice in latinice.

tni Laponci potrebujejo denar za nakup hrane, konfekcijske obleke in obutve, televizorja, radia in prestižnih motornih sani. Za več denarja morajo zaklati več jelenov, več jelenov pa pomeni večje črede, ki potrebujejo več pašne — te pa za veliko število jelenov na skopem severu ni, če naj ne spodjedo in za zmeraj in povsem uničijo skromne vegetacije. Švedske, norveške in finske oblasti so zato določile zgornje število severnih jelenov, ki jih Laponci lahko imajo, hkrati pa tudi določile, koliko živali morajo vsako leto zaklati.

Nič čudnega torej, če je pastirjev med Laponci zelo malo. Vsega desetina od danes živečih 40.000 Laponcev na ozemlju Norveške, Švedske, Finske in Sovjetske zveze je ohranilo tradicionalni način življenja, medtem ko so se drugi oprijeli kmetovanja, se zaposlili v industrijskih obratih, šli s trebuhom za kruhom na jug.

KAJ PRAVI VEIKKO?

Eden takšnih je tudi Veikko Tasala, s katerim sva se srečala ob cesti blizu manjšega zaselka Kamaanena. Veikko je delal na jugu Švedske in se tam naučil švedščine, zato pogovor ni obstal, ko smo se po nekaj prijaznos-

tih ob srečanju usedli v avtodom in se je srce dobrodušnega in prijaznega Laponce ob nekaj kozarčkih slivovke široko razprlo.

Veikko Tasala se je oženil pred nekaj meseci, zato je bil toliko bolj zgovoren. Z ženo sta ob cesti odprla trgovino s spominki, kjer lahko turisti kupijo po zmernih cenah krzno severnega jelena, polarne lisice, zajcev in drugih živali, nože, izdelke iz rogov jelena, čudovito vezane pasove in druge izdelke laponske domače obrti.

S prodajo spominkov se dandanes ukvarja kar precej Laponcev. Celotisti, ki so še ostali pravi nomadi, postavijo poleti šotor ob cestah, in medtem ko čakajo, da pride jesen in čas za zbiranje jelenov, ki se ta čas pasejo v višavju, zaslužijo kakšno marko ali krono s prodajo rogov, domačih izdelkov, krzna in drugega.

Veikkova trgovina je odprta od 7. ure zjutraj do 2. ure ponoči. Cela dva meseca tako služita z ženo vsakdanji kruh. Ko se začne polarni dan krajšati in preide v štirimesečno noč, pa zvečine živita v hišici ob trgovini.

»Kaj delamo pozimi? Kaj nekaj! Spimo in jemo pa radi se imamo. Žena pleče, jaz izdelujem stvari, ki jih poleti prodajava. Včasih pa se vozimo z avtom po cestah kar tako, brez cilja, sem in tja. Druga ne kaj početi.« je povedal Veikko.

Stara laponska kri Veikku ne da miru, bi lahko sklepali po teh vožnjah. In tudi stare laponske modrosti, ki so se rodile iz tisočletnega boja za preživetje v grozljivo lepi pokrajini, so žive v njem. Skoraj z žalostjo govori o bogati naravi

Star nordijski naziv za Laponce je Finn. Od tod izvira tudi nordijsko ime za pokrajino Finnmark na Norveškem in celo za državo Finsko.

Laponske, hkrati pa pripominja, da žele ohraniti svojo zemljo čisto, čim bolj takšno, kot je vedno bila. Žele ohraniti bogastvo ptic, rib, zverjadi, ne samo zato, ker je to njihov stoletni kruh, temveč iz prastarega občutka povezanosti človeka z naravo, povezanosti, ki je tako globoka, da pomeni pretiranje te skrivne popkovine propad obeh, narave in človeka.

PREBUJENA ARKTIČNA LJUDSTVA

Pred dvema letoma so Laponci, sicer miroljubni in nenapadani, pokazali, da znajo biti tudi odločni pri obrambi svojih pravic. Svetovljanski Oslo je presenetila demonstracija Laponcev, ki so prišli na ulice v tradicionalnih oblačilih. Postavili so šotore v parku in začeli z gladovno stavko, ki je niso končali, dokler vlada ni obljubila, da bodo začasno ustavili načrte o zajezitvi reke Alte. Čeprav je zdaj jasno, da je bila laponska zmaga kratkotrajna, saj bo jez za elektrarno na Alti vseeno stal, pa so le pokazali, da so, da hočejo biti Laponci in da imajo svojo domovino, za katero se je vredno boriti.

Ta duh je pri Laponcih nekaj novega. Doslej so se mirno prepuščali asimilaciji in se spreminjali v Norvežane, Švede, Fince. Po tem so delili usodo številnih arktičnih ljudstev, ki so v zadnjih nekaj desetletjih doživeli močan propad in hud asimilacijski pritisk. Prebudil pa se je tudi ponos teh potrpežljivih in neskončno vztrajnih sinov severa in v svetu zadnja leta nastaja močno gibanje za ohranitev identitete polarnih ljudstev, v katero so se vključili tudi Laponci.

»Mi smo velika družina, čeprav živimo v štirih državah,« je povedal Veikko. »Govorimo več dialektov, a se razumemo, če se srečamo iz še tako oddaljenih krajev. Za nas kot za naše jelene ni državnih meja; svobodno bi se morali sprehajati po naših starodavnih poteh, a žal ne gre več tako. Birokracija greni pastirjem življenje. Za črede in za prehode meja je potreben cel kup papirjev. Za našo Laponsko so meje odveč!«

Skozi Veikkova usta so govorila usta mnogih laponskih pastirjev, s katerimi se je Veikko veliko družil in se še. Morda se je oglašil tudi glas njegovega očeta, ki je še znal s čredo jelenov preživeti sebe in svojo družino v trdih razmerah.

Toda Laponce brez meja ni, pastirjev in starega načina življenja je vse manj. Med Laponci se širi civilizacija, opazne pa so njene temne plati: alkoholizem, izgubljanje identitete. Z letali, cestami, rudniki, naftovodi, elektriko so res prišle tudi bolnišnice, trgovine, motorne sani, pestrejša hrana, knjige in šole. Žal pa se je vsemu temu umaknila stara avtentična arktična kultura. In veliko vprašanje je, ali jo je še mogoče ohr-

niti, ali ni za vedno potonila v velikem valu tako imenovanega napredka, ki je pljusnil visoko na sever. Vsaka izgubljena kultura, ki priča o takšnem sožitju človeka in okolja kot Laponska, je velika izguba za človeštvo, izguba, katere ni mogoče meriti samo s številom asimiliranih, izgubljenih Laponcev, saj zanjo velja vrednostno merilo. Morda pa teh vrednot ne poznamo več in se nam bodo pokazale šele iz velikega uničenja. Upajmo, da ne prepozno.

Nekaj žalostnega je v popotniku, ko se srečuje z Laponci v njihovi žalostno lepi domovini. Tako je, kot bi videl sliko, ki je samo še medla sled nekdanje lepote.

Malemu princu iz čudovite Saint-Exupéryjeve knjige »Mali princ« bi na Laponskem od žalosti počilo srce. Ta drobni deček se je rad žalostil, ko je opazoval sončni zahod, na Laponskem pa sončni zahodi trajajo dolge dolge ure. In ljudstvo samo je kot polarno sonce, ki krvavo žari na robu obzorja in se boji in krčevito bori, da bi ne potonilo. Kadar zatone, ga dolgo dolgo ni.

Veikko Tasala ob nagačenem jelenu pred svojo trgovino.

Veikkova žena Tuula v laponskem oblačilu pregleduje zalogo krzna.

Severni jeleni se pristo pasejo, Laponci jim le slede do časa, ko jih seženejo skupaj, pokoljejo in prodajo. Brez teh živali bi ne preživeli.

Pravih nomadov je med Laponci zelo malo. Na sliki je fantič, ki poletni čas preživi z družino ob zasilnem kiosku, kjer prodajajo spominke.

Urejena trgovina s spominki, od katere zakonca Tasala živita. Množina jelenovega rogova zgovorno priča, da je to dežela severnega jelena, za Laponce nadvse koristne živali.

DAVIDI PROTI GOLJATOM

Kooperativa pomeni sodelovanje, zadrugo, v zadnjem času pa tudi manjšo proizvodno ali storitveno organizacijo v lasti delavcev in v njihovem upravljanju. Kooperative naraščajo po številu zlasti v razvitem svetu in so neposredno povezane z globalnim prestrukturiranjem svetovnega gospodarstva. Kot kaže, bo velikom počasno odzvonilo. Kooperative se namreč lažje prilagajajo novim tehnologijam in bodo potemtakem bolj prenesle tretjo znanstveno tehnično revolucijo. Hkrati pa je več kot očitno, da se na Zahodu širi val delavskega delničarstva, kar je neke vrste socializacija kapitala. Kooperative torej niso namenjene zgolj reševanju brezposelnosti, ampak so najbolj primerna oblika produkcije v sodobnem svetu.

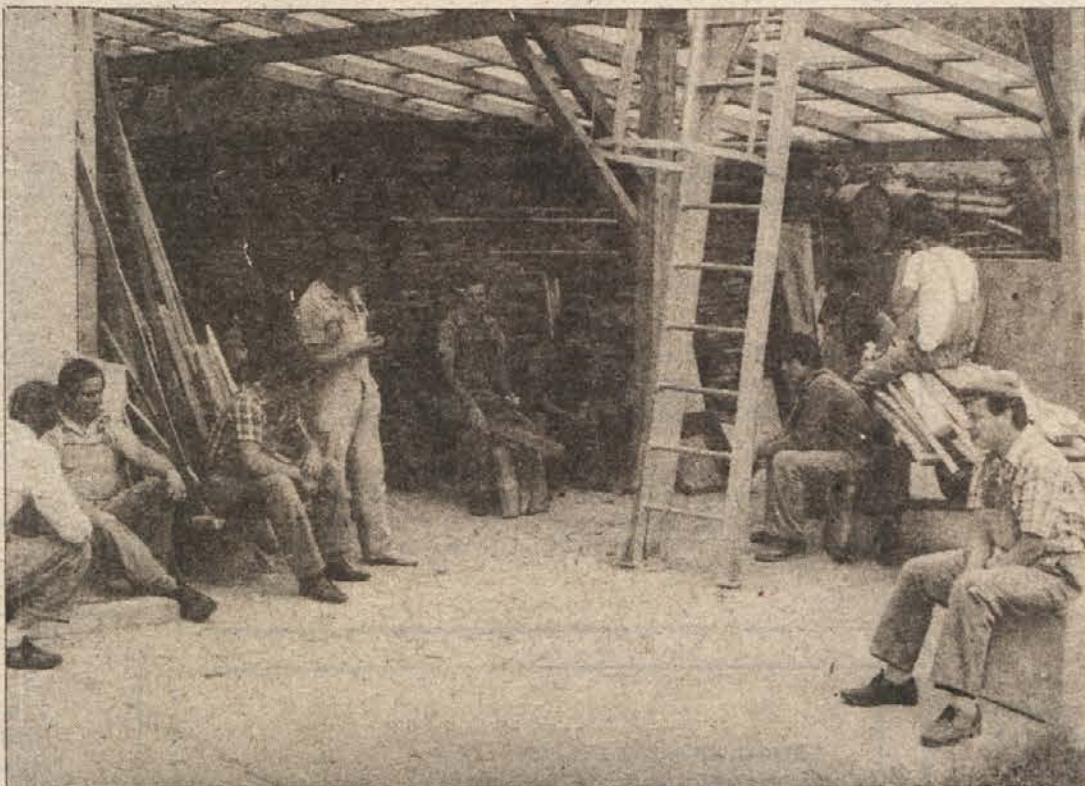
Kako pa je pri nas, lahko izvemo iz drobne knjižice Uvod v novo ekonomijo, ki jo je izdala Republiška konferenca ZSMS. Mladina namreč vidi nove možnosti zaposlovanja prav v širjenju kooperativ. Za zdaj za ustanavljanje kooperativ še ni prav velikih možnosti, prihodnost pa bo bržkone prinesla rešitve, sprejemljive tudi za naš družbeno-ekonomski sistem.

Pri nas v zadnjem času veliko govorimo o razvoju drobnega gospodarstva. In pri tem vsi mislimo na vrsto majhnih obrtnih delavnic, ki naj bi bile vse v zasebnih rokah. Vendar pa ni res, da bi morali biti taki obrati prav v zasebnih rokah. In na sedanji stopnji

razvoja imamo v primerjavi z razvitimi državami celo preveč obrtnih delavnic s po z enim ali petimi zaposlenimi. Če pa bi se hoteli primerjati s Švedsko, ZDA ali katero drugo razvito državo, bi bilo lahko v teh majhnih delavnicah zaposlenih pol manj ljudi. Podatki namreč kažejo, da je bilo v Jugoslaviji leta 1978 zaposlenih v teh obratih 111.000 ljudi, lahko pa bi jih bilo pol manj. Vendar je bilo v majhnih obratih zaposlenih vsega skupaj 150 tisoč delavcev (gre za obrate, kjer je zaposlenih do 125 delavcev), glede na švedsko strukturo pa bi jih lahko bilo trikrat več.

Zakaj pri nas še nismo spregledali, da so majhni obrati lahko pomembno dopolnilo velikim sistemom? Vprašanje ni povsem upravičeno. O razvoju drobnega gospodarstva, ki naj strukturno dopolni velike sisteme, je pisala že Kraigherjeva komisija. Vendar

nismo naredili koraka od besed k dejanjem. Pri nas imajo večjo veljavo veliki sistemi, ki imajo po 1000 in več zaposlenih. Kar 65 odst. vseh zaposlenih pri nas združuje delo v takih kolosih. Tako pa je tudi v vseh drugih socialističnih državah. V razvitih državah Zahoda je drugače. Tam je v velikih firmah zaposlena samo tretjina delavcev, tretjina jih dela v srednje velikih obratih in tretjina v majhnih. V Evropski gospodarski skupnosti je kar 13.900 proizvodnih kooperativ, v njih je zaposlenih 520 tisoč delavcev, razpolagajo pa z 8 milijoni dolarjev kapitala. Poprečje zaposlenih v eni kooperativi je manj kot 50 delavcev. Kooperativ je veliko tudi v ZDA, Indiji, Bangladešu, v Evropi pa jih je največ v Italiji. Področja njihovih dejavnosti zajemajo tako rekoč vse proizvodnje in storitve. Vse več kooperativ je tudi v državah realnega socializma. Na

Zdomci

MATERE POSKRBELE ZA MATERINŠČINO

Okoli 500 Slovencev, ki žive in delajo v nemškem mestu Nuernberg in njegovi okolici se pred petimi leti ni bilo dovolj povezanih. Želeli so več medsebojnih stikov, skrbeli pa jih je tudi usoda otrok, ki so v nemških šolah in vse bolj pozabljajo govoriti in misliti slovensko. Naši zdomci so čutili vse večjo potrebo po društvu, na pomoč so jim priskočili Slovenci iz južne Bavarske, ki so že imeli društva in izkušnje. Ker je bila 13. oktobra 1979, ko so imeli v hotelu Novotel ustanovno skupščino društva, ravno 110. obletnica smrti velikega slovenskega pesnika Simona Jenka, so se odločili, da društvo poimenujejo po njem.

Oranje ledine je zmeraj trdo delo in tudi članom Slovenskega kulturnega in športnega društva Simon Jenko v Nuernbergu je na začetku manjkalo znanja, izkušenj, denarja, skratka vsega, razen obilice volje in zagnanosti. Sprva so se sestajali v klubu Jugoslovancov, potem pa jih je vzel pod streho Janez Polanec, ki ima v mestu eno najboljših gostiln. Na prste obeh rok bi lahko naštel gostinske lokale v Nuernbergu, ki imajo že več let priznanje mednarodne agencije Michelin za visoko kakovost storitev, kakršno premore gostilna »Pri Fleischmannu« Janeza Polanca. Čeprav imata Ptujčan Janez in njegova žena Marija iz Ribnice izbrane goste, predvsem poslovneže, vedno najdeta kakšen količek za svoje rojake. Zanimivo je, da sta v Nemčiji že 19 let in spadata med uspešnejše Slovence, kljub temu da sta izučena za kovinarja, oziroma pletiljo. »V Nemčiji pač veljaš, kolikor znaš, ne pa, kaj si po izobrazbi.

Polanec je eden tistih, ki SKŠD Simon Jenko ni samo moralno, ampak tudi gmotno v veliko pomoč. Mimogrede: na videokaseto je posnel tudi bogat kulturni program ob letošnji 5. obletnici društva in ponudil posnetek predsedniku koordinacijskega odbora za zdomce pri republiški konferenci SZDL. Morda bi odlomke zavrteli na ljubljanski televiziji? Toda videokaseta je ostala v Nuernbergu, češ, da so bili televiziji pred kratkim na Bavarskem, ko so spremljali obisk Franca Šetince in Geze Bačiča. Marljivim članom društva, ki so morali žrtvovati mnogo prostih ur, da so postali po razvejani dejavnosti (folklor, zborovsko petje, kegljanje) eno najuspešnejših društev na Bavarskem, ni vseeno, če javnost v domovini ne zve za njihovo delo, razen tedaj, kadar jih obiščejo razni funkcionarji. Nikogar pa ne zanima, kako je nastala

scena v dvorani cerkve Sv. Štefana, ki jo je 24-letni grafik Janko Pahič pripravil za proslavo obletnice društva do štirih zjutraj. Tudi večmesečne priprave učencev slovenskega dopolnilnega pouka za nekaj nastopov na proslavi niso bile dovolj tehten razlog za sekundo ali dve na televizijskih ekranih.

»Včasih imamo občutek, da društva v domovini ne jemljete dovolj resno. Zakaj smo tako slabo informirani o carinskih predpisih? Potrebujemo pogostejše informacije, saj se pri nas predpisi izjemoma naglo spreminjajo,« je dejal predsednik društva Franc Glavač. Njegov predhodnik in zdajšnji podpredsednik Kazel Topolnik je na polemičnem, odkritem pogovoru s predstavnikoma RK SZDL, krške občinske skupščine, konzulata v Nuernbergu ter združenja društev in klubov na Bavarskem opozoril, da ne pričakujejo od

Poljskem so jim sicer vzeli nekaj avtonomije, na Madžarskem pa doživljajo razcvet.

Pri nas govorimo o kooperativah šele od lani, ko je mladinska organizacija pripravila problemsko konferenco o nezaposelnosti. Zdi pa se, da jim naša družba za zdaj ni posebno naklonjena. Menda tudi ljubljansko Delo ni hotelo objavljati prispevkov o tem. Vendar imajo kooperative več prednosti, ki bi jih veljalo izkoristiti tudi pri nas. V njih bi lahko zaposlovali odvečno delovno silo, več možnosti bi bilo za zaposlovanje strokovnjakov, lažje bi se prilagajali tehnološkemu napredku itd. Skratka, tudi s pomočjo kooperativ bi lažje prestrukturirali gospodarstvo. Vendar bi morali priti do sprememb v zakonodaji in ne nazadnje tudi v odnosu družbe do majhnih delovnih formacij. Dejstvo je, da zdaj tako rekoč ni mogoče dobiti začetnega kapitala za ustanovitve kooperative. Obstajajo namreč nekakšne dogme, kakšne naj bodo družbene proizvodne organizacije. In prednost imajo že dolgo kolosi z nad 1000 zaposlenimi. Hkrati je več kot očitno, da si take sisteme želi tudi birokracija, ki lažje nadzoruje samoupravne odločitve v velikih sistemih kot v majhnih. Združevanje in razdruževanje organizacij združenega dela je zvezano z velikimi težavami, ko pa bi začeli s kooperativami, bi morali režim sprostiti. Res je tudi, da so veliki sistemi »proti-zmajnim, kajti obstajajo lahko brez tehnološkega napredka, določajo cene in tudi drugače izkoriščajo svoj monopolni položaj.

Pri nas bi morali sprejeti zavestno usmeritev razvoja drobnega gospodarstva. Ustanavljali naj bi manjše proizvodne obrate, kjer bi bilo do 125 zaposlenih. Na ta način bi povečali učinkovitost gospodarskega sistema. V kooperativah bi dobili delo predvsem delavci, ki so zdaj zaposleni v velikih delovnih organizacijah, a jih je tam za tretjino preveč. S smotrnejšim zaposlovanjem bi postajala proizvodnja bolj rentabilna, dohodkovno uspešna, rasel bi tudi standard delavcev. In večji dohodek bi spodbudil razmah terciarne ali uslužnostne dejavnosti, ki je pri nas v primerjavi z razvitimi državami tako rekoč ni. Tu pa je priložnost za dodatno zaposlovanje. Nezaposlenost je namreč pri nas že dosegla okoli 13 odst., če pa bi k tem delavcem prištel še tiste, ki so zaposleni v tujini, bi dobili precej bolj grozljive številke.

J. S.

domovine le praznih obljub. »Carina nas najbolj odvrača pri vračanju v domovino in od domovine. Naši cariniki do nas nimajo človeškega odnosa. Pisma bralcev v Našem delavcu pa so oblikovana tako, da pisec po dodatnem komentarju izpade bedak,« je pribil Topolnik.

Naklada »Našega delavca«, specializirane revije za zdomce, je po besedah urednika Matjaža Vizjaka padla od 22.000 na 19.000 izvodov. Informacije pa so včasih celo hitreje, kot jih lahko posredujejo naša diplomatsko-konzularna predstavništva. Tam revijo celo kopirajo. Ljubljanski radio objavi tedensko 80 minut programa za zdomce, nanj pa je zelo malo odmeva. Brez tega pa ne bo uspešen ciklus oddaj, ki jih ljubljanska radijska hiša pripravila v sodelovanju z »Našim delavcem« in dvajsetimi strokovnjaki, in sicer o otroku, družini, domu, materinem jeziku in podobnem.

Posebej velja omeniti pobudo in trmasto zavzetost slovenskih mater iz Ansbacha, ki sta sredi oktobra letos obrodili sadove. Tudi tamkajšnji otroci so zdaj deležni dopolnilnega slovenskega pouka, ki ga vodi učiteljica Milena Pahič, prizadevna kulturna delavka društva »Simon Jenko«. Letos bodo večinoma sami nosili stroške pouka, saj so Nemci hoteli le »sprac-hunterricht« — tečaj. Na primeru Ansbacha naj bi zavzeli stališče glede dopolnilnega pouka za otroke iz mešanih zakonov za celotno Bavarsko. Pobuda slovenskih žena je prispevala, da bo dopolnilni pouk tudi v srbohrvatskem jeziku.

Jenkovci so še razveselili zlasti obetov krške občinske skupščine, da bodo Krčani prevzeli pokroviteljstvo nad društvom. Letos so otroci naših zdomcev že letovali v Nerezinah, prvo srečanje s krškimi vrstniki pa ne bo zadnje. Tudi zato je bil verjetno aplavz, namenjen Krčanom, na proslavi 5. obletnice društva močnejši. Da gre društvu vse priznanje in zahvala za dosedanje uspešno delo med našimi delavci na začasnem delu v tujini, »ki bi bili brez vaše požrtvovalnosti in sposobnosti prikrajšani za mnoge kulturne in telesnokulturne dobrine«, sta v pozdravni brzojavki zapisala tudi predsednik in sekretar republiške konference SZDL Franc Šetinc in Geza Bačič.

PAVEL PERC

Pri starih Novomeščanih

KO JE BILO PLAČILO ŠE ŽALITEV

»Kakšen dan se mi zdi dolg, ob tem pa leta minevajo kot blisk. Sama ne vem, kdaj je vse to minilo,« pravi Marija Moro, ki je že stopila v 83. leto, vendar ji tega nihče ne bi prisodil. Ne hoja ne spomin ji ne delata težav, pa tudi sicer ji zdravje dobro služi. Morojevo lahko štejemo za Novomeščanko, četudi ni bila tu rojena, je pa v mestu od prvih povojnih let in z lastnimi rokami je neštelo krat pomagala odstranjevali ruševine.

Rodila sem se v Šentjakobu pri Mariboru. Starši so imeli majhno posestvo. Bili smo štirje otroci, ko pa je umrla mama, mi je bilo šele sedem let. Prvi dan svetovne vojne je šel z doma še oče, otroke pa so nas

potem dali k sorodnikom, mene k botri poštarici v domači vasi. Dobro vem, da mi je oče pisal, naj ga skoro pričakujemo domov, ko je prišlo obvestilo: padel na soški fronti. Njegov kurat je priložil še šopek planik. To je bil hud udarec za nas otroke, ki smo se v domaščajoci dobi še bolj razkropili.

Po prvi svetovni vojni sem šla v Maribor k teti, službo pa sem dobila kot tkalka v tovarni. Spoznala sem fanta — financarja v Šentlju, na poroko pa sva morala čakati, dokler ni imel sedem let službe. Taka so bila pravila. Leta 1933 je bil premeščen v Cerklje, potem v Škocjan. Tam nas je zatekla druga vojna. Hčerka Zlata je bila rojena že v Mariboru, sin Cveto pa v Škocjanu.

Najhujša leta so bila za Morojevo, ko je z otrokoma ostala sama: Italijani so moža odpeljali v mesto pod kontrolo, ob kapitulaciji Italije pa je šel v partizane. V osvobodilno gibanje je bil vključen že dosti prej. Nisem vedela zanj skoro do konca vojne, ko je neka ženska prinesla pismo in hitro odšla. Takrat je dal vedeti, da je nekje na Gorjancih. Tudi ob koncu vojne ga ni bilo takoj domov. Šele čez dva meseca je lahko prišel. Nekaj časa smo bili še v Škocjanu, mož pa je bil določen v Novo mesto za stanovanjskega referenta na občini. Čim je dobil stanovanje, smo se preselili še mi.

Prav tista prva leta po osvoboditvi, ko je bila Morojeva nekaj časa tudi sekretarka AFŽ za Novo mesto, ki je imelo več rajonov, so danes še posebej zanimiva. Velika večina žena, tudi že precej priletnih, je bila tedaj zelo delavna. Kolikokrat smo imele prostovoljne

delovne akcije pri odstranjevanju ruševin! Delale smo tudi na cesti, jo popravljale kot cestarji, skrbele za družine, ki so ostale brez vsega, za otroke. Veliko dela pa je bilo v vrstah AFŽ, pri neštetihih mitingih in prosla-

vah in borčevskih snidenjih. Ker v trgovinah ni bilo na prodaj živil — prodajali so le na živilske karte — smo po hišah žene najprej hodile prosit moko, jajca, mast nato pa pekle. Včasih cele popoldneve in noči. Nihče nas ni vprašal, koliko časa smo za to delo porabile, in nam tudi ni bilo žal. Čeprav je bilo takrat pomanjkanje, čeprav smo trdo delale, so bili tisti časi lepi, polni tovarištva, nesebične pomoči. Nobenemu aktivistu še ne misel ni prišlo, da bi vprašal za plačilo. Če bi ga kdo ponudil, bi smatrali to za žalitev.

Aktivna v družbenopolitičnem življenju je bila Morojeva še dolgo, z leti in naraščajočo družino pa se je začela bolj umikati v domači krog. Štiri vnuke je čuvala pa kuhala za vso družino. In Zdaj?

»Nikdar mi ni bilo lepše, kot mi je na stara leta. Stanujem sicer zase, vendar v hčerini hiši. Obiskujejo me otroci, vnuki, vrt mi je v največje veselje. Za ožjo družino še vedno kuham, sicer pa nadvse rada berem, že od nekdaj. Nosijo mi kupe časopisov in revij, včasih rešujem križanke, gledam televizijo. Več dobrega v mojih letih ne moreš pričakovati.

Pa vendar se tudi že po 80. letu lahko človeku prime-ri dogodivščina. Morojevi se je žel imela je že 82 let, ko je prvič sedla v letalo. Vnukinjo Jasno in njenega fanta čka je spremila na Hvar, ostala tam več kot mesec dni in se sama z avionom vrnila do Zagreba. »Je kar šlo, malce so me že spreletevali nenavadni občutki, vesela pa sem bila vendarle, da sem se enkrat peljala. Nisem nikdar mislila, da bom to doživela.«

RIA BAČER

Emona Dolenjka,
tozd Engro-detaji Novo mesto

objavlja
prosta dela in naloge:

1. 2 mesarjev — prodajalcev
2. snažilke

Pogoji:
pod 1: končana živilska šola ali gostinska šola — smer kuhar;
pod 2: zdravstvena in fizična sposobnost za opravljanje teh del ter smisel za red in čistočo.

Poskusno delo bo trajalo 2 meseca.
Kandidati naj pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: Emona Dolenjka tozd Engro-detaji, Novo mesto, Glavni trg 28.
745/45-84

Tovarna celuloze in papirja »Djuro Salaj«
Krško proda naslednje avtomobile:

1. poltovorni avto Zastava 621, leto izdelave 1975, in
2. osebni avtomobil Golf, leto izdelave 1979.

Vozila so na vpogled: poltovorni avto v tovarni »Djuro Salaj« in osebno vozilo v tozd Brestanica vsak dan od 6. do 14 ure.
Licitacija obeh vozil bo v ponedeljek, dne 12. 11. 1984, ob 9. uri dopoldan za družbeni sektor in ob 10. uri za privatni sektor.

741/45-84

Splošno gradbeno podjetje »Pionir«
Novo mesto — Tozd Tehnična komerciala in inženiring

objavlja
proste delovne naloge in opravila

direktorja tozd Tehnična komerciala in inženiring

Za direktorja je lahko imenovana oseba, ki poleg v zakonu določenih pogojev izpolnjuje še naslednje pogoje:

- da ima visoko strokovno izobrazbo gradbene, ekonomske ali pravne smeri in najmanj 5 let prakse na ustreznih delovnih mestih
 - da ima višjo strokovno izobrazbo gradbene, ekonomske ali pravne smeri in najmanj 7 let prakse na ustreznih delovnih mestih
 - da ima srednjo strokovno izobrazbo gradbene smeri in najmanj 10 let prakse na ustreznih delovnih mestih
- Kandidat bo sprejet za opravljanje delovnih nalog in opravi direktorja tozd Tehnična komerciala in inženiring za 4 leta.
Kandidati naj prilože vlogi ustrezna dokazila o izobrazbi in opis dosedanjega dela v 8 dneh po objavi, in sicer v zapečateni ovojnici z oznako »Za razpisno komisijo tozd TKI« in na naslov: SGP Pionir Novo mesto, Kettejev drevored 37 (kadrovski oddelek).

Kandidata bomo o razpisu obvestili v 30 dneh po dnevu zaključka razpisa.

740/45-84

Stanovanjska zadruga
Šentrupert
68232 Šentrupert 33

objavlja
prosta dela in naloge

gradbenega tehnika

s strokovnim izpitom za nadzor gradenj stanovanjskih hiš za enoto v Novem mestu

- Pogoji:
- srednja strokovna izobrazba gradbene smeri
 - strokovni izpit
 - 3 leta delovnih izkušenj
 - šoferski izpit »B« kategorije
 - poskusno delo 3 mesece.

Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju navedenih pogojev in kratkim opisom dosedanjega dela naj pošljejo kandidati v 8 dneh po objavi. O odločitvi bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po opravljeni izbiri.
Delovno razmerje se sklepa za nedoločen čas. Nastop dela 1. dec. 1984 oziroma po dogovoru. Stanovanja ni.

742/45-84

Samoupravna stanovanjska skupnost
občine Kočevje

objavlja
natečaj
za uvrstitev na prednostni vrstni red za dodelitev družbenih najemnih stanovanj za

1. solidarnostna stanovanja
2. stanovanja za borce NOV
3. stanovanja za upokojence

Rok za vložitev prošenj je do vključno 3. 12. 1984. Celotno besedilo natečaja bo stanovanjska skupnost dostavila OZD, delovnim skupnostim, Občinski skupnosti socialnega skrbitva, Občinskemu združenju obrtnikov, za stanovanja pod 1. točko, za stanovanja pod 2. točko Občinskemu odboru ZZB NOV Kočevje in za stanovanja pod 3. točko Društvu upokojencev. V navedenih organizacijah oz. skupnostih bodo lahko prosilci dvignili obrázce za prijavo in jih tam tudi vložili.

738/45-84

Labod, tovarna oblačil
Novo mesto

Komisija za delovna razmerja v delovni skupnosti skupnih služb

objavlja
prosta dela in naloge v službi za AOP

sistemskega analitika

Pogoji:
— višja izobrazba računalniške, organizacijske ali ekonomske smeri,
— 3 leta delovnih izkušenj na večjih računalniških sistemih.

Zaposlitev je za nedoločen čas.
Interesenti naj pošljejo svoje ponudbe z dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev v 8 dneh na naslov: Labod, tovarna oblačil, Cesta herojev 29, kadrovsko-socialna služba.
Kandidate bomo o izbiri pisno obvestili v 15 dneh po izteku prijavnega roka.

744/45-84

Skupna služba
samoupravnih interesnih skupnosti
družbenih dejavnosti
Novo mesto
Kidričev trg 3

objavlja
prosta dela in naloge:

vođenje oddelka in opravljanje
zahtevnejših plansko-analitskih opravil

Pogoji:
— visoka izobrazba ekonomske smeri
— 3 leta delovnih izkušenj.

Z izbranim kandidatom bo sklenjeno delovno razmerje za nedoločen čas s polnim delovnim časom.
Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 30 dneh po objavi na naslov: Skupna služba SIS družbenih dejavnosti Novo mesto, Kidričev trg 3.
O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh od dneva izbire.

746/45-84

Transport, metalizacija, kovinska
obdelava
»Metko« Metlika

Komisija za delovna razmerja

objavlja
prosta dela oz. naloge:

- I. 2 KV kovinostrugarja
- II. 1 KV kovinostrugar

Pogoji:
Pod I:
KV delavec zgoraj navedene smeri in najmanj 1 leto ustreznih delovnih izkušenj

Pod II:
KV delavec zgoraj navedene smeri in 4 leta ustreznih delovnih izkušenj.
Delovno razmerje pod zaporedno številko I in II se sklenu za nedoločen čas.
Nastop dela takoj ali po dogovoru. Za dela oz. naloge pod zap. številko I in II je določeno 2-mesečno poskusno delo. Osebni dohodek po Pravilniku.
Prijave s potrebnimi dokumenti naj kandidati pošljejo v 15 dneh po dnevu objave na naslov: Transport, metalizacija, kovinska obdelava »Metko« Metlika, Cankarjeva cesta b. b., 68330 Metlika.

736/45-84

Republiški sekretariat za notranje zadeve
SR Slovenije

objavlja
prosta dela in naloge v upravi za notranje zadeve
Novo mesto:

1. višjega referenta — kadrovika — socialnega delavca

— višja izobrazba družboslovne smeri ali višja šola za socialne delavce
— 3 leta delovnih izkušenj

2. administrativnega referenta

v oddelku skupnih služb, oddelku milice Dolenjske Toplice in oddelku milice Sentjernej

- končan program štiriletnega srednjega izobraževanja administrativne smeri
- 1 leto delovnih izkušenj
- znanje strojepisja

3. tajnice

— končan program štiriletnega srednjega izobraževanja administrativne smeri
— 2 leti delovnih izkušenj
— znanje strojepisja

4. avtomehnika

— končan program triletnega srednjega usposabljanja kovinsko predelovalne smeri
— 6 mesecev delovnih izkušenj

Poleg splošnih pogojev, ki jih morajo kandidati izpolnjevati po zakonu o delovnih razmerjih, se zahteva, da izpolnjujejo še pogoje 84. člena zakona o notranjih zadevah (da niso v kazenskem postopku, da niso bili obsojeni za kakršnokoli kaznivo dejanje iz nečastnih nagibov).
Pisne ponudbe z življenjepisom in dokazili o izobrazbi pošljite v 8 dneh po objavi Upravi za notranje zadeve, Novo mesto, Jerebova 1.

735/45-84

ODKUPUJEMO SVINJSKE KOŽE PO 110 DIN ZA KG
TER OSTALE KOŽE PO UGODNIH CENAH

industrija stavbnega pohištva

inles
61310 Ribnica, Partizanska 3
telefon h. c.: (061) 861-411
telegram: Inles Ribnica
telex: 31262 yu inles

okna
kombivak

obzorja

PREBRALI SMO

Osvajajoča poezija

Janez Menart, nedvomno ena najbolj samoniklih pesniških osebnosti tiste slovenske generacije, ki je nastopila in se uveljavila po vojni, ima danes, po celih treh desetletjih nenehnega ustvarjanja, za seboj impozantno izvirno pesniško delo.

Leta 1979 je pesnik večji del tega obsežnega gradiva ponatisnil v »Statvah življenja«. S tem najobsežnejšim izborom svoje poezije, nekakšno zbirko zbirk, Menart ni samo proslavil lastne petdesetletnice, ampak doživel izjemen uspeh tudi pri bralcih. »Statve« so v dveh letih doživele tri izdaje in bile kljub izjemno visoki nakladi vsakokrat kmalu razprodane. Potrdile so, da uživa njihov avtor pri ljubiteljih poezije priljubljenost in ugled kot le malo kateri sodobni slovenski pesnik.

Seveda priljubljenost in ugled ne prideta sama od sebe, ampak je to v največji meri odvisno od samega pesnika. Menart si ju je pridobil s poezijo, ki srečno združuje dve redki ustvarjalni lastnosti: preprostost, a osvajajočo in vsakomur dostopno pesniško govorico ter visoko umetniško vrednost. Skrivnost njegovega uspeha je morda v njegovi neskrivnosti — od izbora tem do jezika. Ne kali vode, da bi se zdela globoka, marveč ravno nasprotno. Da bi razvsakdanjil vsakdanjnost, pusti svojim stihom, da se z njo prepojijo, od nje nabreknejo, nato pa jih nenadoma vzdigne z vsakdanjostjo vred v območje svojega pesniškega videanja. To poezijo odlikuje izvirnost podob, presenetljivost poant, adekvatna lirična transformacija naše dnevne govorice, kot je nekoč zapisal Herbert Gruen.

In s tako poezijo se znova srečamo v Menartovi najnovejši pesniški knjigi, z novim izborom, ki je pod naslovom »Menjave« izšel nedavno pri koprski Lipi, torej pri založbi, kjer je pesnik izdal prvo samostojno knjigo (»Prva jesen«). Podobno kot »Statve življenja« prinašajo tudi »Menjave« mnoge znane in že večkrat ponatisnjene pesmi. Zaobsegajo Menartove lirске, epske in satirične pesmi, vendar s tem, da sta v tej knjigi prvič v celoti ponatisnjeni pesnive »Bela pravljica« in epski venec »Srednjeveške balade«, ki ju ni v nobenem od dosedanjih izborov Menartove poezije.

V spremni besedi je starosta slovenskih pesnikov Matej Bor posebej poudaril nekatere temeljne odlike, zavoljo katerih je Menart tako izjemen v sodobnem pesniškem svetu. Poleg velike nadarjenosti in presenetljive izvirnosti je tu še Menartova nepodkupljiva

resnicoljubnost. »Menjave« tega kajpak ne odkrivajo nanovo, pač pa le potrjujejo že znano in dognano. Sicer pa bodo bralci, ki se jim je Menartova poezija priljubila, povedano lahko sami »odkriili«.

I. ZORAN

Mali abecedarij računalništva

Izredno hitro se pri nas veča število naslovov knjig, ki na ta ali oni način govore o računalniških in računalništvu. V zadnjih letih je iz razvitega sveta kot orkan zavel nov duh in v zakotne razmere naše tehnološko zaostale domovine pripihal računalništvo, ne le velike in drage sisteme za vrhunske znanstvenike, marveč male računalnike za široke množice, ki so s kontrabandom, prekupčevanjem in ostalimi nepoštenimi početji (ker drugače tudi niso mogli zaradi naše toge in neživljenjske zakonodaje na tem področju) prišle do osebnih in hišnih računalnikov. Začelo se je spontano računalniško opismenjevanje zanesenjakov, ki so prej kot naši strokovnjaki za šolstvo ugotovili, da ne bo mogoče govoriti o kolikor toliko izobraženem človeku, ki bi ne znal uporabljati in izkoristiti pomoči, ki jo človeškemu razumu daje računalnik.

Med domačimi abecedniki računalništva je tudi knjižnica »Osební računalnik«, ki je za razliko od strokovnih knjig namenjena najširšim slojem. Napisali so jo Borislav Mitrovič, Branislav Ivanovič in Stanko Delič, slovenski prevod knjižnice pa je opravil Iztok Ilič, ki je izvirniku dodal vse potrebne novosti s tržišča in nove podatke iz novejših informativnih brošur. Knjižico je izdala Prešernova družba.

Avtorji pišejo najprej o pomenu informacij in prihodnosti, ki se je z računalniki dejansko že začela, nato pa o možnostih uporabe osebnega računalnika, ki ga v nekaj naslednjih poglavjih jasno in poljudno razložijo. Pokažejo, kako deluje, kako se sistem lahko razveji, kakšne jezike uporabljamo, kakšni so programi, računalniške igre. Nato sledi prikaz dela z računalnikom in svetovalni pregled, kako si izberemo najprimernejšega za naše potrebe in namene. Sledi opis razmer na tržišču in prikaz najbolj priljubljenih in razširjenih osebnih računalnikov, od Sinclairovega spectroma in commodora 64 (oba sta pri nas najbolj razširjena) do odličnega, a za nas predragega IBM PC. Na koncu je slovarček 130 pojmov in izrazov iz sveta

mikroračunalnikov ter pregled 27 modelov z novostmi iz letošnjega leta.

»Osební računalnik« je zares pregledno, jasno in razumljivo napisana knjiga in bo za popolnega začetnika kar zanesljiv vodič pri prvih korakih v čudoviti svet računalništva.

M. MARKELJ

O govorništvu

Morda sodobnih govornikov res ne odeva takšen sijaj in vzvišenost, kot je sijajne mojstre govornice besede v starem antičnem svetu, na grški agori in v rimskem senatu, vendar pa bi bilo nemogoče trditi, da je govorništvo, to je javno posredovanje misli v govorni obliki, zašlo za vedno, odkar je svet pretresla informacijska revolucija in je sodobnik zapisan z najraznovrstnejšimi množičnimi mediji od časopisov do televizije. Ne, govorništvo je še vedno krvavo potrebna spretnost; pravzaprav bi bilo potrebno, saj je vprašanje, koliko te plemenite veščine danes obvladujemo tisti, ki javno nastopajo, sodelujejo v razpravah, polemikah, agitirajo in se zavzemajo z govorno besedo za raznovrstne interese. V družbi, ki ubira demokratična pota, je takšna veščina nedvomno še kako pomembna, da ne razpredamo misli, kakšen pomen ima dobro, razumljivo in jasno povedana javna beseda za resnično uveljavitev samoupravnih odnosov v njihovi najgloblji začetnosti. »Resnično, bolj ko kdaj prej potrebuje danes človeštvo blage, poštene, razumevajoče besede. Zato bo govornica beseda živala in pridobivala pomen. Čim razumejši in prepričljivejši bo njen odzov, tem učinkovitejša in veljavnejša bo in tem rešilnejša za obstoj in gmetni napredek človeštva.« Tako je v zadnjem poglavju svoje knjige »Javno govorništvo« zapisal dr. Fran Vatovec, ko je sklenil obsežno in temeljito delo o govorništvu. Knjiga je pred kratkim izšla pri Založništvu tržaškega tiska v Trstu in je na prodaj v vseh knjigarnah tudi pri nas.

Avtor je govorništvo obdelal najprej z razvojnega gledišča in očrtal, kako je tekla pot govorništva od brezrazredne družbe do današnjih dni. Pri tem je precej pozornosti posvetil razvoju govorništva med južnoslovanskimi narodi s poudarkom na Slovenceh. Sledi del teoretičnih spoznanj in dognanj o govoru, govornih tipih in bistvenih značilnostih govora, nato pa se avtor v najbolj obsežnem delu knjige loti sodobne govorniške prakse, ki jo temeljito obdelava v dveh sklopih: v pripravi na govor in izvedbi govora. Piše o zbiranju snovi, razporejanju gradiva, oblikovanju, pisanju in skiciranju govora, o tem, kako govor obvladati, kako obvladati

Založba Borec je to jesen spravila skupaj zajeten sveženj knjig iz svojega mladinskega knjižnega programa, ki se je v tej založniški hiši razvil ob reviji Kurirček (v kratkem bo praznovala že četrstoletnico izhajanja). Izšlo je enajst knjig, razporejenih v tri knjižne zbirke.

Najmlajšim, predšolskim otrokom in malošolarčkom, je namenjena zbirka Kurirčkova torbica, v kateri so letos izšle štiri knjižice: zbirka otroških pesmi Tonega Pavčka »Marko na belem konju jaše« z ilustracijami Ančke Gošnik — Godčeve, belokranjska pravljica »Deklica s tremi lešniki«, ki jo je priredil Lojze Zupanc in opremila z ilustracijami Irena Majcen, ter dve avtorski slikanici, Marjana Mančka »Slonček in pol« ter Matjaža Schmidta »Ko bom predsednik«. Male knjižice so spravljene v polvinilastih ščitnih ovitkih in bodo lahko spremljale cibicane pri igranju zunaj doma in na izletih.

Najstarejša v programu je zbirka Kurirčkova knjižnica, ki šteje že 84 zvezkov. Vrsto knjig iz te zbirke so dopolnile tri redne knjige in še ena darilna, ki jo dobi naročnik na celo zbirko. Kot prvo bi iz zbirke omenili izvirno povest Ferda Godine »Halo, halo, kljče Pomurje«, v kateri pisatelj opisuje pot svoje partizanske skupine, ki je po nalogu Vrhovnega štaba partizanskih enot Slovenije prenesla oddajno radijsko postajo iz Bele krajine v Prekmurje. Napeto in zanimivo pripoved je z ilustracijami opremil Ivo Šubic. Drugo knjigo iz zbirke »Mesto pod dežnikom« je napisala Jelka Mihelič, Marjan Manček pa je ilustriral njene kratke zgodbe, ki so razporejene v več tematskih krogov, v katerih pisateljica popelje bralca v svet živali in nevsiljivo pokaže na napake in napakice glavnega junaka, hkrati pa načne tudi na primerni ravni vprašanje porušenega odnosa do okolja in odtujenosti staršev od otrok. Tretja knjiga iz zbirke je prevod povesti »Eko Eko« hrvaškega pisatelja Hrvoja Hitreca. Prevod je opravil Miha Mate, ilustracije pa je pripravila Eva Heimer. Gre za fantastično zgodbo, v kateri vesoljček Eko Eko pomaga malim Zemljanom. Za knjigo je Hitrec prejel glavno nagrado, ki jo v sosednji republiki podeljujejo za najboljšo mladinsko besedilo.

Naročniki na Kurirčkovo knjižnico bodo od založbe dobili brezplačno darilo: knjigo

kratkih stripov o Dajnomiru in Miliboži, praljudih, ki že nekaj časa zabavata bralce Kurirčka, njun »očče« pa je Marjan Manček.

V drugo leto izhajanja stopa zbirka Liščki. Vanjo je urednik Janez Kajzer (sicer urednik vseh zbirk mladinskega knjižnega programa) uvrstil pesniško zbirko »Kaj je kdo rekli in česa kdo ni« Ifigenije Zagoričnik, ki se prvič predstavlja javnosti z literarnim snovanjem za otroke. Pesmi je ilustrirala Alenka Vogel-nik. Miroslav Slana—Miroš je za mlade bralce napisal nekakšen priročnik v zgodbah, kako se naj pravilno obnašajo, poučna besedila pa je s slikami opremil Matjaž Schmidt. Znani partizanski pisatelj Karel Grabeljšek je za otroke napisal knjigo »Kako smo partizani stanovali« in v nji razgrnil eno od bolj vsakdanjih plat partizanskega življenja, kako so naši borci prenočevali, kaj so si zasilno in kaj trajneje postavljali za bivanje. Na ta način kaže našo bližnjo zgodovino mladim rodovom v pristnejši podobi, saj je najbrž hudo zgrešeno, če mladim partizane kažemo le v idealizirani podobi silnih herojev, njihove človeške radosti, tegob in početja pa ne. Grabeljškova knjiga deluje prav sveže in izvirno. Ilustriral jo je Božo Kos.

Na koncu tega dokaj obširnega seznama novitet Založbe Borec lahko še zapišemo, da so knjige razmeroma poceni in dostopne tistim, katerim so namenjene, saj segajo cene od 30 pa največ do 300 din. Z njimi je zbir slovenskih knjig za mlade bralce nedvomno bogatejši in privlačnejši.

jezik, snov, glas, tempo, telo, vedenje in telesno držo, kaj delati z rokami, očmi, obrazom, kako obvladati situacijo in prostor.

Na koncu so natisnjene obsežne opombe z navedbo nekaterih virov, kazalo osebnih imen in stvarno kazalo, kar vse daje knjigi pečat resnega dela, tistemu, ki bo knjigo uporabljal kot pomagalo in študijsko gradivo, pa nudi dobro preglednost.

Marsikdo bi zares lahko s koristjo posegel po tej knjigi. MiM

Dva obraza in...

Razen Slovenskega biografskega leksikona, daljših besedil v sklopu zgodovinskih prikazov slov-

stva, redkih življenjskih knjig pa po knjigah in revijah raztresenih bio-bibliografskih očrtov na Slovenskem dolgo nismo premoogli načrtnejše obdelave življenja in dela velikih osebnosti, brez katerih naša umetniška, znanstvena, politična, sploh narodna podoba ne bi bila taka, kakor se je izoblikovala skozi stoletja do zdajšnjosti. Današnji ni več razloga za očitek, da puščamo v nemar kolikor toliko celovito prikazovanje tistih, ki so zaznamovali svoj in naš čas. Med pomembna dejanja pri takem prikazovanju se nedvomno uvrščajo knjige, ki polnijo zbirko Znameniti Slovenci, za to pa le malo zaostaja zbirka Obrazi (izhaja pri Mladinski knjigi), kajpak ob upoštevanju dejstva, da je zvečine namenjena šolarjem; temu primerno je poljudnejša, besedila so manj zahtevna, dopolnjena z obilico slikovnega gradiva. Taka sta tudi zadnja dva zvezka, ki kažeta življenjski oz. delovni obraz Borisa Kidriča in Antona Tomaža Linhart.

Kidriča (ki je bil po nedavno izrečenem mnenju J. Vidmarja »genialna osebnost v naših merilih«) je za šolsko rabo dokaj izčrpano razčlenil Janko Prunk. Na za zbirko ustaljeni način je življenje in delo velikega revolucionarja sledil kronološko: od otroških let, sko-

jevtva, deleža pri obnavljanju partije na Slovenskem v prvi polovici tridesetih let prek emigracije in zadnjih let pred vojno do prelomnega časa, ko je bil Kidrič med ustanovitelji Osvobodilne fronte, nato do osvoboditve v osrednjem narodnoosvobodilnega in revolucionarnega gibanja, po vojni vihri pa najprodornejši gospodarski strateg pri obnovi in še zlasti pri načrtovanju socialističnega samoupravljanja. Prunku je povsem uspelo prikazati Kidričeve značajske lastnosti (velika energija in močna čustvenost) pa izjemna razumska sposobnost), ki jih ni mogoče spregledati pri obravnavi njegove osebnosti in dela. Oboje je kajpak zaznamoval tudi »pečat časa, v katerem je živel in delal, pečat slovenskega narodnega prostora, družbenih razmer in zlasti komunističnega delavskega gibanja.

Na precej manj straneh, a za prvo silo še sprejemljivo, je po dognanjih, do katerih sta prišla slovenska zgodovinarja A. Gspan in F. Koblar, Mirko Zupančič podal značilnosti življenja in dela Antona Tomaža Linhart, enega zadnjih slovenskih polihistorjev, to je pesnika, dramatika, gledališčnika, zgodovinarja, arheologa, narodopisca, jezikoslovca itd. Po mladostnem viharstvu se je ta veliki mož ovedel svoje narodne biti in bil venomer v središču slovenskega prepoveda, bil je pobudnik številnih prerednih akcij, največ velja kot pisec prve kritične in prosvetljene zgodovine Kranjske in Slovencev, bolj znan pa je seveda kot začetnik slovenske dramatike. Tudi Zupančič je izbral najbolj pregleden način obdelave gradiva, Linhartovo življenje in delo je očrtal, kakor se je odvijalo v prostoru in času, kot že mnogi pred njim pa tudi on ni imel na voljo dovolj podatkov za podrobnejšo razčlenbo Linhartove mladosti.

Hkrati s pričujočima zvezkoma iz Obrazov so pri Mladinski knjigi izdali še novo delo v t. i. Pionirjevi knjižnici. Berta Golob, ki je za šolarje spisala, že več poučnih knjig, bodisi s slovstvenega ali jezikoslovnega področja, je tokrat za učence nižjih razredov osnovne šole pripravila vrsto primerov, ki jim lahko pomagajo pri tvorjenju besedil oz. sporočanj. Pojmi in pravila se zvečine pojavljajo kot junaki v dokaj prikupnih, mestoma celo literarnih zgodbicah, za hudo-mušnost pa je ob iskrih sestavljalki besedil poskrbel še ilustrator Marjan Manček. In še naslov tega nev-sakdanjega priročnika: »Sporočanje v ptičjem logu ob povedih, tiskarskem skratu in slogu«. Domeselno, ni kaj.

M. BEZEK

D. R.

VSAK TRIDESETI V KULTURNEM DRUŠTVU

Res je, da so se kulturna društva po črnomaljski občini zelo razpasla, res pa je tudi, da bi težko našli takšno, kot je semiško, ki se je s svojimi šestimi sekcijami zilo v življenje tamkajšnjih ljudi. Ko je potrebno priti na vaje ali kako drugače pomagati v društvu, člani ne poznajo pomanjkanja časa, ni jim mar oddaljenost od središča krajevne

skupnosti. Zavedajo se, da bodo lahko le z ubranim delom in s požrtvovalnostjo izpolnili bogate in vzorno zastavljene načrte ter tako tudi pred krajinami in sodelavci upravičili svoje zahteve.

A, tudi semiško kulturno-umetniško društvo »Jože Mihelčič« ni že od nek-daj slovelo po svoji ubranosti; sekcije so sicer obstajale, a niso bile dovolj organizirane, njihovo delovanje pa je bilo le občasno. V delu sekcij ni bilo čutiti, da so članice enega društva. Prav tako kot je bila pomanjkljiva njihova notranja organizacija, je bila preslaba tudi predstavitev v javnosti. Vse te hibe je dobro poznal Tone Kambič, vodja proizvodnje v Iskri, ki je pred dobrim desetletjem začel plesati v semiški folklorni skupini. Vedel je, da so možnosti za razmah kulturnega življenja v semiški krajevni skupnosti velike, zlasti še, ker ima to prednost, da so skoraj vsi krajinani zaposleni v eni delovni organizaciji, v Iskri; ta jim ne samo daje vsakdanji kruh, temveč moralno in finančno podpira mnoge »neslužbene« dejavnosti svojih delavcev. Ne le izkušnje, tudi mnoge izvirne zamisli, ki jih je predlagal za boljše delovanje društva, so vodile semiške kulturnike, da so se pred dvema letoma, ko so volili novega predsednika, odločili za Kambiča.

Tone nerad govori o sebi, veliko raje pa o delu v kulturnem društvu, v

katerem je v zadnjih dveh letih naredil pravi preobrat. Poskrbel je, da delo teče nemoteno in stalno v folklorni, dramski, filmski, zgodovinski sekciji, sekciji za proslave ter v pevskem zboru, ki je bil ustanovljen pozneje, da se člani redno sestajajo, kar je bilo prej marsikje bolj izjema kot pravilo.

»Moje vodilo je, da je treba ljudem za delo najprej zagotoviti materialne pogoje, kar danes v kulturi ni lahko. Od Zveze kulturnih organizacij ne dobivamo tako rekoč nobenega denarja. Kako tudi, ko je dobila ZKO od kulturne skupnosti v celem letu le milijon dinarjev, kulturnih društev pa je v občini veliko! Ta vsota bi v Semiču zadostovala komaj za poravnava računov za elektriko in ogrevanje ter vzdrževanje kulturnega doma. Morda bi bilo dobro, če bi ta pičla sredstva delili društvom glede na njihovo delo, vendar smo tukaj znova v začaranem krogu: tisti, ki zaradi pomanjkanja denarja že sedaj malo naredijo, bi potem ustvarili še manj. V našem društvu imamo srečo, ker nismo odvisni od občinske pomoči, saj sta nam vedno pripravljeno pomagati Iskra in krajevna skupnost,« pove Tone.

Seveda je Kambič najprej poskrbel, da je delo v delno že razpadajočem kulturnem domu, v katerega vzdrževanje in obnovo dolga leta niso vložili niti fčka, lahko sploh steklo. Nemalo prostovoljnih delovnih ur je bilo vlože-

nih v obnovo notranjosti doma. Pri nakupu opreme so si pomagali tudi z izkupičkom od predstav.

»Danes so vrata doma, ki je last našega društva, na stečaj odprta vsem, ki želijo delati z nami. Pri nas se ne zgodi tako, kot slišim od drugod, zlasti iz Črnomlja, da se morajo člani kulturnega društva, če želijo imeti vaje, stiskati po sobicah,« pravi Kambič.

Prav ta odprtost je pripomogla k razmahu kulturnega življenja v Semiču. Okrog 3 tisoč prebivalcev šteje ta največja krajevna skupnost v črnomaljski občini, v kulturnem društvu pa je več kot sto članov, a novi še vedno prihajajo. V kulturnem domu bo v kratkem urejena tudi knjižnica, veseli pa bodo vsake pobude za ustanovitev nove sekcije.

»Nove člane moramo obdržati, zato jih nikoli ne obremenjujem s finančnimi in drugimi organizacijskimi problemi. Njihova naloga je le, da izpolnijo tiste obveznosti, zaradi katerih so se odločili postati člani društva. Tu sem dosleden in ne dovolim nikakršnega izmikanja. Članov, ki so tu samo zaradi števila, ne potrebujemo,« je odločen Tone.

Da ima prav, potrjujejo v društvu s svojim plodnim delom, za katero so ob nedavnem krajevnem prazniku prejeli priznanje OF.

OBRAZI

VSA OGNJIŠČA NISO UGASNILA

»Devetintrideset deklet in dvaintrideset fantov nas je bilo na Krasincu pred vojno. Lahko si mislite, kako je bilo takrat živo na vasi ob večerih. Ni bilo radia in ne televizije, ampak se je mladina zbirala na vasi, da je uganjala norčije, uganila to in ono in večer za večerom je tja pozno v noč donela med hišami vesela vasovalska pesem: Vojna pa je mladino raztepla na vse strani. V enem dnevu nas je odšlo v partizane kar sedemindvajset fantov iz vasi. Tiste, ki so se vrnili, je čakalo doma drugačno življenje. Kmečko delo je bilo slabo vrednoteno in nič čudnega ni, da se je število vaščanov z nekdanjih dvestodevetdesetih zmanjšalo kar za okroglih sto. Nismo pa obupali. Vedeli smo, da je zemlja, ki je na Krasincu dokaj lepa, naše bogastvo in da bo preživljala nas in naše otroke tako, kot je že naše dede in pradede. Zato smo se lotili dela, in glejte, med prvimi smo na Krasincu dobili elektriko, vodovod, asfalt, telefon. Med prvimi na Dolenjskem smo izvedli komasacijo, ki nam je še bolj olajšala naše delo.«

Tako nekako, vendar bolj podrobno in barvito mi je v značilnem belokranjskem dialektu pripovedoval o Krasincu Mikulašev ata v nedeljo popoldne, predno se je za svojimi vnučki odpravil na širne travnike ob Kolpi, kjer se je pasla njegova šestnajstglava čreda krav. Njegovo pravo ime je pravzaprav Anton Pezdirc, vendar ga ljudje daleč naokrog poznajo le kot Mikulaša, trdnega kmeta iz Krasinca, katerega rod se je globoko ukoreninil v tem koščku belokranjske zemlje. Pet vnukov, sami fantje so, je že osmi rod Mikulašev na tej domačiji. Anton je bil drugi otrok od devetih in kot najstarejši fant določen, da bo prevzel kmetijo. Šolal se je na kmetijski šoli na Grmu. Že to priča, da je oče od Toneta pričakoval kaj več kot pa samo kmetijskega obdelovalca. Posestvo z desetimi hektari obdelovalne zemlje, od tega šest hektarov orne, je klicalo po pametnem gospodarjenju, in temu klicu se je Mikulašev oče odzval. Vendar pa, ko je Tone šolo končal, časi za kmetovanje niso bili najbolj ugodni. Pričela se je namreč druga svetovna vojna, ki je prekrizala marsikatero lepe načrte.

Februarja leta trinštirideset se je večina krasinških fantov odpravila v partizane. Mikulaš je

bil dve leti v petnajsti brigadi, aprila petinštiridesetega pa ga je zadela sovražna krogla. Ranjen je bil v nogo in tako je zopet prišel v rodni Krasinec. Tu, na ravnici ob Kolpi, je bilo tedaj veliko partizansko letališče, preko katerega so zavezniki dovažali materialno pomoč za partizansko vojsko in odvažali ranjence. Tudi ranjenega Mikulaša je zavezniško letalo z domačih travnikov poneslo na zdravljenje v Italijo. Tu je zdravljenje izkoristil tudi tako, da je opravil tečaj za vezista. Ko se je potem avgusta vrnil v domovino, je bil že »kader« v novi jugoslovanski vojski v Beogradu. To bi morda tudi ostal, pa so ga očetova pisma zvabila domov. »Zemlja te čaka!« ga je opominjal oče. Mikulaša pa je vabilo še nekaj drugega. Mlada Krasinčanka Jožeta ga je že nekaj let čakala, da se vrne in izpolni obljubo, ki ji jo je dal pred odhodom v vojsko. Na Martinovo leta šestinštirideset je mladi Mikulaš prišel na delno požgano domačijo. Začelo se je novo obdobje v njegovem življenju: kmetovanje in delo za napredek domačega kraja pa tudi borba za priznanje in ugled kmečkega stanu, ki je nekaj usodnih desetletij po vojni krivično prenašal bremena predsodkov in omalovaževanja.

Mikulaš je bil petindvajset let duša gasilskega društva v Krasincu, edine organizacije, ki je zadovoljevala kulturne in družabne potrebe krajanov. Bil je član raznih odborov in komisij, od občine, regije, republike in zveze so vodila njegova pota in povsod je nosil glas o potrebah in željah preprostih ljudi, svojih sosedov in krajanov, ki jim napredek ni bil le parola, ampak vsakdanja nuja. Njegovo delo doma in v širši družbi ni bilo zaman, zato mu ni žal, da se je trošil, čeprav je dostikrat naletel tudi na nerazumevanje in posmeh. »Bil sem vedno malo pred časom, pred uradno priznano linijo, zato so me ponekod tudi malo postrani gledali. Povedal sem pač, kaj si mislijo in želijo moji sosedje, kmetje tako kot jaz. Pa se je potem le počasi obrnilo, kot smo želeli mi. Moja dejanja so namreč vedno stala za mojimi besedami, in če ne bi bilo tega, tudi ime Mikulaš ne bi pomenilo ničesar.«

Kmetijo, ki danes večino pridelkov po kooperacijski pogodbi oddaja zadrugi, sedaj vodi sin Peter, ki ima tudi srednjo kmetijsko izobrazbo. »Brez izobrazbe in dodatnega izpopolnjevanja danes ni moderne kmetije,« pravi Mikulaš in še doda, da je sedaj važno, da gospodarji pravočasno predajo vodenje in odgovornost mladim, kajti le to jih bo privezalo na zemljo. Modernizacija, v Krasincu je kar šest različnih strojnih skupnosti, je sicer precej olajšala delo, vendar pa je bistvo kmečkega dela še ostalo: zahteva prave ljudi, ki so pripravljeni delati od zore do mraka in nimajo časa misliti na dopust in ostale ugodnosti, ki jih imajo tisti v združenem delu.

»Zaradi tega se kmečka ognjišča starajo in ugašajo. Drugod je pač življenje lažnejše. Zakoni, zlasti pokojninski, naj bi te razlike odpravili, vendar tudi najnovejši še ni dovolj ugoden za kmeta. Izenačenost z delavci v industriji je še vedno le na papirju.« Tako pravi štari Mikulaš, kmetijski upokojenec iz Krasinca, in ob šumeči Kolpi zavije k čredi na vaških travnikih.

TONE JAKŠE

VSAKDANJI KRUIH NA TISOČ NAČINOV

SRCE ZA BOLNE IN NEBOGLJENE

V hribovskih vaseh dolinskega okoliša imajo patronažno sestro Jožico Ambrožič iz Župeče vasi še zdaj v lepem spominu, čeprav je minilo že skoraj poldrugo desetletje, odkar je odšla na Cerkljansko. Z enakim spoštovanjem govorijo o njej tudi v sedanjem okolišu, ki obsega razen 21 vasi v krajevni skupnosti Cerklja še Skopice, del Krške vasi in Velikih Malenc.

Ambrožičeva je začela kot babica in je v prvih petih letih obiskovala le novorojenčke, nosečnice in porodnice. Vse hribe je obhodila peč, od Cerkelj do Mokric pa se je vozila z avtobusom. Nazaj grede je avtobus velikokrat zamudila in ni ji preostalo drugega, kot vzeti pot pod noge in prepeščiti razdaljo osemnajstih kilometrov do doma.

Bila je mlada in ji to ni povzročalo težav. Malo bolj nerodno se je počutila, kadar je stopila v hišo in svetovala mnogo starejšim od sebe, kako naj skrbijo za otroke, kako naj jih povijajo in podobne reči. Ona tedaj ni bila niti poročena niti ni imela lastnih otrok, spominja pa se, da so jo kljub temu lepo sprejemali, čeprav je imela večkrat občutek, da ženske njenih nasvetov niso upoštevale. Do novotarij so bile nezaupljive. Otroke so takrat še povijale s povoji, sestra Jožica pa je na zahtevo dr. Ježeve že uvajala tako povijanje, da so imeli dojenčki proste roke. Ko je zapuščala hiše, je že na dvorišču zastutila, da so matere povile otroka po svoje. Takrat je bilo marsikje težko za plenice in za mleko. Nekoč so ji povedali, da je v Gaju neka ženska rodila doma. Obiskala jo je in zvedela, da se je to zgodilo na golih glinastih tleh. Mož je prevezal popek s tako umazano nitjo, da se je Jožica še dolgo bala posledic. Vse je le šlo po sreči, ona pa je pri Rdečem križu poskrbela za plenice in za mleko v prahu.

Pozneje, ko je imela že svoje otroke, je revnim ženskam razdajala vse plenice in obleke. Prinašala jim je tudi pomeč Rdečega križa. Za Rome ima še zdaj doma pripravljeno vrečko, če bi bilo treba na hitro k porodu. Njihove ženske rodijo v Gazicah kar doma, vendar že po dveh dneh z dojenčkom vred zapustijo posteljo in nadaljujejo življenje, ki so ga vajene. Nekoč je odšla v gozd obiskat romskega novorojenčka in naletela na deklico, ki je hudo jokala. Povedali so, da se je opekla. Najbrž jo je nekdo porinil v ogenj. Videla je, da ima nogo hudo opečeno od kolena do gležnja. Deklico je vzela s seboj domov, jo umila in preoblekla ter odpeljala v bolnišnico. Tam so jo pozdravili, vendar je dolgo ostala v postelji, zato jo je Ježica večkrat obiskala in ji prinesla kak priboljšek. Z Romi se nasploh dobro razume in do zdaj še ni imela težav. Včasih pridejo ponjo ponoči, vendar gre takrat na pot le v moževem spremstvu.

Sestra Jožica zelo rada opravlja svoj poklic. Pomoči nikoli ne odreče in če je sila, pusti na štedilniku napol kuhano kosilo ali pa vstane sredi noči, čeprav ni v službi. Zaradi tega jo ljudje gorjanskega območja zelo cenijo, saj vselej naredi več, kot je njena dolžnost. Tako je pred leti zelo lepo poskrbela za otroka neke alkoholičarke v Vinjem vrhu. Bil je nedonošenček in so ga poslali v Ljubljano. Ko si je opomogel, so mater s telegramom obvestili, naj ga pride iskat. Sestra Jožica se je bala, da to ne bo šlo. Vzela je dan dopusta in se odpeljala v Ljubljano, pred tem pa je z denarjem, ki so ga dobile nosečnice za otrokovo opremo, kupila plenice in odejo, da bi ga zavila za na pot. Na otroški kliniki je naletela na brežiško zdravnico dr. Zorčičevo, ki je priskrbela rešilni avtomobil. Ta je pripeljal Jožico z otrokom prav do Vinjega vrha. V hiši je bilo na srečo zakurjeno, mati pa ni bila več trezna. Jožica se je bala, kaj bo z otrokom, a jo je voznik rešilca prepričal, naj ga prepusti materi za čez noč, zjutraj pa naj pride pogledat, kako je z njim. Bilo je vse v redu, otrok je zrasel in ko je bil lani v prvem razredu, mu je

umrla mati. Prvi večer po njeni smrti so ga vzeli k sebi sosedje, nato ga je sestra Jožica odpeljala na svoj dom. Bila je zima, čas polletnih počitnic, in deček je bil zelo srečen, ker je prišel na toplo. Pri Jožici je ostal približno dva meseca, nakar so ga oddali v rejniško družino. Tam se je lepo vživel in ga imajo zelo radi.

Na svojih obhodih po terenu opaža Ambrožičeva veliko gorja, ki ga povzročata bolezen in alkoholizem. Na kmetijah ostajajo stari ljudje, ker so šli mladi v svet za kruhom. Zemlje ne morejo več obdelovati, zato se jim življenjska raven znižuje in loteva se jih obup. Mnogi se podajo v pijačo, da bi pozabili na težave, ki jih tarejo, in na bolezen, ki jih bo jutri pahnila v še večjo odvisnost od drugih. Otroci so pogosto daleč in jim pomagajo lahko le z denarjem. Toda na vasi je že tako, da nihče noče pomagati sosedom ali sovaščanom za denar. Sestra Jožica večkrat razmišlja, če ga morda ljudje ne potrebujejo. Bolj verjetno se ji zdi, da nočejo prevzemati nobenih obveznosti, čeprav bi marsikdo za pomoč rad plačal.

Ambrožičeva živi za svoj poklic. Zdaj že štirinajst let opravlja polivaletno službo, obiskuje bolnike, jih previja, neguje, nepokretnim jemlje kri za laboratorijske preglede, jim daje injekcije, vse po navodilu zdravnika. Razen tega se še vedno oglašja pri nosečnicah in novorojenčkih, le da ne hodi več peš, ampak se prevaža z avtomobilom, s fičkom, ki zmaguje vse kolovoze in vse klance.

Doma ima veliko družino. Osemnajstletna hčerka Branka in šestnajstletni Branko sta v srednji glasbeni šoli v Ljubljani, desetletna Irma obiskuje četrti razred osnovne šole v Cerkljah, dveletna Jožica je pa še doma v varstvu stare mame, Jožičine tašče. Zanjo in za moža ima ta prizadevna medicinska sestra samo pohvalne besede. Nikoli doslej ji še nista očitala, da posveča preveč svojega časa bolnikom. Nasprotno, celo pomagata ji vsak po svoje, mati z delom v gospodinjstvu in skrbjo za otroke, mož pa s tem, da jo spremlja, kadar jo pokličejo na pomoč sredi noči.

Jožica dela v komisiji za socialno varstvo v Cerkljah in v komisiji za varstvo družine v Brežicah. Odločno zagovarja družbeno pomoč ljudem, ki so se vse življenje mučili in so zdaj obnemogli, zelo pa nasprotuje pomoči mladim, za delo sposobnim alkoholikom in drugim. Takih je vedno več. Med njimi so tudi družinski očetje in Ambrožičeva obžaluje, da nimamo načina, s katerim bi jih prisilili k delu. Žal ji je vsakega dinarja, ki ga dobijo lenuhi in delomrznosti.

J. T.

NAGRADA V SOTESKO

JANEZ VOVK iz Soteske je imel pri zadnjem zrebanju srečo. Zreba ga je izbral izmed reševalcev predzadnje nagradne križanke in mu dodelil knjigo Thomasa Kencallyja »Balada o črnem Jimmieju«. Pisatelj piše o dveh avstralskih domorodcih, ki se z zločini maščujeta beli vladajoči rasi, potem pa ju doleti kazen. Po mnenju kritikov gre za silovito in vznemirljivo pripoved. Rešitev današnje križanke pošljite najkasneje do 16. novembra na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Germova 3, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIZANKA. Lepa knjiga čaka!

Človeku delo nudi možnost, da najde samega sebe.

J. CONRAD

Kulturnost delovnih ljudi, mladine, je in bo eno od ključnih vprašanj socializma.

F. ŠALI

Nevarnost je izpiralka zlata, izloča to, kar je nebitnega v nas.

S. ANDRES

NAGRADNA KRIZANKA - NAGRADNA KRIZANKA

DL	TRPLJENJA POLNA POT	VZROD	LJUBSTVO	DL	SKOPJE	NAS PI-SATELJ (IVAN)	PESNICA NOVA	PREBIVALKA AZIJE	BUDIM. NOGOM. KLUB
NAGON				PLOVILO					
OSVEZ. PLJACA				NEVARNO STANJE/ DRZAVA V ZDA					
GLASBILO NA STRUNE				GR. POKRAJ./ PLOD OLJKE					
ZEMLJE-SLOVJE/ SREDOZ. OTOK								KRAJEVNA SKUP./ NEM. ASTR.	

DL	ZADNJA NOGA PRI ZIVALI	IZUM. PAR. STROJA/ JAP. MESTO		BIL/ NAJETJE					DL
LESTVICA								FR. N. IME	PAS
ŠKOTSKO KRILO			MATI/ DROZG	KRAJ UMRLIH/ Z. IME			PREGRINJALO/ ZIVLJ. TEKOCINA		
VRTENJE							DUHOV. STAN./ MURSKA SOBOTA		
GR. BOGINJA NESRECE		NAZIV							
ZBOR		IGRALKA NOVAK							

Hiša bližnje bodočnosti?

Zanimiv poskus ameriških zakoncev, da bi pokazala nove možnosti varčevanja z energijo

Letos ob koncu leta bosta zakonca Amory in Hunter Lovins praznovala prvo obletnico bivanja v energetsko najbolj varčno zgrajeni hiši na svetu. Hišo sta postavila v Old Snowmassu v zvezni državi Kolorado. Enoletno bivanje v nji je pokazalo, da sta si gradnja zamislila zares varčno, saj sta porabila za povsem običajno življenje in za vzdrževanje toplote, hlajenje in pogon vseh potrebnih naprav le desetino električnega toka in le tretjino vode, kot je poraba v povprečnih ameriških stanovanjskih hišah.

Lovinsa se gradnje te hiše nista lotila le zato, da bi sama nekaj prihranila, marveč zato, da bi pokazala, da se da normalno živeti tudi z uporabo obnovljivih virov energije namesto z ekološko hudo vprašljivo izrabo fosilnih goriv za pridobivanje energije ali celo nuklearnih goriv. Po njunem prepričanju je pridobivanje električne energije v nuklearnih podobno početje, kot bi si jutranje maslo narezali z motorno žago.

Hiša je zgrajena v breg tako, da je do polovice zakopana v zemljo,

kar deluje kot dodatna izolacija. Gradbeno gradivo so bili kamen, beton in steklo. Hiša nima nobene peči, vendar je v nji stalna temperatura okoli 21 stopinj. Toploto zagotavlja sonce, ki sveti skozi posebje narejena okna, ki prepuščajo toplotne žarke noter, ven pa ne. Zelo močno so izolirani tudi zidovi hiše, ki služijo kot akumulatorji toplote čez dan in kot ogrevala čez noč. V dnevni sobi imata tudi urejen zelenjavnik in tako učinek tople grede dvakratno izkoristita.

Odpadke domačih živali skladiščijo v posebnem prostoru in iz njih pridobivajo bio plin, ki je uporaben za kuhanje. Tako tudi ljubljenci in koristne živali prispevajo svoj delež k energetski bilanci.

Seveda ni rečeno, da bodo zdaj začeli hiše na veliko graditi na način, ki sta ga preskusila Lovinsa. Precej časa bo minilo, preden bodo hiše tako varčno urejene.

»Morda bo trajalo stoletja,« pravita podjetna zakonca. »Naj-najna hiša pa je zgrajena za arheologe.«

MIM

(Vir: Newsweek)

Črpalka govori

Prijazno opozorilo črpalke o avtomobilskem gorivu

Na nedavnem avtomobilskem sejmu v Birminghamu so Britanci pokazali tudi zanimivo novost, govorečo črpalko za gorivo, ki jo je izdelala naftna družba British Petrol.

Po britanskih cestah namreč vozi vse več avtomobilov z dieselskim motorjem, ki za gorivo uporablja nafto. In ker na črpalkah vozniki sami tankajo, se prepogosto dogaja, da nalijejo v hranilnik za gorivo napačno vrsto, bencin namesto nafte in obratno. Potem je pa jeza in so nepotrebni stroški.

Že prihodnje leto bo voznik naletel na glasno opozorilo. Ko bo dvignil točilno cev, se bo v črpalke sprožil magnetofonski zapis in črpalka ga bo s prijatnim glasom opozorila, naj premisli, ali res potrebuje nafto. »Jaz sem črpalka za dieselsko gorivo. Če tega goriva ne uporabljate, potem vas prosim, da greste naprej do naslednje črpalke,« bo glas pojasnil.

Zanimiva novost. Pri nas pa bodo nove le cene.

Nad oblaki

Satelitski posnetki tudi za šolarje in druge

Posnetki iz satelitov imajo pomembno vlogo v sodobni meteorologiji, saj se da iz razprostranjenosti in oblik oblakov sklepati na mnoge pomembne podatke, ki so potrebni za oblikovanje vremenske napovedi. Doslej so imele možnost sprejemati satelitske posnetke le dobro opremljene in dovolj bogate vremenske postaje, po novem pa bodo do posnetkov lahko prišle tudi manjše in celo šole.

Britanska elektronska družba Feedback Instruments je razvila in izdelala prvi poceni sprejemnik za signale z vremenskih satelitov. Z napravo je mogoče lovit signale z ameriških in sovjetskih satelitov, ki krožijo v polarni orbiti. Osnovni model stane, preračunano v dinarje, 400 tisoč, torej ne toliko, da bi si naprave ne mogli nabaviti tisti, katerim je namenjena: šole, letalski klubi, jadralni in jahalni klubi, rekreativni centri, športna središča ipd. Vsem tem »kratkoročne vremenske napovedi pridejo zelo prav, medtem ko so lahko posnetki s satelitov za šole zelo poučni.

Obolela znamenitost

Dunajski gozd ogrožen

Na vse daljšem seznamu tistih, katerim onesnaženo ozračje grozi z uničenjem, se je znašel tudi znameniti Dunajski gozd, obširno pogozdeno območje na severu in zahodu Dunaja. V senci košatih bukev, jelk in hrastov so stoletja lovili vladarji in principi, iskali navdih pesniki in glasbeniki, a tudi navadni meščani so iskali v njem miru in zatočišča. Z Dunajskim gozdom so povezana tako slavna imena, kot so Beethoven, Mozart, Schubert in Johann Strauss, o katerega življenju imamo tudi v slovensko preveden roman z naslovom »Zgodbe iz Dunajskega gozda«.

Gost dunajski promet in izgorine iz tovarniških dimnikov so v zadnjem času opravili svoje. Letos so Dunajčani in strokovnjaki zaskrbljeno opazili, da je drevje v Dunajskem gozdu zgubilo liste mnogo prej, kot da nekatera debela črnija in se sušijo. Po nekaterih strokovnih ocenah je bolno vsako tretje drevo, resno pa je ogroženo že vsako deseto. Torej dovolj za klic k preplahu.

Krivec umiranja je znan — onesnaženo ozračje; zato je znano tudi, kaj ukreniti. V avstrijski vladi so že pripravili predlog, da bi omejili hitrost avtomobilov v tem delu Dunaja na 70 km/h. Pri tej hitrosti avtomobili spuščajajo manj strupenih snovi v zrak. Ministri pa predlagajo tudi, da bi sprejeli ukrepe, ki bi obvezali tovarne, da v dimnike vgradijo čistilne filtre.

Ekologi pravijo, da za prečiščenje ni kaj dosti časa, saj Dunajskemu gozdu neusmiljeno bijejo zadnje ure.

Osební tank

Avto proti teroristom

Nedavni atentati na britansko premierko Thatcherjevo in na indijske voditeljke Indiro Gandhi dovolj zgovorno opozarjajo na nevarnosti, ki preže na ljudi iz političnega vrha. In tega se zavedajo tudi tisti poslovneži, ki so iz ogroženosti politikov in razmaha terorizma potegnili podbude za nove proizvode. Med njimi je tudi osebni avtomobil iz Lotusa, ki je namenjen državnim voditeljem in drugim ljudem, ki jih ogrožajo teroristi, če imajo dovolj možnosti, da si tako drago vozilo nabavijo. Udobni in proti terorističnim napadom zaščiten avtomobil namreč stane več kot 31 milijonov dinarjev (a ga za dinarje ni mogoče dobiti).

Vozilo delajo po naročilu. Zgrajeno je iz debele jeklene pločevine in iz posebno trdnih plastičnih snovi, ki zadržijo krogle tudi večnih kalibrov, karoserija pa se dobro upira tudi eksplozivom. Tudi stekla so neprebojna. Potniki v vozilu so varni pred napadi s strupenimi plini, saj za zrak v notranjosti vozila skrbijo poseben prezračevalni sistem.

Pri vsem tem pa ta osebni oklepnik ni okoren in počasen. Če je treba, potegne tudi 250 kilometrov na uro hitro.

Planetna porodnišnica

Astronomi so odkrili zvezdo, okoli katere nastajajo planeti — Ob pomoči računalnika

Dolgo je človek mislil, da je naš sončni sistem nekaj edinstvenega v vsem vesolju. Kasneje so teoretska razglabljanja pokazala, da je v dosegu naših spoznav odkrivanje planetnih sistemov okoli zvezd, se pravi novih sončnih sistemov, podobnih našemu.

Astronomi bodo zdaj začeli iskati podobne prstane okoli drugih zvezd. Predvidevajo namreč, da je v dosegu naših spoznav odkrivanje planetnih sistemov okoli zvezd, se pravi novih sončnih sistemov, podobnih našemu.

Računalniško obdelan posnetek zvezde Beta Pictoris s prstanom, ki je po mnenju astronomov zametek planetov.

Lani pa je prišlo do zelo zanimivega odkritja. Začelo se je z odkritjem astronomskega satelita, ki visoko nad Zemljo opazuje vesoljske globine. V središču na Zemlji je sporočil podatke o nenavadnem toplotnem sevanju z območja zvezde Beta Pictoris. Ta pojav je pritegnil pozornost astronomov Bradforda Smitha z arizonske univerze in Richarda Terrilla iz NASA. Lotila sta se temeljitih opazovanj in snemanj. Letos jima je uspelo, da sta izdelala presenetljivo dobre fotografije proučevane zvezde. Pri tem jima je pomagal računalnik.

Po mnenju strokovnjakov so te fotografije prvi dokazi, da naš sončni sistem ni enkratni pojav. Na posnetku zvezde je videti pojav, ki ga razlagajo kot stopnjo v nastajanju planetov. Gre za ploščat prstan delcev, krožeč okoli matične zvezde. Preko 150 milijard kilometrov široki prstan je proti središču manj gost, kar kaže na to, da nastajajoči planeti nabirajo led, ogljikove in silicijeve delce iz prstana.

»Odkrili bomo, da so planeti ob zvezdah običajen pojav,« meni astronom Smith.

Če ima prav, potem bo lažje odgovoriti na tisto najbolj vznemirljivo vprašanje: ali smo v vesolju sami? Če so namreč osončja s planeti, potem je mogoče pričakovati tudi razvoj živih bitij na njih. Da so planetni sistemi okoli zvezd, kot je naše Sonce, primerne okolje za nastanek življenja, dokazuje naš rodni modro-zeleni planet.

10 TOMO KRIZNAR MOJE AFRIŠKE POTI

Mislím na tisti zd-ravi smeh, ki sem ga največ doživel prav v Afriki, na odkriti smeh, ki se mu ljudje prepustijo in ki prihaja z dna duše. Na tak sproščen smeh mislim, ki je zdravilen za dušo in telo in je ljudem potreben kot hrana. Izbruh kolektivnega smejanja z vzkliki, objemanjem, podajanjem rok in teski s prsti pa zavijanje z očmi, škropeča slina, tolčenje z rokami po trebuhu in kolnih. Kako je to lepo gledati! Za tako skupno vznemirjeno stanje sploh ni potreben masten ali političen vic. Nubam je dovolj preprost duhovit prebisk.

V tem smehu je vse. Veselje nad življenjem, varna pomirjenost z bogovi, svoboda, neodvisnost, brezskrbnost. Tako se pri nas niti otroci ne znajo več smejati. Kako sem jaz zamorjen! In ta topla prijaznost, to milo-kontaktiranje, spoštljivo pozivanje, za poštenost, odkritost, ponos, samozavest, skromni odnos do stvarnosti, do živga ali mrtvega, do kozmosa. Ali ni to tisto, kar so meni doma in v šoli vedno skušali privzgojiti? Učili so me tako ljudje, ki se sami velikokrat niso tako obnašali. Pravilo so mi, da je tako kulturno, da se moram tako vesti, če hočem, da bom kulturne. Na tako kulturo so bili vsi zelo ponosni. In zdaj, pri 25 letih, ko sem puberteto že prebolel, srečam v tujih deželah, v eni tistih dežel bogu za hrbtom, ki so mi jih dajali za zgled divjaštva in barbarstva, ljudi, ki mi vrnejo vero v polnega človeka, pri tem pa za »kulturo-spih« se niso stisali.

Težko mi je biti objektivni. Navdušen sem pač nad Nubi, a vseeno bi rad povedal, kaj me je pri njih, vsotroju njihovih govor, ganilo. To je občutek, da pri Nubi ni sprenevedanja, da skraj ne poznajo zlaganosti in dvočelnosti, ki je značilna za nas — bolj razvito civilizacijo. Nubi se vedejo tako, kot čutijo! So občirni, razumevaloči, tolerantni. Nič živalskega ni v njih.

Pri Nubih sem začutil stil kulture, ki bi jo morda lahko imenoval »naravna kultura«. Nubi so naravno kultivirani. Narava jih je kultivirala po svoje, tako da so preživeli. Vse njihove vrednote so se razvile iz te osnove. Nubom je kultura malta, ki drži skupaj. Brez nje se vse podre.

Spomnim se svojih prvih vtisov iz zahodnega potrošniškega sveta, iz Severne Amerike, z ulic evropskih metropol, pa končno iz Ljubljane in domače naklanske fare, spomnim se svoje ozke ulice, tako zelo ozke, da se z rameni drgnem ob nove, lepe hiše in premissljam o tej svoji, čisto slovensko povprečni ulici, z vsemi domačimi, tako markljivimi, urejenimi, moralno neoporečnimi ljudmi, tako lepo samozadovoljnimi v svoji superiornosti... in čudno zbezan postanem.

Ni več veliko plemen na tej zemlji, ki bi živela po starih nepisanih zakonih bivanja. Vsak dan manj je ljudstev, ki spoštujejo vrednote, ki so se v njihovi družbi razvijale skozi stoletja in razvile način življenja, ki jim je omogočil preživetje vse do danes. Življenje se vse hitreje spreminja, vse vrednote so postavljene pred preizkušnjo. Novo prihaja kot del nujnega procesa stapljanja in prevladovanja svetovnih kultur. Zmaguje racionalno, konkretno, tisto, kar je stvarno in preprosto. Na prvo mesto se postavlja zadovoljevanje konflikcijskih potreb, sem se prelijavajo presežne vrednosti. Vse kar ne gre v ozki kanal povprečnosti, ima težave. Vsaka drugačnost životari ali propada. In tako cela plemena izgubljajo svojo identiteto.

Videl sem precej Afričanov, ki so v želji po evropskih dobrinah podlegli vsiljenim strastem, se naselili v velikih črnih mestih. In ker se niso mogli prilagoditi vsemu slabemu in dobremu, kar prinese s seboj kličasta civilizacija, so klavirno propadli v predmestnih barakah, zapili in z zlačuganimi hčerami, lačni in sprijeti, zapisani hudiču. Bacakarska predmestja Lagosa, Abidjana in drugih mest so gnojne rane črnega kontinenta. Ampak z Nubi je drugače. V njih se pušnice zahoda še niso vsilile v tolikšni meri. Ne samo zaradi izoliranosti, v njih je nekaj, kar jih dela zvišene za novi pohlepni drendaj.

Mnogi, ki so mi govorili o Nubih, pa tudi redki pisani viri smatrajo, da izhaja njihova trdnost in odpornost iz izredno težkih naravnih pogojev življenja, iz stalne borbe za obstoj, ki jih krepi, da se tako

na najbolj naraven način upirajo dekadenci. Roko-borbe niso le divjaško pretepanje in primitivno burjenje duhov, ampak so kulturna institucija, ki s svojim psihološkim vplivom predstavlja zanimiv obrambni mehanizem.

Globoko v njihovi zavesti je zakoreninjeno spoznanje o večvednosti pred ostalimi bolj razvajenimi ljudstvi, ki ne žive v granitnih gorah in jim je narava bolj mila. Večina Nubov kaže prezir do tujega sveta. O Arabcih govore s posmehom.

»Črede so se razplodile, krave dajejo dosti mleka, vodnjak je poln do polovice in čez, tudi žetev je bila obilna. Vsak večer bomo kurili ognje za veselje. Stari ljudje pravijo, da se kažejo vsa znamenja, da bo tudi deževje prišlo ob pravem času in pripeljalo divjačine, da se bodo mastili in zabavali dolgo v sušno dobo. Naša dežela je najlepša na svetu!« Tako najbrž mislijo Nubi. V to verjamejo in o tem so trdno prepričani, tudi kadar ni vse tako lepo.

Kdaj sem se navečičal poskušati biti Nuba, mi je težko povedati. Vsak dan pravzaprav, od 9. ure zjutraj do 5. ure popoldne. V teh neznošno vročih urah sem hotel proč vendar pa sta me večer in potem seveda noč navdušila, da sem bil prepričan, tako kot Nubi, da je vas pod granitnimi gorami najbolj zdrav kraj za bivanje na svetu.

Ekspedicija je počasi odkrivala. Kokoši in koze so končale pod nožem, osla Janeza je doletela nezasižena mučeniška smrt. Moji prijatelji nimajo človek, zato pač niso vedeli, da je osel pač osel in ga ne gre privozovati za vrat. Osel, privezan za vrat, se v nepremišljenosti in nevednosti rad sem zadavi. Janeza smo našli na koncu vrvi, nekajkrat ovite okrog nog, baba, ležečega v prahu, z iztegnjenim jezikom in še toplega. V široko odprtih očeh so mu je še vedno zračila panika. Meni je bilo hučo, Nubi pa so se razveselili.

»Homar, lahmi, kvejs, kvejs,« so navdušeno kazeli z roko na osla in na svoje trebuh brez sledu odvečnih maščob. Za hip sem bil bezen, potem sem se spomnil, kdaj smo zadnjič jedli meso, in pokimal.

Od bolnikov je jemala denar

Iz mape namestnika temeljnega javnega tožilca v Kočevju — Oče oproščen suma — Iz tovarne nosil orodje — Obtožnica zoper medicinsko sestro

KOČEVJE — Kriminalistom in preiskovalcem pač še lep čas ne bo zmanjkalo dela. Ne le da to potrjujejo vsakodnevno napolnjeni stolpčki črnih kronik, pač pa tudi z raznimi spisi obložene mize temeljnih javnih tožilcev. Tudi Bojan Šobar, namestnik temeljnega javnega tožilca iz Ljubljane, v Kočevju ni nobena izjema. Tokrat se ustavimo ob treh primerih.

Pisali smo že o primeru, ko je J. A. iz Loškega potoka letošnjega 12. aprila skušal vzeti življenje svojemu sinu. Nanj je namreč v domači hiši streljal z lovsko puško, vendar so ga šibre na srečo zadele le v predel leve rame. Preiskava je nato ugotovila, da je J. A. to počel v stanju bistvene zmanjšane prištevnosti. Po navedbah izvedenca psihiatra obtožene zaradi svojih osebnostnih značilnosti, še posebej čustvenega reagiranja in pijanosti, ni bil sposoben kritične razumske presoje, zaradi česar je tožilstvo odstopilo od nadaljnega pregona.

Te dni pa je namestnik temeljnega javnega tožilca zahteval preiskavo zoper delavca iz Itasa V. P. Ta je osumljen, da je od leta 1979 pa vse do

ker to ni prvi primer nezakonitega prilaščanja denarja v kočevskem zdravstvenem domu.

J. PRIMC

Ogenj zajel tudi delavčevo obleko

Razbita žarnica zanetila bencin — Brez hujših poškodb

Dolenje Kamence — Sreči in prisebnosti 37-letnega Jožeta Grila iz Dobindola se ima 22-letni Franc Potočar iz Dolenjih Kamenc zahvaliti, da je iz nezgode, do katere je prišlo 31. oktobra, odnesel celo glavo.

Potočar, zaposlen kot avtomehaničar pri novomeškem Cestnem podjetju, je hotel tistega dne odstraniti rezervoar za gorivo iz kombija. Delo je opravljal v jaški, za osvetlitev pa mu je služila prenosna električna luč. Pri opravljanju je iz rezervoarja steklo nekaj goriva, takrat pa se mu je tudi razbita žarnica na prenosni luči. Bencin se je v trenutku vžgal, ogenj pa je zajel tudi Potočarjevo obleko. Ves v ognju je zbežal do druge garaže, kjer pi je prisebni in požrtvovalni Jože Gril ogenj pogasil. Oba sta pri tem dobila nekaj opeklin, zaradi katerih so ju prepeljali v novomeško bolnišnico. Je pa tudi povzročena škoda v delavnici precejšnja. Delno je namreč zgorel kombi, uničena je električna napeljava, tako da so škodo ocenili na 300.000 din.

MED DELOM SE JE POŠKODOVAL

KANIŽARICA — 29. oktobra so iz kanižarskega rudnika prepeljali v novomeško bolnišnico poškodovanega 33-letnega Safeta Odošiča. Ta se je poškodoval, ko sta s sodelavcem nalagala na transporter opažne deske, pri tem pa mu je ena padla na nogo in mu zlomila gleženj.

ODNESEL 50 KG FOLIJE

ZUŽEMBERK — V času med 28. in 30. oktobrom je neznan storilec odnesel 50 kilogramov PVC folije, last žužemberškega Gradbenika. Žužemberški gradbinci so s krajo oškodovani za okoli 25 tisočakov, miličniki pa za storilecem še poizvedujejo.

Po dolenjski deželi

● Ker je na Dolenjskem po zadnji uspešni akciji kriminalistov novomeške UNZ vse manj glasbenega življenja, si pač nekateri pomagajo po svoje. Našel se je celo nekdo, ki si je sklenil svoje silne glasbene želje potešiti kar sam. Iz Dolenjske trgovine v Trebnjem je v te namene izginil klarinet, vreden blizu 40 tisočakov.

● Še bolj kot Dolenjskine trgovci pa so bili prejšnji teden razočarani otroci novomeškega vrta na Ljubljanski cesti. Ponoči jim je nekdo ukradel hranilnik, v katerega so otroci nametali za 130 dinarjev kovancev.

● Za konec pa še tri mesnate. V noči na dan mrtvih je izginilo Mihi Smrketu iz Škocva v obliki osmih kokoši in dveh zajk okoli 25 kilogramov mesnine, katere dinarska protivrednost znaša preko stari milijon. Dan mrtvih se je žalostno končal tudi za 12 kokoši Tilke Novak iz Cegelnice, le dva dni prej pa so morali miličniki še v romsko naselje Hudeje. Miri H. je namreč zmanjkala zajka. Njene ostanke je lastnica identificirala pred domom A.B.

PADEL Z MOTORJEM

STARA LIPA — Franc Recer iz Kanižarice se je 2. novembra peljal na kolesu z motorjem iz Črnomlja proti Vinici. V Stari Lipi je zapeljal sem in tja po cesti, pri tem pa s pedalom zadel rob vozišča in padel. Recer se je ob padcu hudo poškodoval in so ga prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico. Materialna škoda je ocenjena na pet stotakov.

KRIVO NEPREVIDNO PREHITEVANJE — Kot da nekajednevno zatišje na dolenjski magistralni cesti med Ljubljano in Zagrebom napoveduje manj črno jesen, kot smo jih bili doslej vajeni. Megla, mokra vozišča in slaba vidljivost so v teh jesenskih dneh najhujši sovražniki voznikov, če pa se jim pridruži še nepazljivost in neprevidno prehitevanje, bodo prizori, kot je na posnetku, znova vsakdanji. Prehitevanje v škarje pri vasi Sela pri Karteljevem je povzročilo kar za 2 milijona din škodo, 5 oseb pa je bilo ranjenih. (Foto: PPM)

NOVOTERM

IZOLACIJE

Maloprodaja:
Novo mesto, Bršljin 62, telefon: (068) 25-877
UGODEN NAKUP
Priložnost, ki je ne smemo zamuditi!

RAZBIJAL ZAKLJUČNE LUČI

TREBNJE — Še neznan storilec je 31. oktobra na dvorišču avtomehanične delavnice v Trebnjem, ki je last 49 letnega Milana Trzina, razbijal zaključne luči. Najprej je to storil na Trzinovem Citroenu CS, nato še na avtu ljubljanskega-Agrostroja in vozilu Trebanjčana Jožeta Novaka. Skupne škode je za preko 16 tisočkov. Storičar še iščejo.

KDO STA RAZBIJAČA?

VELIKI GABER — Zaenkrat še neznan gosta sta se 28. oktobra polotila gostilne Djoka Tomiča v Velikem Gabru pri Trebnjem. Ker je natakarič po preteku obratovalnega časa hotela lokal zapreti, kar omenjenima gostoma očitno ni bilo prav, sta pričela razbijati v gostilni, nato pa še na dvorišču. Povzročena škoda je precejšnja, za storilcema pa miličniki še poizvedujejo.

UKRADEL AVTO

MIRNA — Ljubljčan Andrej K. je utemeljeno osumljen, da je 4. novembra iz zaklenjene garaže Mirencana Adolfa Mandlja ukradel osebni avto R 4 in ga že po kakih treh kilometrih med potjo od Biča proti Ljubljani karamboliral in tam tudi pustil. Na Mandljevem avtomobilu je škoda za kakih 200 tisočakov. Zoper Andreja K. bo podana ovadba temeljnemu javnemu tožilcu.

Vse za vaše stanovanje
v novi hiši opreme

EXPORTDRVO
SOLIDARNOST
RIJEKA
ADRIA

*Novo mesto, Cesta herojev
(Plava laguna)*

*Brezplačna dostava, montaža
in šivanje zaves.*

Nuklearna elektrarna Krško, p.o. Krško,
Vrbina 12,

razpisuje

Kadrovsko štipendijo za študij na II. stopnji strojne fakultete (VII. stop. zahtevnosti)

Kandidati morajo prijavi oz. vlogi (obr. DZS 8,40) priložiti:

- potrdilo o vpisu v šolo
- overjen prepis oz. fotokopijo zadnjega šolskega spričevala, oz. potrdilo visokošolske organizacije združenega dela o opravljenih izpitih
- potrdilo o premoženjskem stanju družine
- potrdilo o dohodkih staršev v preteklem koledarskem letu

Kandidati naj pošljejo svoje vloge v 10 dneh od dneva objave. Odgovore bodo prejeli v 30 dneh po izteku prijavnega roka.

737/45-84

ZAHVALA

Ob boleči in prerani izgubi našega dragega sina, brata, svaka in strica

NEDELJKA JEVŠKA

iz Novega mesta

se najprisrčneje zahvaljujemo kolektivom Iskra TNN, Iskra Ela, internemu oddelku Splošne bolnice Novo mesto, OO ZSMS Kandija Grm; stanovalcem Trdinove 5 c in vsem, ki ste pokojnika pospremili na zadnji poti, mu darovali cvetje in z nami sočustvovali. Hvala vsem govornikom, godbi, pevcom, njegovim sodelavcem, članom AO Planinskega društva Novo mesto in proštu, ki so prispevali, da je bilo slovo manj boleče. Posebno se zahvaljujemo osebju intenzivne nege Splošne bolnišnice Novo mesto za trud in prizadevanje v času njegove borbe za življenje ter našim sorodnikom za nesebično pomoč v najtežjih trenutkih.

Žalujoči: oče in mama, brat Ivan z ženo, sestra Andreja z družino

ZAHVALA

V 72. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, oče, stari oče in stric

ANTON UCMAN

iz Dobovega 5 pri Otočcu

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, znancem in prijateljem za podarjene vence in cvetje, za izrečeno sožalje ter vsem tistim, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo kolektivoma Labod Novo mesto in KZ Krka-TOZD Brazda Šentjerneje za podarjene vence, patronažni sestri Papeževi za nego na domu ter župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

POTA IN STRA
VAMPOTA

§

dežurni poročajo

ODPELJAL KOLO Z MOTORJEM — V dnevi med 10. in 21. oktobrom je nekdo odpeljal kolo z motorjem, last Tineta Klemenčiča iz Krupe. Klemenčič je s krajo oškodovan za okoli 15 tisočakov, storilca pa tačas še iščejo.

UKRADEL NEREGISTRIRANO KOLO — 29. oktobra je neznanec ukradel motorno kolo Tomos, last 17-letnega Antona Jakšeta iz Borčevega. Kolo je neregistrirano, s tem pa tudi večja možnost, da miličniki tatu preje dobijo. Jakše je oškodovan za 10 tisočakov.

OB ŠPORTNO KOLO — Nekdo je med 20. in 26. oktobrom oškodoval Antona Gorencza z Mirne za športno kolo, vredno kakih 20 tisočakov. Gorenc je imel vozilce spravljeno v kletnih prostorih stanovanjskega bloka.

IZTOČIL BENCIN — V noči na 30. oktober je nekdo iz osebnega avta Janeza Zupančiča iz Gornjega Podšumberka iztočil 10 litrov bencina in lastnika oškodoval, upoštevaajoč novo ceno, za tisočak.

PRETEPAL JE DOMAČE — Novomeški miličniki so imeli 30. oktobra opravka s 33-letnim Jožetom Zabukovcem iz Gotne vasi. Možakar je namreč vinjen pretepal domače, jim grozil, zraven pa še razbijal opremo. Ohladil se je v prostorih za pridržanje.

OKVARA GA JE REŠILA — Povsem po naključju je prišel Anton Vesel iz Goljke dokaj hitro do svojega kolesa z motorjem, ki mu ga je med 27. in 31. oktobrom nekdo ukradel. Storičar se je namreč motor pokvaril in ga je moral hočeš nočeš pustiti ob najbližjem kozolcu. Vseeno pa je Vesel oškodovan za 10 tisočakov.

PRETEPAL ŽENO — 34-letni Črnomaljec Milan Kobe je na samega 1. novembra dan preveč pogledal v kozarec, nato pa tako opogumljen stopil skozi domača vrata in se spravil nad ženo. Posredovati so morali miličniki, ki so vročekrvnega moža pridržali do izstreznitve.

IZGINILO STRANIŠČE

JAVOROVICA — Sliši se neverjetno, a je vendar res. Delavci v sedaj že opuščencem kamnolomu na Javorovici so imeli postavljeno poljsko stranišče. Pa se je našel nekdo, ki je, bodisi da mu lokacija stranišča ni ustrezala, bodisi da ga je potreboval sam, objektnostavno ukradel. Ukradeno poljsko stranišče in tatu miličniki še iščejo.

Le dobra tretjina neoporečnih

Med 344 vozili na dolenjskih cestah jih je bilo vsega 137 brezhibnih — Odvzetih kar 9 prometnih dovoljenj — Le 12 voznikov se redno pripenja s pasom

NOVO MESTO — Pred nekaj dnevi so člani novomeškega sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu skupaj z miličniki, člani novomeškega AMD in delavci baze AMZS na Otočcu končali obsežno preverjanje brezhibnosti motornih vozil na dolenjskih cestah. Na kratko smo doslej pisali le o rezultatih akcije v Novem mestu, podobni pregledi pa so bili tudi v Dolenjskih Toplicah, Šentjerneju in Škocjanu.

Omenimo, da so bili pregledi opravljeni v popoldanskem in dopoldanskem času in da so resnično dali

ZARADI UTRUJENOSTI ZAPELJAL NA BANKINO — Francoski državljan Ahmed Ghodbani se je 2. novembra peljal z osebnim avtom iz Zagreba proti Ljubljani. V Karteljevem je Ghodbanija očitno premagala utrujenost in je z avtom v levem nepreglednem ovinku zapeljal na desno bankino, vozil po njej še kakih 40 metrov in nato s prednjim delom avtomobila trčil v obcestno skalo.

Avto se je po trčenju prevrnil na streho, pri čemer je voznik Ghodbani iz vozila padel, in se teže poškodoval. Odpeljali so ga na zdravljenje v novomeško bolnišnico, medtem ko je materialne škode za 500 tisočakov.

VPITJE GA JE PRESTRAŠILO — Nenevadno so bili vzroki prometne nesreče, ki se je pripetila 4. novembra v Bočki. 42-letni Ferid Bektašević iz Šempetra se je omenjenega dne peljal s kombijem iz Metlike proti Novemu mestu. Med vožnjo po klancu navzgor je v Bočki nepričakovano zavpil nekaj besed njegov 8-letni sin Bekta, ki je sedel na zadnjem sedežu avtomobila. Bektašević se je ozrl, pri tem pa izgubil oblast nad vozilom. Avto je zdrsel po bregu in se nato prevrnil, pri čemer so se poškodovali Bektaševićeva žena, tašča in sin Elvir, katerega so prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico. Materialno škodo so ocenili na 40 tisočakov.

tega pa še 5 avtobusov, 54 tovornjakov, 22 traktorjev, štirje motoristi, 6 koles z motorjem, 2 delovna stroja in tudi štirje kolesarji. Skupaj je bilo torej »obdelanih« 344 takih in drugačnih vozil, prav toliko voznikov pa tudi izprašanih. Najbolj zaskrbljuje to: vsega 137 vozil je dobilo nalepko »brezhibno vozilo«, medtem ko so bila ostala tako ali drugače oporečna.

Daleč največ napak je bilo na svetlobnih in signalnih napravah — kar 131, pomanjkljivosti na zavorah so bile na 34 vozilih, slabe gume so bile v 58 primerih, napak na krmilnem mehanizmu je bilo 25, poleg tega pa so odkrili 18 drugih večjih pomanjkljivosti.

Za konec pa še tole. Ni več tako daleč 1. januar 1985, ko bo pričel veljati zakon o obveznem pripenjanju z varnostnimi pasovi. Prav zategadelj se lahko toliko bolj čudimo rezultatom med akcijo opravljene ankete med vozniki, saj jih je vsega 12 izjavilo, da se s pasom redno pripenja. 39 jih to počne občasno, 132 pa nikoli. K obveznemu pripenjanju pa bodo po novem letu sodila tudi obvezno vgrajena naslonjala za glavo. Med akcijo so jih odkrili le v 52 osebnih vozilih.

B. B.

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

odbojka

II. ZVEZNA LIGA, zahod, MOŠKI, 4. KOLO: BLED — PIONIR 3:1 (29, 11, 7, 4)

PIONIR: Brulce, Vernig, Babnik, Primc, Kosmina, Gregurek, Pečar, Škrbe.

LESTVICA: 1. Fužinar 6 točk, od 5. do 7. mesta Student, Pakrac in Pionir po 4 itd.

Pionir igra v 5. kolu doma z Novim Zagrebom.

I. SOL, ženske, 4. KOLO: KOČEVJE — FUŽINAR II 1:3 (4, —11, —9, —9)

KOČEVJE: Kljun, Levstik, Hočvar, Gornik, Drobnič, Uran, Dimitrov, Lapajne.

LESTVICA: 1. Ljubno 8, 7. Kočevje 2 točki.

5. kolo: Ljubno — Kočevje.

rokomet

II. ZVEZNA LIGA, ženske, 6. KOLO: AKADEMAC — NOVO MESTO 34:27 (15:14)

OLESTVICA: 1. Dinamo 10 točk, zadnje, 12. Novo mesto brez točke. Novo mesto: Mršnik 16, Kramar 4, Godler 3, Zupančič 1, Jakše 2, Pelko 1.

V 7. kolu igrajo Novomeščanke doma z Zametom.

SRL, moški, 9. KOLO: MINERVA — PONIKVE 22:22 (8:9)

DVZ PONIKVE: Jambrovič, Bambič, Fenik 2, M. Strnad 4, D. Strnad 3, Vojinovič 8, Vrbinč 4, Mišič, Pugalj, Doblekar 1.

INLES — MOKERC KIG 20:19 (9:9)

INLES: Gelze, Šile, Lesar, J. Ilc 6, Lukič 2, Tanko 3, Ambrožič 3, Mate 5, Fajdiga 1, Parezanovič.

LESTVICA: 1. Šostanj 16, 2. Inles 15, 5. Krško (Tekma manj) 7, 7. Ponikve 7 itd.

V 10. kolu igrajo: Inles — Minerva, Mokerc KIG — Šostanj, Astra Jadran — Krško, Ponikve — Jelovica itd.

SRL, ženske, 9. KOLO: VETA — ITAS KOČEVJE 29:21 (15:11)

ITAS: Štefanišin, Klarič 1, Ambramovič 1, Bejtovič, Novak — Križman 1, S. Jerič 8, M. Jerič 4, Fajfar, Oražem 2, Zalar 5, S. Saftič, A. Saftič.

ISKRA — MLINOTEST 20:19 (9:8)

ISKRA ŠENTJERNEJ: Bolte, Gorenc 3, Dolar 4, Kovačič 4, Simončič, Turk 2, Rangus 5, Vide 2, Kotar, Kos.

LESTVICA: 1. Burja in Jekloteh na po 15 točk, 6. Iskra 9 točk, 10. Kočevje 6.

nogomet

SNL, 11. KOLO: BREŽICE — SLOVAN 0:1 (0:1)

BREŽICE: Rozman (Veble), Krajnc, Kos, Mirtac, Predanič (Severovič), Soban, Hode, Povh (Ratkajec), Komar, Barbič, Lazanski.

LESTVICA: 1. Koper 17 točk, 10. Brežice 9.

V 12. kolu potujejo Brežičani v Trbovlje k Rudarju.

košarka

SKL, moški, 2. KOLO: NOVOLES — POMURJE 115:64 (61:32)

NOVOLES: A. Cerkovnik 1, M. Cerkovnik 17, Bratož 2, Lalič 19, Bajc 32, Balažič 6, Seničar 15, Župevc 18, Plantan 5.

LESTVICA: 1. do 4. mesto Novoles, Tima MTT, Ilirija in Triglav po 4 točke itd.

V 3. kolu igrajo Novomeščani v Ljubljani s Slovanom.

IZGUBILE PO ENAKOVREDNEM BOJU — Rokometašice Novega mesta so v 6. kolu II. zvezne lige doživele še štiri poraza, vendar so tokrat pokazale verjetno najboljšo igro na prvenstvu. Kramarjev (v akciji na posnetku) je bila v srečanju z Akademcem med boljšimi na igrišču. (Foto: B. B.)

Ob dobri igri ostale praznih rok

Novomeške rokometiške prikazale najboljšo igro doslej v II. ligi, vendar izgubile — Še upanje za beg z dna — V republiški ligi brez presenečenj

Krepko so se usteli vsi, ki so v soboto pričakovali katastrofalen poraz novomeških rokometiške v 6. kolu prvenstva II. zvezne lige v gosteh proti Akademcu. Novomeščanke so namreč presenetile z zares dobro in požrtvovalno igro, verjetno najboljšo v dosedanjem delu prvenstva, saj so proti ekipi, ki ima v svojih vrstah kar tri državne reprezentantke, omenimo le Parezanovičev, sedaj Berar, pa Ljubico Bukurov, vodile domala cel prvi polčas.

Igralke Novega mesta so domačinke presenetile z izredno agresivno in učinkovito igro, saj so vodile skozi ves prvi polčas.

Še 50 sekund pred koncem tega dela je bil rezultat 14:13 za Novomeščanke, vendar so zaradi brezglave igre ta del izgubile. Usodno za gostujoče igralke so bile prve minute nadaljevanja, saj so imele pri rezultatu 22:20 za Akademca kar dve igralki več na igrišču, tačas pa so prejele kar 4 zadetke. Srečanje je bilo s tem odločeno, vendar nekaj besed ob tem ne bo odveč. Ponovno se je namreč pokazalo, da igralke Novega mesta psihično niso dovolj zrele za kakršenkoli podvig, saj so v odločilnih trenutkih igrala premoledno, celo brezglavo, poleg tega niso znale ustaviti tudi izredne Berarjeve, ki je iz igre kar trinajstkrat zatresla njihovo mrežo.

potrebno prekiniti s serijo porazov. Mogoče že v soboto doma z Zametom.

Prav nič novega se ne dogaja v republiških ligah. Ribničani so po ogorčenem boju prišli do dveh novih točk, ki jih lahko ob ugodnem razpletu v sobotnih srečanjih pripeljejo na sam vrh lestvice. Tudi v ženskih ligah večjih presenečenj ni bilo, saj so Kočevke po pričakovanju ostale praznih rok v Ljubljani, medtem ko so Šentjernejanke v zadnjih sekundah srečno osvojile obe točki proti Mlinotestu. Zato pa jih že v soboto čaka izredno težka tekma proti Jeklotehni, ki je poleg Burje edini kandidat za prvo mesto na lestvici.

B. B.

PO POTEH GORJANSKEGA BATALJONA

V soboto, 27. oktobra, je PD Novo mesto organiziralo tradicionalni pohod po poteh Gorjanskega bataljona v počastitev praznika občine Novo mesto. Udeležilo se ga je 79 planincev iz novomeških sol. Do Vrhopolja so se pohodniki peljali z avtobusom, nato pa nadaljevali pot peš. Pri lovski koči na Pragu, kjer je bil 13. maja 1942 bataljon ustanovljen, so dobili čaj. Marko Jerela pa jim je govoril o bataljonu. Nato so šli do Javorovice, kjer jih je zaradi slabega vremena že čakal avtobus. V njem jih je pozdravil član ZB Šentjernej in jim pripovedoval o hudih bojih bataljona z Nemci in domobranci.

JERNEJA MEGLIČ
OŠ Katja Rupena
Novo mesto

RIBNIČANI SO SE PRITOŽILI

RIBNICA — V zadnjem kolu jessenskega dela prvenstva v ljubljanski nogometni ligi sta se v Ribnici pomerili vrsti domačinov in Kočevja. Po zanimivi in kvalitetni igri sta se ekipi razšli brez zadetkov, vendar je potrebno omeniti še nekaj drugega. Ribničani so se namreč pritožili, ker sta v vrstah Kočevja igrala tudi Rajšel in Buzuk, ki sta sicer registrirana za NK Elan (!). Končno besedo bo torej imela komisija za pritožbe.

M. GLAVONJIČ

Rekordna zmaga Novolesa v drugem kolu

Novomeški košarkarji povsem pri vrhu — V soboto derbi s Slovanom

NOVO MESTO — drugo kolo prvenstva v republiški košarkarski ligi je minilo brez večjih presenečenj. Ta ugotovitev velja še posebej za srečanje v Novem mestu, kjer so domačini brez vsakršnih težav premagali ekipo Pomurja kar s 115:64.

Po pričakovanju so domači košarkarji brez posebnih težav premagali vrsto Pomurja. Premoči igralcev Novolesa je bila očitna že v prvih minutah srečanja, zato je trener domačinov Jože Spilchal kaj kmalu poslal na igrišče mlajše, rezervne igralce. Ti so povsem upravičeno zaupanje trenerja, saj so bili boljši od Pomurcev in z lahkoto dosegli visoko zmago.

Osvojene štiri točke v prvih dveh kolu prvenstva so za Novomeščane bolj ali manj pričakovane, prva resna preizkušnja pa jih zato čaka že v soboto, ko potujejo v Ljubljano k Slovanu. Vsaj na papirju so ekipe Novolesa, Slovana, Ilirije in Tima MTT med najresnejšimi kandidati za vrh lestvice, zato bo sobotni obračun še toliko bolj zanimiv. Še posebej zato, ker so slovanovci v soboto ostali praznih rok v domačem derbiju z Ilirijo.

BLIZU ZMAGE — Novomeški odbojkarji so bili v soboto blizu presenečenja v tekmi z odbojkarji Bleda, vendar jim je po gladko dobljenem prvem nizu zmanjkalo moči za končni uspeh. (Foto: B. B.)

Dobro odigrali le prvi set

Drugi poraz novomeških odbojkarjev v 4. kolu II. zvezne lige — V soboto derbi z Novim Zagrebom

S precejšnjim strahom smo napovedali morebiten uspeh odbojkarjev novomeškega Pionirja na svojem drugem gostovanju v II. zvezni ligi, vendar so bili Novomeščani blizu zmage, kot že dolgo ne. Resda so z Blejčani opravili že tudi v pripravljalnem obdobju, vendar je bilo le stežka pričakovati, da se bo kaj takega ponovilo tudi na prvenstvenem srečanju.

Toda novomeški odbojkarji so srečanje na Bledu izvrstno pričeli, domačine povsem nadigrali in v prvem setu povedli kar s 14:2. Po tako prepričljivi igri in dobljenem prvem setu je bilo le še malo izmed tistih 200 gledalcev v telovadnici blejske osnovne šole prepričanih, da lahko njihovim igralcem uspe podvig. Pa vendar so Novomeščani ostali praznih rok. Kot da jim je po tesno izgubljenem drugem nizu zmanjkalo volje in želje po uspehu, saj so domačini v preostalih dveh setih popolnoma zagospodarili na igrišču in osvojili že tretji par točk na prvenstvu, ki jih je obdržal med štirimi prvovrščeni ekipami na lestvici. Pionirjevi so s tem porazom zdrknili za nekaj mest, vendar z igro v prvem in tudi drugem setu ponovno dokazali, da jim je mesto v zgornjem delu razpredelnice.

Sicer pa bodo lahko svojo vrednost potrdili že v naslednjem kolu, ko jim prihaja v goste ekipa Novega Zagreba, vse do sobote, ko jih je doma nepričakovano premagal Fužinar, edina neporažena ekipa.

B. B.

ELAN — PRIMORJE 0:1 (0:0)

NOVO MESTO — Razočarani so maloštevilni gledalci v nedeljo zapušili stadion bratstva in enotnosti v Novem mestu. Verjetno ga ni bilo, ki tokrat ni pričakoval gladke zmage Elana, saj je ekipa Primorja verjetno najslabša v ligi. Žal pa so igralci Elana ostali praznih rok. Ponovno se je pokazalo, da se z neučinkovito igro ne da doseči zmage, medtem ko so gostje pomanjkanje nogometnega znanja nadoknadili s srčno borbenostjo, ki jim je vsega nekaj minut pred koncem z zadetkom prinesla tudi povsem nenačrtovani točki, še kako potrebni v boju za obstanek. V zadnjem jesenskem kolu potujejo Novomeščani k vodilni ekipi Stola v Kamnik.

B. BUDJA

Po nasprotnike med fante

V soboto se prične prvenstvo v ženski SKL — Novomeščanke doma z Mengšem — Med pripravami težave z nasprotniki

NOVO MESTO — S sobotnim srečanjem med Novim mestom in Mengšem, ki bo v soboto ob 15.30 v športni dvorani pod Marofon, se bo pričelo letošnje košarkarsko prvenstvo v I. ženski republiški ligi. Novomeščanke so si mesto med najboljšimi republiški ligami priborile s prepričljivimi igrami in končno zmago v II. SKL lani, letos pa jih čaka izredno težka naloga. Po besedah Andreja Šveta, trenerja novomeške vrste, je poglavitni cilj Novomeščank osvojit mesto v sredini lestvice.

«Z dobrimi igrami in rezultati bi se radi ognili borbi za obstanek v ligi in mislim, da smo za kaj takega tudi sposobni,» pravi trener Novomeščank. «Na prvenstvo se pripravljamo že od začetka septembra, resda le doma, saj za kaj več preprosto ni denarja, vendar rezultati iz pripravljalnega obdobja le obetajo uresničitev naših želja. Odigrali smo več prijateljskih srečanj, med drugim z Mengšem in Slovanom, sodelovali smo na turnirju v Ptujju, da ne naštevam naprej.»

Start bo za Novomeščanke izredno težak, saj igrajo v prvih štirih kolu z nasprotnicami, ki naj bi po vseh napovedih krojile vrh letošnje prvenstvene lestvice. Najprej se bodo doma pomerile z Mengšem, nato z Ilirijo v Ljubljani, spet doma z Libelo in nato v Celju s Kladivarjem.

«Prav zaradi tega pas morebitni začetni neuspehi ne smejo zlomiti. Imamo namreč dovolj kvalitetno ekipo, da dosežemo to, kar načrtujemo. Resda smo letos ostali brez graditeljske igre in strelke Žurove, kar pa lahko z borbenostjo ostalih vsekakor nadoknadimo. Prej ko slej bodo okostje ekipe tvorile Bunčeva, Srebrnjakova, Galova, Avguštinova in Dragmanova, tu pa so še Veselova, Smrketova, Bratoževa, Leganova, Znidaršičeva, Adamičeva in Aševa. Sicer pa bomo že v soboto dobro vedeli, kako so uspeli priprave in koliko zmora ta ekipa.»

ZMAGA METLIŠKIH KEGLJAČEV

NOVO MESTO — Na kegljišču Loka se je končal turnir v borbenih igrah, posvečen letošnjemu občinskemu prazniku. Zmagali so Metličani, ki so podrl 849 kegljev, sledijo pa Novo mesto 793, Črnomelj 745 in Trebnje 636. Po trebanjskem turnirju je to že druga prepričljiva zmaga kegljačev iz Metlike. N. G.

JESENSKI DEL ALBATROSU

TREBNJE — Z zadnjim, 7. kolom se je na igrišču na Mirni končal jesenski del občinskega prvenstva v malem nogometu. Doseženi so bili naslednji rezultati: Velika Loka — Hrastovica 3:0, Albatros — Tottenham 4:0, VP — Polet 0:3, Mirna — Vejer 5:3. Končna lestvica jesenskega dela je takšna: Albatros 11 točk, Vejer 10, Velika Loka, VP in Mirna po 9, Tottenham in Polet po 4, Hrastovica 0.

Premalo igrajk

Florjan Satošek o edinem organiziranem ženskem športu v Črnomlju

ČRNOMELJ — Črnomaljska družina Satošek je gotovo ena najbolj športnih družin v mestu, pa najsi gre za očeta Florjana, sina Aljoša ali hčerko Simono. Oče je igral roket, bil vratar nogometnega kluba Bela krajina, tekmoval v motokrosu in bil eden izmed pobudnikov dirk v motokrosu v Beli krajini, s katerimi so začeli leta 1973 v Zlebu, treniral je tudi odbojkarice.

Pogovor s Florjanom je tel el prav o delu v črnomaljski odbojki, edinem organiziranem ženskem športu v mestu.

«Tri črnomaljske mladinke so hodile na trening rokometu v Novo mesto, a so se večkrat vračale domov potolčene. 29 let sem igral roket in vem, da ta šport ni povsem primeren za ženske, zato smo se odločili, da bomo v Črnomlju poskusili z nekoliko lažjim športom, torej z odbojko,» se spominja začetke bruce Satošek. Zlasti so bili dobrodošli napotki Pionirjevega odbojkarjskega trenerja Bojana Verniga in Petra Štora, vendar se Črnomaljkam zaradi neizkušnosti in pomanjkljivega znanja prvi dve leti ni uspelo uvrstiti v I. republiško ligo. Leta 1982 so igrale v dolenski ligi, letos pa že drugo leto v 2. republiški ligi, kjer so lani med osmimi ekipami zasedle 4. mesto; letos so po prvih kolu prav tako na sredini lestvice.

«Delo v črnomaljski odbojki je izredno težko, saj ta šport pri nas nima tradicije. Poleg tega nas pestijo težave s kadrom. Pred tremi leti je bilo 30 igralk, sedaj samo 12, zelo malo jih je ostalo od tistih, ki so začeli trenirati pred štirimi leti. Odbojkarice so v glavnem srednješolke, in ko odidejo na študij v Ljubljano, jih tako rekoč lahko odpišemo, saj treninge le ob koncu tedna, ko se vrnejo domov, ne zadoštuje. Trudimo se, da bi vsaj ta, edini ženski šport v Črnomlju obdržali, pri tem pa nas podpirata tudi pokrovitelj naše ekipe Belt in TKS,» pove Florjan.

Florjan Satošek

SPORTNI KOMENTAR

Bradati osemletniki

Stražani ponaredili izkaznice igralcev? — V nogometu vse več nečednih poslov — Tudi elanovci nekaterim niso po volji

Goljufij in nečednih poslov med nogometaši, še posebej tistimi, ki igrajo za denar, smo že kar vajeni, zato pa veliko bolj zbedejo primeri goljufij, nepravilnosti, podkupovanj in še česa že v najnižjih oblikah tekmovalja, celo med pionirji ali mladinci. Primera, ki ju bomo omenili, zaslužita ne le najostrejšo obsodbo, pač pa tudi najstrožje ukrepe.

Po pisanju našega ribniškega dopisnika Milana Glavonjiča so si mladi nogometaši iz Straže pri Novem mestu privoščili hudo goljufijo. V srečanju 6. kola kadetske lige Dolenjske sta se na igrišču ob Bistrici v Ribnici pomerili enajsterici Straže in domačinov. Igralci ne bi smeli šteti več kot 16 let, vendar je bilo že takoj jasno, da je v ekipi gostov priteklo na igrišče nekaj bistveno starejših igralcev. Zaman je domači trener Tone Prus zahteval potrdila o registraciji igralcev od gostujočega trenerja, zaman je to zahteval od glavnega sodnika Borisa Krčinca, in šele ko je po končanem srečanju prišel do knjižice gostujočih, je videl zares tragikomičen prizor. Pri nekaterih igralcih je bil namreč obvezni žig zveze pod sliko, kar pomeni, da se lahko fotografije menjujejo po potrebi. Ne nazadnje je bilo potrdilo temu najvi v obrazih na fotografiji, ki niso kazali več kot 7 ali 8 let, obrazi na igrišču pa so bili že krepko poraščeni.

Nogometna Straža to ni prvi podoben primer, nič manj obsodbe vredno pa ni početje sodnika, ki mu tovrstno početje očitno ni bilo tuje. Ribničani so se pritožili, in če bodo dejstva, kot so napisana, ostala, potem Stražanom ni več mesta v ligi. Nad podobnimi nepravilnostmi pa se lep čas pritožujejo tudi nogometaši Elana, člani II. slovenske lige. Sodniki očitno dobro vedo: katera ekipa mora zmagati, in tako se dogajajo celo takšne neverjetnosti, ko so elanovci nekaj kol nazaj v gosteh proti Naklu že dosegli zadetek, domačini krenili iz centra, pa se je sodnik premislil in zadetek preprosto razveljavil. Celotoma gledalci so se smejali.

Denarja za šport, še posebej v nižjih tekmovalnih sistemih, je izredno malo in nesmiselno ga je trošiti za tekme in tekmovalja, ki so športu v srčnato. Da pa bo ironija še večja, ima prav nogometna organizacija verjetno najbolj razvijen birokratski aparat, nečista raznih komisij, ki pu so, očitno, kot nekateri sodniki in delegati, le orodje v roki premožnejših, vplivnejših.

B. S.

Ni časa za malodušje

V sevniški občini dosegajo poleg porasta dohodka in čistega dohodka tudi uspešne izvozne rezultate

Občani občine Sevnice praznujemo svoj praznik v spomin počastitve 12. novembra 1941. Tega dne je skupina borcev pod vodstvom narodnega heroja Dušana Kvedra—Tomaža osvobodila skupino borcev Brežiške čete ter politične zapornike iz policijskih zaporov v Sevnici.

Izredno drzne in hrabre akcije partizanskih skupin in enot so se vrstile v nekaj dnevih na območju današnje občine Sevnica. Herojski boj Milana Majcna in Jančija Mevžlja v Murncah 28. oktobra, napad na policijsko postajo na Bučki 1. novembra itd. To so dejanja, ki so sovpadala z naj-

večjo agonijo naših občanov v zgodovini. Na tisoče so jih v uničujoči raznarodovalni nacistični gonji in genocidu izgnali v tistih novembrskih dneh leta 1941 v globoko suženjstvo »moderne« dobe.

Ob čestitki za praznik moramo ponovno poudariti

veličino revolucionarnih dejanj in vstaje našega naroda. Z občudovanjem se danes zazremo v dogajanja tistih dni, kako načrtno in organizirano je te akcije odpora vodila na izselitvenem pasu KPS in GO OF

Občudujemo in vedno znova podoživljamo, s kakšno zavestjo smo ustvarjali našo sedanost, kolikšna je bila moč večne težnje našega človeka po svobodi ustvarjanja in mišljenja.

Ni bilo časa za malodušje, ni bilo alternative, cilj je bil zastavljen čisto in nedvoumno.

Tudi danes ni časa za malodušje in to kljub velikim ekonomskim neskladjem, ki pretresajo današnji svet. Naši delovni ljudje in občani povsem zaupajo v svoje moči in sposobnosti, še posebej, ker gre za to, da bi premagali krizni čas.

Zato je prav, da opozorimo na nekaj kazalcev gospodarjenja v tekočem letu, ki zagotavljajo prihodnost.

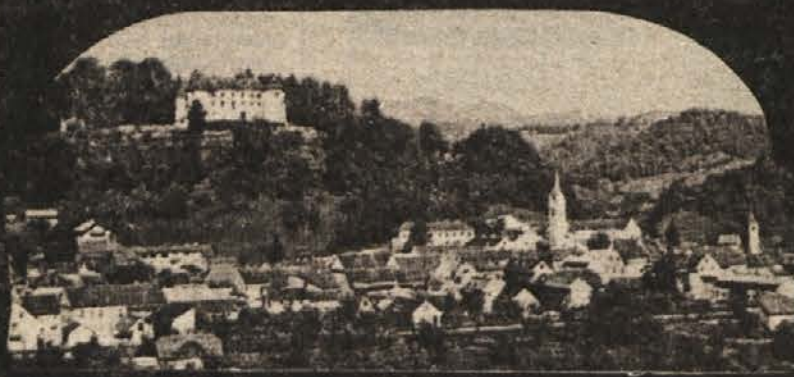
Dohodek nam je porastel za 62 odst., izvozni rezultati so dobri, investicijska vla-

ganja v pretežni meri usmerjamo v modernizacijo in zamenjavo strojne opreme, tudi čisti dohodek je porastel za 55 odst. Razumljivo, da v delu nastajajo problemi zlasti v nekaterih SIS družbenih dejavnosti.

Vendar so tudi ta neskladja take narave, da jih bodo naši delovni ljudje rešili kot že neštetokrat doslej.

V imenu vodstev družbenopolitičnih organizacij in predsedstva skupščine čestitam delovnim ljudem in občanom ob prazniku občine Sevnica.

Predsednik skupščine občine
JOŽE BAVEC

JUGOTANIN
SEVNICA - JUGOSLAVIJA

JUGOTANIN SEVNICA p.o.

68 290 SEVNICA, Hermanova 1

Tel.: NC 068 81 110, 81 128, direktor 81 189, p.p.9, žir.račun: SDK Sevnica 51 610-601-11 880

POSLOVNIM PRIJATELJEM IN OBČANOM OBČINE SEVNICA ŽELIMO USPEŠNO POSLOVANJE IN OSEBNO ZADOVOLJSTVO

**stilles
sevnica**

VSEM DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE SEVNICA IN JIM ŽELIMO VELIKO DELOVNIH USPEHOV!
Delavci tovarne stilnega pohištva in notranje opreme Stilles

oz
Bohor

**OBRTNA ZADRUGA BOHOR
SEVNICA**

ČLANI DELOVNE SKUPNOSTI IN KOOPERANTI OBRTNE ZADRUGE BOHOR SEVNICA SE PRIDRUŽUJEMO S ČESTITKAMI OB PRAZNOVANJU OBČINSKEGA PRAZNIKA OBČINE SEVNICA IN SE PRIPOROČAMO ZA NADALJNJE SODELOVANJE!

Industrija pletenin INPLET p. o.
Dolnje Brezovo 34, 68290 Sevnica
Slovenija

IZDELUJEMO IN NUDIMO

- Nicki pliš
- Frotir pletivo
- Interlok pletiva za otroško konfekcijo in športna oblačila
- Elastična snutkovna pletiva za nedrčke, steznike in kopalne obleke

ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE

ARCOMURKA

GOSTINSKO PODJETJE
SEVNICA
SEVNICA p. o.

ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE VSEM OBČANOM IN DELOVNIM LJUDEM!

M metalna

strojgradnja,
konstrukcije
in montaža n. sol. o.

Tozd tovarna lahkih
konstrukcij Krmelj

ČESTITAMO OBČANOM OBČINE SEVNICA ZA PRAZNIK, POSLOV-
NIM PARTNERJEM PA PRIPOROČAMO NAŠE IZDELKE

M Mercator

KMETIJSKI KOMBINAT SEVNICA

VSEM OBČANOM IN KMETOM KOOPERANTOM ČESTITAMO ZA
OBČINSKI PRAZNIK

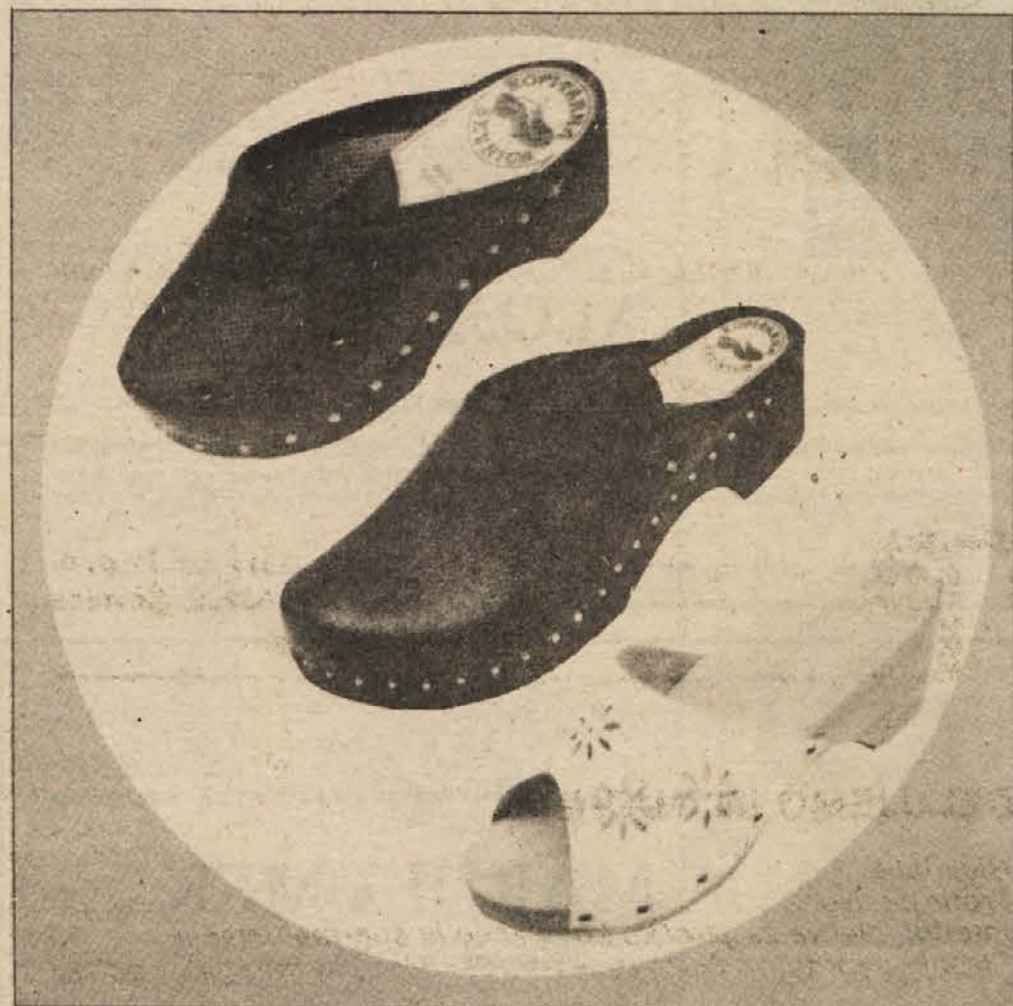
- TOZD TRGOVINA
- TOZD PROIZVODNJA
- TOZD KOOPERACIJA
- TOZD KLAVNICA

KOPITARNA SEVNICA p.o.

Mercator

INDUSTRIJA LESNE IN PLASTIČNE GALANTERJE
ZA ČEVĽJARSTVO IN GRADNENIŠTVO
TER LESENE OBLUVE
SEVNICA

VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM, DELOVNIM LJUDEM IN OSTALIM
OBČANOM ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE SEVNICA

PRAZNIK OBČINE SEVNICA ČESTITAMO!

BLUZE

FOX

INDUSTRIJA
OTROŠKE KONFEKCIJE

JUTRANJKA

KOLEKTIV INDUSTRIJE OTROŠKE KONFEKCIJE JUTRANJKA,
SEVNICA
ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM
ZA PRAZNIK OBČINE SEVNICA
IN OBENEM PRIPOROČA
SVOJA KVALITETNA OBLAČILA!

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 8. novembra — Bogdan Petek, 9. novembra — Teodor Sobota, 10. novembra — Leon Nedelja, 11. novembra — Martin Ponedeljek, 12. novembra — Emil Torek, 13. novembra — Stanislav Sreda, 14. novembra — Lovrenc Četrtek, 15. novembra — Leopold

LUNINE MENE

8. novembra ob 18.42 — ščip

KINIO

BREZICE: 8. in 10. 11. ameriški film Tootsie. 11. in 12. 11. ameriški film Beg. 13. in 14. 11. ameriški film Vztrajno zapeljevanje.

ČRNOMELJ: 9. in 11. 11. hongkonški film Kantološki Kung fu. 11. 11. ameriški film Zarota v San Franciscu.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

SPREJMEM v redno delovno razmerje dve industrijski šivilji. Osebnih dohodkov 2 do 3 M. Vrečec, Cesta 18, Veliki Gaber, telefon (068) 46-502.

STANOVANJA

DRUŽINI ugodno oddam enosobno opremljeno stanovanje z etajnim centralnim ogrevanjem v Zabji vasi v Novem mestu. Informacije vsak dan od 16. do 18. ure. Naslov v upravi lista (6213/84).

Motorna vozila

PRODAM R 10, letnik 66 v voznem stanju. Tel.: 061 789-074

PRODAM dobro ohranjeno Z 101, letnik december 1979, prevoženih 45000 km. Ogled popoldne. Karel Janc, Vrhpolje 85, Šentjerneje.

PRODAM OPEL ASCONO letnik 1976. Zanja vas 15, Novo mesto.

TALBOT SAMBA LS, letnik 1982, prevoženih 24000 km, prodam. Telefon (068) 20-302.

GOLFA, letnik 1977, prodam. Gor. Kamence 23, Novo mesto.

ZASTAVO 101, letnik 1982, ugodno prodam. Telefon 25-562.

R 15 avtomatik, letnik 1974, dobro ohranjen, prodam. Anton Zorko, Selo 2, 68312 Podbočje.

LADO 1500, letnik 1980, prodam. Stane Koracin, Vel. Bučna vas 44, Novo mesto.

Z 101, leto 1975, registrirano do marca, prodam. Hribar, Mirna peč 6.

ZASTAVO 750, letnik 1978, prodam. Franc Kostrevec, Potov vrh 44 (Križ), Novo mesto.

Z 750, letnik 1972, delno obnovljeno, in prikolico za osebni avto, malo rabljeno, prodam. Velika Cikava 11, Novo mesto.

126 P, letnik 1979, prodam. Informacije na tel. 84-144.

13. 11. ameriški film Desetnica. 15. 11. indonezijski film Plamen maščevanja.

DOLENJSKE TOPLICE: 10. in 11. 11. nemški film Zakon Marie Braun.

KOSTANJEVICA: 10. 11. ameriški film Petek 13. 11. 11. ameriški film Zora v deželi Zulu.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 8. 11. filmsko gledališče — italijanski film Potovanje z očutom. Od 9. do 11. 11. ameriški barvni film Oficir in gentleman. 10. 11. mladinski program — ameriški film Nagajlvi delfin. 13. in 14. 11. gledališče. 15. 11. filmsko gledališče — domači film Horoskop.

NOVO MESTO — DOM JLA: Od 5. do 7. 11. hongkonški film Enoroki boksač. Od 9. do 11. 11. ameriški film Zarota v San Franciscu. Od 12. do 14. 11. nemški film Patricia.

SEVNICA: 8. 11. opera Vem za mladenko. 9. in 10. 11. italijanski film Dekleta iz Trsta. 11. 11. francoski film Tudi bankirji imajo dušo. 14. in 15. 11. ameriški film Ognjene kočije.

PRODAM oba sprednja blatnika za R-10 z okroglimi lučmi in zadnji desni blatnik za R-8. Tel. — 061 789-074.

UGODNO PRODAM HANOMAG kurir z novimi gumami, vozen z B kategorijo, za 17 M. Martin Vidmajer, Selce, Blanca.

LADO 1200, letnik 83, prodam najboljšemu ponudniku. Tel. 72-563.

PRODAM OPEL ASCONO 16 S. Kostonjek 17, Zdole pri Krškem.

PRODAM CZ 750 v dobrem stanju, registrirano do maja 85, in obračalnik za BCS. Jože Grm, Mala Ševnica 2, Trebnje.

PRODAM Z 750, letnik 1984, in motorno žago »stihl«. Bačar, Mihovec 7.

PRODAM Z 750, R 5 in LADO 1500. Ivan Simončič, Gorica, Krško.

PRODAM R 4, letnik 1976, in zimske gume. Tel. 20-371.

PRODAM Z 101 mediteran, julij 1980. Tel. 23-286.

PRODAM OPEL KADET, letnik 1969, za 16 M. Viktor Strojanssek, Poklek 47, Blanca.

POCENI PRODAM gozdno vitlo. Cena 7 M. Viktor Strojanssek, Poklek 47, Blanca.

NOVO traktorsko prikolico za prevoz živine prodam. Cena 62000 din. Telefon 82-483, Sevnica.

PRODAM traktor IMT 533. Telefon (068) 62-194.

PRODAM frezo, novo, za traktor Tomo Vinkovič. Bradač, Dol. Polje 7/a, Straža.

PRODAM kosilnico LCS, skoraj novo. Rudi Nahtigal, 68231 Trebelno.

MENJAM manjši traktor FERARI 21 za večjega. Traktor je v zelo dobrem stanju. Ostalo po dogovoru. Kličite vsak dan od 19. do 21. ure na telefon (068) 58-305.

TRAKTOR ZETOR 2511 s kosilnico, dobro ohranjen, in motokultivator (6 KM) prodam. Anton Rangus, Dol. Vrhpolje 15, Šentjerneje.

UGODNO PRODAM dobro ohranjen traktor Deutz (30 KM), Rafko Gerkman, Poženik 41, 64207 Cerklje na Gorenjskem.

PRODAM traktor Steier 188 (28 KS) ali Bautz (19 KS) s kosilnico. Škvarc, Ilirska I., Dobova, ali telefon 67-211, popoldne.

PRODAM vlečno kosilnico na Kardan OLT, skoraj novo, za traktor. Telefon (068) 67-123.

PRODAM tovorno prikolico za traktor Tomo Vinkovič. Telefon (061) 52-418.

PRODAM

PRODAM žrebe, staro 6 mesecev, dobre narave, primerno bo tudi za športno jahanje. Fancič, Stara vas 23, Šentjerneje.

PRODAM KOBILU, staro 21 mesecev. Naslov v upravi lista (6214/84).

PRODAM kombiniran hladilnik s tremi predali hladilne skrinje. Marina Lesjak, Mokronog 93.

PRODAM stroj za izdelovanje žebjev. Tel. (068) 62-194.

PRODAM 5 kolečnih obročev za greznično cisterno ereina (15 col) in gramofon lenco 1. 133 z deklaracijo. Tel. 84-000 od 8. do 12. ure.

MINY SENSORY CHESH CHALLENGER (šah — računalnik), prodam. Leopold Perme, Šmarjeta 40, 68220 Šmarješke Toplice.

PRODAM zvočnike 2 x 200 W ter namizno stružnico unimat 3. Srečko Kumer, Prečna 52.

3500 kosov STREŠNE OPEKE mediteran kaniža prodam. Tel. 21-183.

PRODAM SREBRNO LISICO (ovratnik, kučmo). Tel. 24-006 popoldne.

PRODAM ostrerje za hišo. Drago Klenovšek, Partizanska 29, Novo mesto.

STEDILNIK, kombinirano plin — elektrika, prodam. Fink, Cesta herojev 22, stanovanje 4, Novo mesto.

PRODAM ekspres aparat La Cimballi (2 ročki, 3 kave), rabljen in kompresor s kablom in cevjo. Informacije v jutranjih urah od 7. do 8. ure na telefon (068) 85-714.

UGODNO PRODAM novo žensko kožno jakno. Informacije na telefon 25-935.

PRODAM termoakumulacijsko peč (2 KW) ter 100 m kabla PGP 3 x 1,5. Špelko, Brod 47, Novo mesto.

GUME TRAYAL 165 x 13 z zračnicami prodam. Tel. (068) 85-107.

PRODAM dve tehički, ena stara 9 mesecev, druga je simentalka, stara 15 mesecev. Anton Može, Dol. Kamence 41, Novo mesto.

ČRNO-BELI TV prodam. Telefon 25-195.

NOVO HARMONIKO (B. ES. AS. DES) prodam še po stari ceni. Janez Jereb, Šentjerneje 12.

PRODAM otroško posteljo z jopijem, nahrbtnik, 80-litrski bojler in samotno opeko za kamin (dimenzije 450 x 400 x 1500). Blažič, Bršljin 43, Novo mesto.

PRODAM otroški globok žametni voziček in peč na olje (nemško). Hribar, Mirna peč 6.

MIZO za namizni tenis, kot novo, prodam za polovično ceno. Telefon 23-308.

PRODAM dve breji ovci in dve mladici solčavske pasme. Avsenik.

Dolenjske Toplice 29.

PRODAM dve kravi in motorno žago Alpina 070, novo. Kozlevčar, Sp. Blato 10, Grosuplje.

PRODAM prednji odbijač za diano. Informacije na telefon 24-265, med 18. in 19. uro.

PRODAM kuhinjo 6-141. Naslov v upravi lista (6210/84).

PRODAM ženski plašč številka 44. Gotna vas 43, Novo mesto, telefon 25-633.

PRODAM kravo, staro 5 let, brejo 7 mesecev. Franc Lukše, Vel. Cerovec 12, Stopiče.

PRODAM TEC 4028 4 band stereo radio — cassetten — recorder 3 watt, star 5 mesecev. Telefon 23-964. Pokličite po 16.30 uri!

PRODAM akacijev stebričke, suhe. Naslov v upravi lista (6211/84).

PRODAM kunce — belgijske orjake. Rafko Teraž, Trg 31, 68280 Brestanica.

PRODAM dobro ohranjen siv pepita zimski plašč številka 38. Telefon 21-017, po 15. uri.

PRODAM otroško posteljo z jopijem za 5000 din. Jankovič, Gor. Straža 158, Straža, novi blok.

PRODAM črno-beli televizor in električno kitaro Melodija Mengeš. Telefon 85-981.

PRODAM črno-beli televizor Mojca, star tri leta, in polovični štedilnik z dvema električnima ploščama in pečico. Kličite do 15. ure na telefon 25-207/15.

PRODAM trajno žarečo peč Emo 5. Springer, Dol. Straža 93.

SCHNEIDER HI-FI radio s kasetarjem in zvočniki prodam za 4,5 M. Telefon 32-084.

200 m PPR kabla prodam. Telefon 25-134.

ELEKTROMOTOR — trifazni »Sever« Subotica, nov, 4 KW, 1420°/min, prodam. Telefon 25-800.

KOLO, novo, francosko, prodam. Telefon 23-311 (58), Brane.

KUPIM

V NOVEM MESTU kupim novejšo stanovanjsko hišo z vrtom. Ponudbe pod šifro: »MESTO«.

KUPIM levoročni šivalni stroj PFAFF, staro do 10 let. Ponudbe pod šifro: »TAKOJ«.

KUPIM neobdelano zemljo, primerno za sadovnjak, v vaseh Ždinja vas, Kamenje, Karteljevo, Kal ali Kamence. Telefon 25-035, popoldne.

KUPIM dvoipolno stanovanje v Novem mestu ali zamenjam za podobno v Ljubljani. Telefon 24-159, popoldne.

POSEST

PRODAM 50 arov vinograda s hramom in opremo v Drenovcu na Bizeljskem. Dostop je po kolovozni poti. Lega je južna. Kličite lahko za ostale informacije na telefon (068) 68-134, ali na naslov Marija Arl, Bračna vas 9, 68259 Bizeljsko.

V PRESLADOLU 40 pri Brestanici prodam posedstvo v velikosti cca 4 na

lepi sončni legi, z gospodarskim poslopjem in vseljivo hišo. Cena po dogovoru, možno obročno odplačevanje. Marija Temistokle, Celje, Kraigherjeva 30, telefon (063) 35-443, zvečer.

PRODAMO dve njivi in pašnik v Jurni vasi. Naslov v upravi lista (6212/84).

PRODAM gradbeno parcelo z odprtim pogledom na okolico v Boštanju pri Sevnici (novo naselje). Telefon (068) 812569.

RAZNO

IŠČEM reševalko rakovic na domu. Ponudbe pod šifro: »DOGOVOR«.

IZGUBILA se je nemška ovčarka črno-rjave barve. Pod levim očesom ima brazgotino. Sliši na ime Asta. Kdor bi karkoli vedel o njej, naj sporoči na telefon 25-038.

ŽENSKA 26 let išče redno ali honorarno zaposlitev, lahko na domu. Ponudbe pod šifro: PRIDNA.

OBVESTILA

PRODAM enoletne in dvoletne sadne sadike: jabolane, hruške, marelice, cesnje. Za sorto in kvaliteto dajem garancijo. Jože PRELOG, Adamičeva 13 (Grm), Novo mesto.

SNEGOBRANE za vse vrste kritin vam dobavlja in montira Obrtna delavnica Daneta MIŽIGOJA iz Krškega, telefon (068) 71-637, od 20. do 22. ure, razen vikenda.

CENJENE stranke obveščam, da sem razširil obrtno dejavnost še na krpanje zračnic in menjavo gum. AVTOSERVIS Jože STIBRIČ, Bršljin 29, Novo mesto.

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! ISKRA — servis gospodinjstvih aparatov v Metliki. Štedilniki, plinske peči, mešalniki, sesalniki, sušilci las, kavni mlinčki, itd. v garanciji in izven. ELEKTROINSTALACIJE IN POPRAVILA gospodinjstvih aparatov IVAN PETRIČ, CBE 59. Se priporočam!

PREKLICI

MARIJA DIMEC, Velika Loprecijeva 30, telefon (063) 35-443, zvečer.

PRODAMO dve njivi in pašnik v Jurni vasi. Naslov v upravi lista (6212/84).

FRANC MUSKA, Dol. Toplice 20 a, prepovedujem vožnjo z vsemi motornimi vozili na moji parceli v Zlebeh.

Ljubečna Celja

klinker keramične ploščice

(063) 33-421, 31-866

Ne jokajte za menoj, le mirno h grobu pristopite, pomislite, kako trpel sem, in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je v 48. letu starosti zapustil naš dragi mož, očka, brat in stric

IVAN HOČEVAR

z Vrha 4 pri Šentjerneju

Zahvaljujemo se sorodnikom, vaščanom, znancem in prijateljem, ki so pomagali v najtežjih trenutkih, pokojnemu darovali vence in cvetje ter ga spremili na njegovi zadnji poti. Še posebno hvala družini Cvelbar, OO ZSMS Maharovec, podjetju Kremen ter govorniku Starcu, Iskri Šentjerneje, Krki-TOZD Biokemija, zdravstvenemu osebju Šentjerneje ter župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

Ne jokajte ob mojem grobu, le tiho k njemu pristopite, spomnite se, kako trpel sem, in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA

V 80. letu starosti nas je zapustil dragi mož; oče, stari oče in stric

ALOJZ SLAK

z Golobinja 13 pri Mirni peči

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, znancem ter prijateljem za pomoč in podarjeno cvetje in vsem, ki ste pokojnega spremili na njegovi zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni sosedom Rusovim za nesebično pomoč in župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Pavla, sinova Alojz in Leopold z družinama in ostalo sorodstvo

Ne jokajte ob mojem grobu, le tiho k njemu pristopite in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA

V 61. letu starosti je nepričakovano nehalo biti plemenito srce ljubljene ženi

MARIJI UMEK

iz Smolenje vasi 27, Novo mesto

Ob boleči izgubi moje najdražje se prisrčno zahvaljujem vsem dobrim sosedom, vaščanom, prijateljem in znancem, ki ste mi v težkih trenutkih stali ob strani, kakorkoli pomagali, izrazili sožalje in pokojno spremili na zadnji poti ter njen prerani grob zasuli z vencem in cvetjem. Posebna zahvala Seničarjevim za poslovljene besede, kolektivoma Komunalna Novo mesto in srednji šoli kmetijske usmeritve ter župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: mož Tone in sorodniki

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DITC, tozđ Časopis Dolenjski list, Novo mesto. USTANOVITELJICE LISTA: občinske konference SZDL Brezice, Črnemelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Tone Jesenko.

UREDNIŠKI ODBOR: Drago Rustja (glavni urednik in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek, Bojan Budja, Zdenka Lindič—Dražag, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simič, Jožica Teppy, Ivan Zoran in Alfred Zveznik. Tehnični urednik Priloge: Jože Matkovič. Ekonomska propaganda: Janko Saje, Izlok Gačnik.

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 30 din. Letna naročnina 900 din. Za delovne in družbene organizacije 1.800 din, za inozemstvo 15 ameriških dolarjev oz. 40 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti). — Devizni račun 52100-620-970-257300-128-4405/9 (Ljubljanska banka — Temeljna dolenski banka Novo mesto).

OGLESI: 1 cm višine v enem stolpcu za komercialne oglase 460 din, za razpise, licitacije ipd. 650 din, 1 cm na določeni srednji ali zadnji strani 700 din, 1 cm na prvi strani 900 din. Vsak mali oglas do 10 besed 300 din, vsaka nadaljnja beseda 30 din. Na podlagi mnenja sekretarja za informacije IS skupščine SRS (št. 421—1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK Novo mesto 52100-603-30624. Naslov. Dolenjski list 68001 Novo mesto, Germova 3, p. p. 33, telefon uradništva (068) 23-606 in 24-200, telefon ekonomske propagande, malih oglasov in naročniškega oddelka (068) 24-006 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — Časopisni stavek, filmi in prelom: DITC, tozđ Grafika, Novo mesto — Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

ALOJZA PUSTA

iz Biške vasi 34 pri Mirni peči

se pristrčno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, pokojnemu darovali vence in cvetje in ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni kolektivom ŽTO tozd za promet Novo mesto, TOZD UVP Novo mesto, Novoteks tozd Konfekcija Novo mesto, Staninles Ljubljana, GD Mirna peč, sosedom Slakovim Pirčevim ter tov. Francu Kastelcu za poslovilne besede pred domačo hišo. Hvala tudi župniku za opravljeni obred. Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

20. septembra 1984 je umrl naš ljubljani mož, oče in dedek

ALOJZ KOŠEC

iz Grabrova 47

borec I. slovenske artilerijske brigade

Zahvaljujemo se vsem, ki so ga obiskovali v času njegove boleznin in nam pomagali v najtežjih trenutkih ob njegovi smrti, se udeležili pogrebne slovesnosti ter mu poklonili toliko lepega cvetja. Iskreno smo hvaležni zdravstvenim delavcem ZD Metlika za nego in zdravniško pomoč na domu, GD Grabrovec, ZZB Grabrovec, KS Grabrovec, Društvu upokojencev Grabrovec ter vsem govornikom se zahvaljujemo za njihovo nesebično pozornost in izrečene besede.

Žalujoči: žena Ivanka, hčerka Dunja z možem Antonom ter vnuki Primož, Urban in Alja

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage

MARIJE HEFERLE

roj. Lenart, iz Koč. Poljan 14

se iskreno zahvaljujemo osebju Doma starejših občanov Novo mesto, osebju internega in kirurškega oddelka — septike Splošne bolnišnice Novo mesto, zlasti dr. Drenovcu. Iskrena hvala vsem sosedom, še posebno Jožici Strupih, prijateljem in znancem, ki so nam stali ob strani v času njene boleznin in jo spremili na njeni zadnji poti. Zahvala velja tudi kaplanu za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega moža in očeta

mgr. VLADIMIRJA BULOVC

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in sodelavcem iz Veterinarskega zavoda, Zavoda za socialno medicino in higieno ter delovni organizaciji Krka, ki so v najtežjih trenutkih sočustvovali z nami. Posebna zahvala dr. Albinu Pečavarju za tople besede ob slovesu.

Žena Vera, sin Vladimir in hčerka Lidija

ZAHVALA

12. septembra 1984 je prenehalo biti utrujeno srce naše drage mame in stare mame

FRANČIŠKE GOREC

roj. Primožič iz Kočevja

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem in sosedom za izrečeno sožalje, darovano cvetje in spremstvo na zadnji poti. Zahvala velja tudi Društvu invalidov, upokojencev, trgovskemu podjetju Nama in Avto Kočevje, godbi in župniku. Prav posebno se zahvaljujemo dr. Staretovi, sestri Rupnikovi ter sosedoma Matejka.

Vsi njeni

Spet vinska trta je dozorela, čeprav jesen je zakasnela, spomin na tebe pa živi, čeprav te, dragi Janez, več med nami ni.

V SPOMIN

7. oktobra je minilo žalostno leto, odkar nas je zapustil dragi mož

JANEZ OGOREVC

iz Dednje vasi 1

Iskrena hvala vsem, ki se ga kakorkoli spominjate, mu prižigate sveče, nosite rože in darujete za maše.

Žalujoči: žena Rezka in vsi njegovi

ZAHVALA

V 78. letu starosti nas je nepričakovano zapustila naša draga mama

MARIJA VOVKO

roj. Klevišar iz Sel pri Ratežu

Vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem, znancem, sodelavcem in OO sindikata IMV TOZD TA se iskreno zahvaljujemo za pomoč, izrečeno sožalje, darovane vence in cvetje. Zahvaljujemo se vsem, ki ste pokojno v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti, župniku pa za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: sin z ženo Elico, brata Jože z Micko in France z družino

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage žene, mame, stare mame in prababice

MARIJE HOTUJEČ

iz Bednja

se pristrčno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za pomoč, cvetje, vence, izraze sožalja in spremstvo na zadnji poti. Iskrena hvala govornikom Dragu Vlašiču in Alojzu Cvitkoviču za poslovilne besede. Posebna zahvala osebju zdravstvenega doma Črnomelj za izreden trud pri zdravniški pomoči in negi na domu. Pristrčna hvala pevcem pevskega zbora Integral iz Ljubljane za požrtvovalnost in trud.

Žalujoči: mož Rudolf, otroci Ana, Janez, Rudi in Mimica z družinami ter brat Franc z družino

ZAHVALA

V 61. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, brat in stric

IVAN ADLEŠIČ

upokojeni krojač pri Metliki

Najlepše se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, posebno vaščanom za pomoč, darovano cvetje, vence, izraze sožalja in spremstvo na zadnji poti. Hvala tudi pokojnikovim vajencem, pevcem in župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

V 66. letu nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, stric in tast

ALOJZ HODNIK

iz Globočice pri Kostanjevici

Najlepše se zahvaljujemo vsem, ki so ga v velikem številu spremili na zadnji poti, darovali cvetje in nam izrekli sožalje. Posebej se zahvaljujemo osebju pljučnega oddelka novomeške bolnišnice, straški godbi, novomeškemu gasilskemu društvu in župniku za lepo opravljeni obred.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Za vedno sta nas zapustila

MATIJA in AMALIJA KASTELIC

Vinji vrh 5

Pristrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za pomoč, cvetje, vence, izraze sožalja ter spremstvo na njeni zadnji poti. Posebna hvala GD Stranska vas, govornikom Matiju Simuniču, Ivanu Malnariču in Nežki Bezek. Obenem se zahvaljujemo župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: družina Kralj, Veselič, Simunič in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 78. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, praded, brat in stric

FRANC BOŽIČ

iz Gabrja 58

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem za pomoč, darovano cvetje, izraze sožalja ter spremstvo na njegovi zadnji poti. Posebna hvala zdravstvenemu osebju nevrološkega oddelka Novo mesto in njegovemu zdravniku dr. Vodniku. Hvala organizaciji ZB, kolektivu IMV, Novo mesto, LD Brusnice, pevcem iz Gabrja in tov. Francu Luzarju, ki mu je posvetil zadnje iskrene besede, ter župniku za opravljeni pogrebni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

V 52. letu starosti nas je po kratki, a hudi boleznin za vedno zapustila draga mama

TEREZIJA PIRC

roj. Marinčič iz Dobreve

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, sosedom, vaščanom, kolektivom DO Unitas Ljubljana, DO IMP Livar Ivančna Gorica, DO Avtoprevoz Ivančna Gorica, DO Iskra Žužemberk ter OŠ Žužemberk za darovane vence in cvetje ter izrečeno sožalje. Posebna zahvala pevcem cerkvenega zbora za zelo lepo zapete pesmi ter župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: mož Franc, sinova Franc z družino, Jože, hčere Slavka z družino, Marjana z Bernardko, Dragica, sestre Micka, Pavla, Anica, Kristina in Francka z družinami ter ostalo sorodstvo

ljudej ni za resnico, svobodo in pravico. To so neudobna načela, ki rušijo osebni mir in terjajo značajnost.

I. TORKAR

Želja po moči je želja nezadovoljnih.

B. M. ZUPANČIČ

Duša, ki išče spoznanje skozi užitek, se rada pogubi.

S. WEIL

Vzgoja, ki ne razvija volje, je vzgoja, ki kvari duha.

A. FRANCE

V ljubezni pogosto dvomimo o tistem, v kar najbolj verujemo.

B. SHAW

Če se česa bojite, pomeni to, da v to verjamate.

I. B. SINGER

Človek, ki živi s strahom v srcu, ni več človek.

R. VREG

Ljudstvo ima rado vpitje in zastave.

A. ISAKOVIČ

IVAN KESER

Nečelo, lenarjenje, postava... tega Ivan Keser ne pozna. Celo v prostem času ne najde počitka, njegovo vodilo je le delo, neprestano delo. In prav zaradi svoje marljivosti, zaradi katere je med sodelavci še posebno cenjen, je Ivan ob nedavnem prazniku krajevne skupnosti Vinica prejel medaljo zaslug za narod, ki jo je podelilo predsedstvo SFRJ.

Ivan se je rodil pred 33 leti v napredni delavsko-kmečki družini v Donji Kupčini, v vasi med Karlovcem in Zagrebom. Že doma, predvsem pa, ko se je v Karlovcu učil za krojača, je spoznal, kaj je pravi odnos do dela. Dopoldne je obiskoval šolo, popoldne je delal v obrtniški delavnici. Ko se je pozeje v novomeškem Novoteksu zaposlil kot šivalec, je prav zaradi svoje pridnosti in sposobnosti kmalu postal vodja šivalnega traka. A ko so v novoodprtem Novoteksovem tozdu na Vinici pred dobrimi desetimi leti potrebovali strokovnjaka, ni okleval, ko se je odločil za pomoč v Beli krajini. Ne le kot vodjo traka hlač, vodjo proizvodnje, vodjo izmene in sedaj vodjo kontrole kvalitete, ampak ga

kot prizadevnega poznajo tudi v krajevni skupnosti in občini.

Kaj je pravzaprav tisto, s čimer je Ivan postal med sodelavci in sokrajani cenjen, zaradi česar mu zaupajo? »Res je, da sem vedno opravil naloge, ki so mi jih naložili, res pa je tudi, da sem iskren, da vedno povem tisto, kar mislim. Tega je pri nas še premalo. Saj ne rečem, da nimamo samoupravljanja, a mnogokrat se zgodi, da si ljudje ne upajo naglas povedati svoje mnenja, le pokimajo, dvignejo roko, za vogalom pa je potem slišati marsikaj,« pove Keser.

»Mnogo stvari bo potrebno še spremeniti, predvsem pa naš jugoslovanski odnos do dela. Nobena skrivnost ni, da premalo delamo. Potreben je premik v zavesti ljudi, v kritiki, ki mora postati samokritika,« je odločen Ivan, čeprav takoj pojasni, da za njegovo tovarno na Vinici te trditve ne veljajo. Dobro pozna delo v njej, saj mora nadzorovati proizvodnjo od krojenja pa do konca, ko so izdelki pripravljene za trg. Veliko natančnosti in pozornosti je potrebno pri njegovem delu, saj je po eni strani zanj odgovoren delovni organizaciji, po drugi strani kupcem. »Prav kupci so vedno bolj zahtevni, mi pa moramo na zastarelih strojih narediti kvalitativne izdelke in količinsko prav nič zaostajati za evropskimi normami. Težko je, a nam zaenkrat še uspeva, saj je od 350 tisoč kosov moških in ženskih oblačil letno bilo le 50 do 100 reklamacij z domačega trga. Seveda pa tako ne bomo mogli živovariti v nedogled. Če bomo hoteli še vnaprej upravičiti pričakovanja kupcev, tako domačih kot tujih, a hkrati ne podcenjevati pridnosti belokranjskih šivilj, potem o umestnosti ali neumestnosti nakupa novih strojev ni kaj tuhati,« je dosleden Ivan Keser.

M. BEZEK

Nekdanji sijaj za pol milijarde

Z obsežnimi obnovitvenimi deli v šentruperški cerkvi do nekdanje podobe

ŠENTRUPER — »Naša cerkev je bila potrebna beljenja, kar nam je dal na znanje tudi škof, kadar je obiskal Šentrupert. Zbrali smo denar — reči moram, da so prispevali vsi krajan in ne samo verniki — in se lotili del. Ker pa je cerkev kulturnozgodovinski spomenik prvega reda, smo o delih

obvestili tudi novomeški Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine. Kot kaže, bodo s sondami odkrite freske na stropu v ladji dela podražile in zavlekle,« je povedal šentruperški župnik Janez Vidic.

Ta čas urejajo tudi okolico cerkve in obnavljajo škarpe, notranjost pa je vsa v odrih. Verske obrede opravljajo kljub temu, župnik Vidic pa v šali celo dodaja, da so zaradi tega verniki celo bolj darežljivi. Vprašanje pa je, kako darežljiva bo družba, saj bodo dela veljala okoli pol milijarde starih dinarjev, če naj cerkev zasije v svojem nekdanjem sijaju.

Direktor novomeškega Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Jovo Grobovšek je povedal, da gre v primeru šentruperške cerkve za zelo zahteven objekt. Prav zato so se dela lotili nadvse temeljito. Pregledali so vse arhivsko gradivo o tem nedvomno največjem in najpomembnejšem cerkvenem objektu na Dolenjskem, kasneje pa se lotili tudi sondiranja v sami cerkvi. V cerkvi naj bi ne bila izvedena samo rutinska obnovitvena dela, ampak naj bi dobila svojo prvotno arhitektonsko formo. Zato naj bi ponekod na oknih odstranili kasnejše dozidave, odstranili opete in na stropu ladje odkrili freske iz 16. stoletja. Vsa dela bi strokovnjaki opravili v enem letu, veljala pa naj bi še 350 mi-

lijonov dinarjev, poleg onih 150 milijonov, ki so jih že zbrali Šentruperčani.

France Kokalj, profesor na ljubljanski likovni akademiji, kjer vodi podiplomski študij restavracije, je povedal, da je s svojimi študenti že sondiral strop v cerkvi. Odkrili so poslikave iz 16. stoletja, ki so kvaliteto prav gotovo boljše, kot so preslikave iz 19. stoletja. Vendar pa za to, da bo cerkev spet takšna, kot je bila nekoč, ne bo dovolj samo odkrivanje fresk. Cerkev bo potrebno tudi v arhitektonskem pogledu na novo odkriti.

J. SIMČIČ

NOVEMBRSKI AJDOVČKI — Sevnčan Franc Abram je že vsa leta vnet gobar. Dobri del »ulova« razda. Zatrjuje, da je gobe kljub dobri berli letos jedel le enkrat samkrat. Te dni pa je našel kar poltretji kilogram težak ajdovec. Klubnik ni bil črn, temveč rdečkast. (Foto: A. Ž.)

kozerija

FRITZ PA SE JE SAMO ČUDIL

Moj nemški prijatelj Fritz se je pač moral zaljubiti v mojo domovino, kako naj si sicer razlagam njegove pogoste obiske pri meni. Prejšnjo soboto se je spet prikazal na vratih stanovanja.

»Tu sem, vaš sem!« je zatulil. »Dobrodošli,« sem se ga razveselil, žena pa je zamrmrljala nekaj nespodobnega. »Ostal bom za trenutek, hitim dalje,« je pripomnil, kot da bi razumel žensko pripombo. »Ne govornite neumnosti. Pri kosilu ne boste odvečni,« sem ga povabil za mizo, segel po slivovki in

pogovarjala sva se splošno, vsakdanjosti, le toliko, da je mineval čas in da nisva molčala... Jed je bila kmalu pripravljena; juhuca z domačimi rezanci, pečeno meso, krompir, solata in palačinke z orehi. »Odlično,« je hvalil gospod Fritz in žena se je šele sedaj nasmehnila. »Z veseljem bi vam ponudil banane, pa jih v naših trgovinah ni dobiti,« sem bil dokaj piker. »Daleč smo prišli, kajne? Tudi pomaranč ni, da veste, gospod Fritz,« je bila zajedljiva žena.

»Da bi stopnjeval nezaloženost naših trgovin z južnim sadjem, sem dokaj glasno rekel: »Človeka je sram pred gostom iz tujine, toda žal, tudi ananasa ni dobiti, četudi bi človek imel še tako dobre zveze.«

Zunaj je bilo hladno in dišalo je po prvem snegu. Jablane, slive in hruške so se šibile pod sadeži. Mulci, krško hodilo mimo, se niso zmenili zanje. Odrasli tudi ne. Sam jih še opazil nisem, dokler ni gospod Fritz rekel: »Se vam ne zdi, da bi moralo biti sadje že zdavnaj ali v kletih ali v kozarcih ali pa v kotlih?«

TONI GAŠPERIČ

Razbiti helikopter in mrtvo posadko našli v Veliki gori

Odkril ga je Tone Mihelič iz Ribnice na svoji gozdni parceli — Posmrtno ostanke ponesrečenec so prepeljali v ponedeljek v Ljubljano

RIBNICA — Na območju Velike gore, južno od 13 km oddaljene Ribnice, je v nedeljo, 4. novembra, 44-letni Tone Mihelič iz Ribnice našel pogrešani helikopter Teritorialne obrambe Slovenije, ki je izginil med vajo enot TO že 12. oktobra.

V razbitinah helikopterja so našli trupla poveljnika TO Slovenije Radislava Klanjščka, polkovnika v pokojju Ivana Roma in pilota helikopterja poročnika Gordana Pečiča.

Po najdbi so enote milice in JLA zastražile pristope na kraj nesreče, da nepoklicani ne bi zamešali sledi, pomembne za preiskavo. Posmrtno ostanke pokojnikov so odpeljali v Ljubljano v ponedeljek okoli 14.30. V času, ko to poročamo, smo zvedeli, da bo območje zastraženo še najmanj v turek, ko bodo s preiskavo in raziskavami terena še nadaljevali.

Na uradnih mestih v Ribnici nismo zvedeli ničesar o poteku raziskave. Na postaji milice so nam povedali, da grejo vsa obvestila za javnost le preko Tanjuga.

Novinarji smo v ponedeljek v Ribnici zaman iskali Toneta Miheliča, ker je imel dopust in je odpotoval v Ljubljano. Zaman so ga iskali tudi miličniki, da bi komisiji pokazal, kje natančno je našel plastični kos helikopterja, dolg okoli meter, ki ga je takoj po najdbi pripeljal na postajo milice v Ribnici.

Kljub temu nismo odnehali in smo izbrskali nekaj podatkov pri njegovih sodelavcih, s katerimi je o dogodku govoril.

Tako je Tone Mihelič s hčerko in sinom odšel 4. novembra v svoj gozd v Veliko goro na območje Rezijskega vrha (1246 m) v bližini Turna (1254 m), znanega tudi po tem, da so tam pred leti posekali najdebelejšo jelko na tem območju. Ta gozdna parcela je ozka, dolga, težko prehodna in nepregledna. Tone Mihelič je najprej našel zelen plastični del helikopterja. Ko se je ozrl okoli, je videl osekane vrh smreke. Še malo naprej je našel pleksi steklo in dalje kos elise helikopterja. Opazil je tudi precej poškodovano bukev in v bližini ostanke helikopterja. Z otrokoma ni šel bliže, pač pa je o najdbi takoj obvestil postajo milice v Ribnici in miličniki so kmalu potem, ob 14.30, že našli helikopter.

Zanimivo je, da je Tone Mihelič tudi prvi zvedel o izginutem helikoptlju. Je namreč vezist in je takrat sodeloval na vaji. Seveda si ni mogel niti misliti, da bo prav on našel pogrešani helikopter in to dobre 3 tedne po izginotju. Helikopter »gazela« je takrat letel iz Črnomlja v smeri Postojne. Vreme je bilo slabo. Zdjase je izkazalo, da je prišlo do nesreče, ko je letel po najkrajši poti. Po nekaterih trditvah je v tisti megli letel nekaj metrov prenizko.

Miheličev sosed Ivan Levstik je povedal, da so lovec Lovske družine Dolenja vas iskali helikopter v bližini kraja nesreče že 14. oktobra, se pravi dva dni po nesreči. Prav on je takrat vodil iskanje. Teren je tam težak: gozd, skale, strmina. On sam da je bil takrat okoli 50 m od kraja nesreče, neki fant pa morda celo le 20 m stran, vendar ni in ni mogel videti ponesrečenega helikopterja.

JOŽE PRIMC

NAŠLI SO JO MRTVO

GRIBLJE — 30. oktobra so našli mrtvo v svojem stanovanju 70-letno domačinko Terezijo Moravec. Preiskava je pokazala, da ženička ni umrla nasilne smrti. Najverjetneje je padla, ko se je po ozkih in strmih stopnicah vzpenjala iz hodnika na podstrežje in si pri tem zlomila tilnik.

ČESTITKA, KOT SE SPODOBI — Mariji Pec sta kot najstarejši občanki sevnjske občine čestitala tudi predsednik občinske skupščine Jože Bavec (na levi) in predsednik občinske konference SZDL Maks Popelar. Na sliki: stoletnica (v sredini) v živahnem pogovoru s predsednico krajevne organizacije Marijo Skuško. (Foto: A. Zeleznik)

V Tesnilih razneslo peč

Zaradi nepazljivosti ogromna materialna škoda in štirje poškodovani delavci - Ovadbe tožilcu

VELIKA LOKA — 29. oktobra okoli 19. ure je prišlo v delovni organizaciji Donit, tozid Tesnila, iz Velike Loke do huđe eksplozije, ki je po zadnjih podatkih povzročila večmilijonsko škodo. Zaradi nepazljivosti in tudi malomarnosti je namreč razneslo peč za sušenje tesnil.

Preiskava je pokazala, da je prišlo do eksplozije zaradi prevelike koncentracije hlapov kisloila, ki se uporablja v tem delovnem procesu. Temu je po ugotovitvah preiskovalcev botrovala v precejšnji meri nepazljivost delavcev v oddelku tesnil, saj se med delom niso držali varnostnih ukrepov in navodil, ki jih je za tovrsten delovni proces predpisal proizvajalec peči. Z eksplozijo je nastalo za najmanj pol stave milijarde dinarjev škode, saj je peč popolnoma uničena, razdejana pa tudi okolica. Seveda je potrebno ob tem zapisati, da so se ob eksploziji poškodovali tudi štirje delavci, katerim so prvo pomoč nudili v trebanjskem zdravstvenem domu, nato pa so jih odpeljali v novomeško bolnišnico.

hotel grad otočec

ob četrkih in petkih v novembru in decembru večere ob svečah in glasbi za boljše počutje in rekreacijo svojega telesa

— Izkoristite storitve bazena, saune ter ročne in elektro masaže v hotelu Garni

— kolektivna silvestrovanja — informacije: tel. 21-830 85-150

TEMELJITO PRETEHTANE ODLOČITVE — Predvidenih obsežnih del se v šentruperški cerkvi lotevajo zelo odgovorno. Zato so priprave na dela trajale precej dolgo, pri njih pa je sodelovala vrsta strokovnjakov. Na sliki: posvet v šentruperški cerkvi (Foto: J. S.)